

serbest

MIMAR

Kızılay Gökdeğirgin Başına Gelenler | Bir Disiplin ve Tevazu Anı: Orhan Dinc | Karabük Belediyesi Hizmet Binası: 2005 Yılında Açılan Yarısmaya Sonunda Elde Edilen Binarın Oyuldu | Zorlu Olinyan Bir Yayı Planetarium | Kentsel Tasarım Yarısmaları Proje

Gerflor
theflooringroup

spm
international

B-LONG DESIGN
FITNICE

MANNINGTON

TUNTEX

Ayrıcalığın farkedildiği her **yerde**

Bazı mekanlara ayak basar basmaz, onları ayrıcalıklı kılan ayrıntıları farkedersiniz, özellikle de yapı teknolojilerinde yenilikleri takip eden bir profesyonel veya iç mimarsanız. Yaktaş, nitelikli zemin kaplamalarında dünyaca ünlü markaların distribütörü olarak, projelerinde yüksek kaliteyi arayan müşterilerine, 18 yıllık bir deneyimle hizmet veriyor. Estetik ve işlevselliği bir arada sunan mükemmel ve son derece geniş ürün yelpazesini, Ankara ve İstanbul showroomları ve Türkiye'nin dört bir yanındaki bayileri aracılığıyla, siz profesyonellerin beğenisine sunuyor.

yaktas.com.tr

18
yıl

444 0 173

YAKTAŞ®

Ayrıcalığın farkedildiği her **yerde**

celikay®

ENDÜSTRİYEL MUTFAK EKİPMANLARI

PROFESSIONAL KITCHEN EQUIPMENT

celikay®

PROFESYONEL MUTFAK
PROFESYONEL ÇAMAŞIRHANE
OTEL GEREÇLERİ
EV EŞYALARI

www.celikay.com.tr

PLEVNE CAD. BAL PETEĞİ SK.
NO:1 GÜLVEREN - ANKARA
T:(+90) 312 319 08 08
F:(+90) 312 319 20 60

Miele
PROFESSIONAL

Electrolux

Manitowoc

Jamba

CAMBRO

hisar

Disubutçe

KUTAHYA
PORSİLEN

GÜRAL PORSELEN
"Dünyanın Porseleni"

MART 2012 08

06 masaüstü

12 yaka resimleri

Issızlığın Ortasında Bir Ses; Behruz Çinici
Kadri Atabaş

14 SMD'lerden

20 iyi şeyler

22 telif hakları

Kızılay Gökdeleni'nin Başına Gelenler
Hasan Özbay

24 PROFİL

Bir Disiplin ve Tevazu Anıtı: Orhan Dinç
Suzan Esirgen, Yakup Hazan, Aslı Özbay, Hasan Özbay

40 YENİ

Karabük Belediyesi Hizmet Binası: 2005 Yılında Açılan Yarışma Sonucunda Elde Edilen Binanın Öyküsü
Zorunlu Olmayan Bir Yapı; Planetarium
Bursa Akademik Odalar Birliği Yerleşkesi
Sihirli Bahçe Montessori Okulu

56 YUVARLAK MASA

Kentsel Tasarım Yarışmaları
Hasan Özbay, Adnan Aksu, Murat Uluğ, Baran İdil, Baykan Günay,
Ayhan Usta, Oktan Nalbantoğlu, Mehmet Nazım Özer

72 YORUM

Mimarlığın Lüzumu Var mı?
Murat Sönmez

74 ORADAYDIK

Londra
Adnan Aksu

79 özetler

(İngilizce, Rusça ve Arapça) . Summary . Содержание . خلاصة

İSTANBUL SMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2 Gümüşsuyu
34015 İstanbul
+90 212 2924380 (tel)
+90 212 2924382 (faks)
www.ismd.org.tr

TÜRK SMD

Çobanyıldızı Sokak 5-A/3 Çankaya
06680 Ankara
+90 312 4686638 (tel)
+90 312 4277520 (faks)
www.tsmd.org.tr

İZMİR SMD

Cumhuriyet Bulvarı 2. Kordon 209/4 Alsancak
35220 İzmir
+90 232 4631630 (tel)
+90 232 4631057 (faks)
www.izmir-smd.org.tr

Yazılarda ifade edilen görüşler yazarlarına aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Reklamlar, reklamı veren firmanın sorumluluğundadır ve serbestMİMAR reklamlarda verilen bilgilerden sorumlu tutulamaz.

8. Sayı Kapak Konusu
Kentsel Tasarım Yarışmaları

serbestMİMAR
Üç Ayda Bir Yayımlanır

Sahibi
Yeşim Hatırlı
TSMD Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Soylu

Yayın Koordinatörü
Adnan Aksu

Yayın Yürütme Komitesi
Adnan Aksu, Aslı Özbay, Cüneyt Kurtay
Hasan Özbay, Kadri Atabaş, Mehmet Soylu
Mürşit Günday

Yayın Komisyonu
Abdi Güzer, Adnan Aksu, Aslı Özbay, Ayhan Usta
Boğaçhan Dürdaralp, Cüneyt Kurtay, Deniz Güner
Dürriin Süer, Evren Başbuğ, Fatih Özey, Fatih Yavuz
Figen Kıvılcım, Gülşah Güleç, Hasan Özbay
Hüseyin Kahvecioğlu, İ.Emre Kaynak, İrem Küçük
Kadri Atabaş, Kerem Erginoğlu, Mehmet Kütükçüoğlu
Mehmet Soylu, Murat Sönmez, Mürşit Günday
Okan Çetin, Seden Cinasal Avcı, Tuncer Çakmaklı,
Tülin Hadi, Ufuk Duruman, Vedat Tokyay, Yigit Acar

Yayın Sekreterliği
Serap Dalmış

Kapak
Evren Başbuğ

Grafik Uygulama
Fikriye Karasu
ANBA Anadolu Basın Ajansı

İletişim
Çobanyıldızı Sokak 5-A/3 Çankaya 06680 Ankara
+90 312 4686638 (tel)
+90 312 4277520 (faks)
www.tsmd.org.tr
info@tsmd.org.tr

Abone, Reklam ve Dağıtım

ANBA Anadolu Basın Ajansı
Tunus Caddesi 50A/11 Kavaklıdere 06550 Ankara
+90 312 4675381 (tel)
+90 312 4675383 (faks)
ankara@anba.com.tr

Reklam Koordinatörü
Selver Toprak
selver.toprak@anba.com.tr

Teknik Hazırlık
Remark İletişim ve Tanıtım Hizmetleri
+90 312 436 27 28

Baskı
Desen Ofset A.Ş.
+90 312 496 43 43

SMD Üyelerine Ücretsiz Gönderilir
Fiyatı 6 TL . Abonelik 20 TL

“giderek herşey kentleşmektedir.”
Fredric Jameson

Gündemimize almamız gereken temel soru; giderek herşey kentleşirken biz ne kadar kentlileşiyoruz olmalı. Bu sorunun muhatabı ise biraz karar vericiler, daha çok da tasarımcılar. Genel manzarayı belirleyen en önemli profesyonel tasarımcıların başında gelen mimarlar kamusal yaşamla ilgili güncel paradigmaları keşfederek bunu ifade etmek ve kentsel görünümün kodlarını belirleyip biçimlendirmekle sorumlular. Bugün kentleşme gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, gelişmekte olan, hatta az gelişmiş ülkelerde de neredeyse tamamlandı. Tarım bile artık kentsel olana refere eden sanayi ürünü niteliği kazandı. Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de nüfus büyük oranda kentlerde yaşıyor.

Kentler sadece morfolojik olarak değil sosyal olarak da dönüşüyor. Artık salt sanayileşmenin yönlendirdiği kentlerden söz edemiyoruz. Biçimsel görünüm olarak melezleşen kentler, yaşayanların kökeni, dini, yaşam biçimi v.b. nitelikler açısından sosyal olarak da melezleşiyor. Kentlerin sahipleri/sakinleri algısı belirsiz bir olguya dönüşürken, kullanıcı gereksinmelerinin belirleyiciliği de yerini tüketici eğilimlerinin saptanması ve yönlendirilmesine bırakmış durumda. Ülkemizde gündemden düşmeyen deprem gerçeği de bizi kesintisiz bir şekilde kentleşme sorunsalı ile yüzleşmeye zorluyor. Ancak 70'lerin ve 80'lerin gecekondulu çıkmazına saplanan tartışmalar bugün deprem gerçeğinden güç alarak binaların dayanıklılığı, imar değişiklikleri ve bina elde etme yöntemlerinin çıkmaz labirentine saplanıyor. Tüm bu bileşenlere ticari kaygılar da eklenince, aslında gerçekleşenin dönüşüm mü, yoksa her defasında kentin yeniden kurulması mı olduğu belirsizleşiyor. Dolayısıyla değişimin izini sürmek ve günün ruhunu yakalamak olanaksızlaşıyor.

Kentlerin varlığının dinamik bir yapı içermesinin engellenmesi doğaları gereği olası değil. Aynı zamanda nüfus artışındaki hız nedeniyle kentin sınırları da sürekli değişiyor. Değişimin evrimsel ve sürdürülebilir içerikle yürütülmesi gerekir. Oysa yaşam koşullarının saptayıcısı konumundaki ticari beklentiler kent merkezlerinin “kentsel dönüşüm” saldırılarına maruz kalmasına neden oluyor. Aslında, kaçınılmaz olan kentleşme beklenmedik bir olgu olarak karşımıza çıkmıştı; hazırlıksız yakalandık ve sağlıklı oldu. Bugün kentsel dönüşüm olgusu da beklenmedik bir durum gibi gündeme yerleşti. Olup bitenlerle izlenen yol ve yordamı tanımlamak ve anlamak neredeyse olanaksızlaştı. Kollektif bilincin merkezi kaymış durumda.

Yapılı çevrenin katı, hantal ve dönüşüme direnen yapısının kent ve kentli arasında bir kopukluk doğurduğu söylenebilir. Buna karşın kentlerin hantal yapısı giderek, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, hızlı nüfus artışı, sermayenin körüklemesi/pompalaması ve deprem gibi trajik durumlar nedeniyle daha esnek bir yapı içermekte. Politik ideolojilerin konunun ele alınmasında belirleyici bir rol oynaması kaçınılmaz; yapılanları onaylamasak bile kabullenebiliriz. Buna karşın, olumsuz koşulların da zorlaması ile oluşan kentlerimizi yeniden kurma fırsatı ne yazık ki beceriksiz politikalar nedeniyle doğru yönlendirilemiyor. Modernizmin ideolojik dayanaklarla tek tiptiştirdiği kentler, bugün sermayenin parlatılmış, ego pompalayan, çerçevelenmiş tek tiptiştirmesine teslim oluyor. Sermaye ve siyasi iktidarların güdümünde dönüşen kentleri görünce Borges'in de belirttiği gibi kentin “kazara güzelliklerinin” varoşlarda olduğunun ileri sürülmesi şaşırtıcı sayılmaz. Gecekondulu bölgelerinin dokusal niteliğini ve ruhunu yeni kentsel ortamlarda yakalamak olanaklı gözüküyor; en azından yapılanlar bize bu hissi veriyor.

Mimarlık varlık nedenini kente borçluyken biz tek yapı ölçeğinde düşünmeye ve üretmeye (mimariyi tek yapı ölçeğine indirgemeye) inatla devam ediyoruz. Bunun nedeni olarak ülkenin imar kuralları ve mülkiyet yapısı gösterilebilir. Kentsel tasarım yarışmalarında da bu anlayış aşılmış değil. Yarışmaların şanssızlığı, beceriksizliği, reklam ve politikaya kurban edilmesi şartname yanlışlarını doğururken, elde edilen projeler de tutarlı bir kentsel doku üretmiyor. Genel kompozisyonu oluşturan tek tek karakterler olması gereken yapılar, kent içinde kendi iktidar alanlarını ilan ederken genel görünümü arka planda tutmaya bile yeltenmiyorlar. Türk mimarisinde batılılaşma yaklaşımlarının başlamasından bu yana tek yapı ölçeğinde karşılaştığımız çoğulculuk ne yazık ki kentsel bağlamda gözüküyor. Tek yapı ölçeğinin yalnızlığından kurtulup tutarlı bir doku yaratmaya veya varolan dokuyla bütünleşmeye yönelik fırsatın elimize geçtiği gecekondulu bölgesi dönüşümleri ve yaratılan büyük ölçekli arsalarda inşa edilen site mahalleler de kentlerin bünyesine yabancılaşmayı artırıyor. Aslında çoğulcu ve çeşitlenen yapı stoğuna rağmen kentlerimizi tek tiptiştiren ve kentliye yabancılaştıran mimari yansımaların izini sadece biçim üzerinden sürebiliyoruz. Oysa kentsel bağlamda biçimden arındırılmış veya biçimin ikincil plana itildiği bir değerlendirme gerekiyor.

Yapı ve kent arasında birbirine özgür ve özgün alanlar bırakan diyalektik bir ilişkinin kurulabilmesi için ortamın söylemleri ve uygulamalarıyla daha duyarlı bir atmosfer yaratması gerekmekte. Paradoksal bir biçimde kentleşme yaygınlaştıkça kentli nitelikleri zayıflıyor; kentleşme yoğunlaştıkça kentli kodları muğlaklaşıyor. Günümüzde yeni bir kent ve kentlilik tanımına gereksinim var. Kenti tanımlama ve tasarlama araçlarımız yeniden ele alınmalı; artık yeni bir bilince ve değer yargılarına başvurmak zorundayız.

“VAN MINUTE!”

Van ve yakın yerleşimleri, 23 Kasım 2011 günü saat 13.41 de 7.2 şiddetinde, son yıllarda ülkemizde yaşanan en büyük depremle 25 saniye süreyle sarsıldı. Sarsıntılar sonraki günlerde de devam etti. Resmi kayıtlara göre 644 vatandaşımız hayatını kaybetti. Geride yakınlarını kaybeden, kış aylarını çadır ve geçici konutlarda geçirmeye çalışan, temel insani ihtiyaçlarını sağlamakta zorluk çeken insanlar ile ekonomisi ve sosyal hayatı yok olmuş bir kent kaldı. Deprem sonrasında yapılan çalışmalar sonucunda, depremden etkilenen yerleşim yerlerindeki yapıların % 34.9 ‘unun* orta ve ağır hasarlı olduğu gerçeği, yetersiz planlama, projelendirme, denetim ve yapım mekanizmalarından oluşan, yapı sektörünün sefaletini ve buna ortam yaratan yönetim anlayışının çöktüğünü de ortaya koydu.

*Mimarlar Odası, Van Depremi Hasar Tesbit Raporu, 20.01.2012

Necati Savaş

Ozan Güzelce

Cem Bakırıcı

Ümit Kozan

Necati Savaş

Ümit Kozan, DHA

Necati Savaş

01

03

02

04

SİMAV'A KÜLTÜR TİCARET VE EĞLENCE MERKEZİ

Çağla Akyürek Elmas, Can Elmas

Simav Kültür ve Ticaret Merkezi, kentin kültürel ve ticari ihtiyaçlarının yanında sinemaları, oyun salonu ve yemek alanı ile eğlence merkezi ihtiyacını da karşılamak amacıyla tasarlanmıştır. Bina iki bodrum kat, zemin kat ve 4 normal kattan oluşmaktadır. Bodrum katlarda, toplam 119 araç alan 2 katlı otopark, 822 m² market ve ona ait 453 m² deposu, sığınak ve teknik hacimler bulunmaktadır. Zemin kat ticaret katı olarak 50 m²'den 240 m²'ye kadar değişik boyutlarda 16 dükkandan oluşmaktadır. Toplam 13 adet 60 m² ile 110 m² arasında ofis bulunmaktadır ve her birinin kendine ait WC ve mutfağı vardır. Eğlence alanı, 84 ve 112 kişilik iki sinema salonu, oyun alanı, teras ve yemek alanından oluşmaktadır. Son kat olan üçüncü kat; 900 kişilik çok amaçlı salon ve 357 kişilik konferans salonu bulunmaktadır. Çatıda zemin kattan, son kata kadar devam eden galeriyi aydınlatan bir ışıklık tasarlanmıştır. Işıklık iki giriş üzerinde uzatılarak hem saçak olarak kullanılmıştır hem de simgesel bir öğe olarak öne çıkmaktadır.

01 Simav Kültür Merkezi - Kütahya

Proje Müellifi: Akyürek Elmas Mimarlık
Proje Ekibi: Çağla Akyürek Elmas, Can Elmas
Statik Proje: Tektaş
Mekanik Proje: Soem
Elektrik Proje: Soem
Genel Koordinasyon: Dekon İnşaat
Proje Tarihi: 2010

DİNARA DEVLET HASTANESİ

Burak Peri

Afyon Dinar için tasarlanan hastane 57.645 m² arsa alanı içerisinde 11.265 m² inşaat alanı ile yer almaktadır. Hastane 16 tek kişilik oda, 40 çift kişilik oda olmak üzere yatak bloğunda 96 kişilik yatak kapasitesini ayrıca 19 poliklinik muayene odasını içinde barındırmaktadır.

Hastanede iyi çalışması beklenen işlevsel ilişkilere öncelikli önem verilirken arazinin ve programın ihtiyaçlarına uygun kütsel farklılıklara gidilmiş. Böylece iri ve kübik bir hastane kütesinin şaşkınlık yaratmayan deneyimi yerine, Afyon Dinar Hastanesi, biçimindeki eğriselliğe eklenmiştir. Mimari bu dokunuş, yapıyı hem çağdaş hem de sahip olduğu farklı kütleleriyle, mimarlıkta yadsınamayacak bir payı olan bütüncülük ve fonksiyonellik ilkelerine yönelen bir tasarım haline getirmiş. Bir hastane yapısının gerginliği yerine şifahanenin güven hissi yaratan, kullanım rahatlığına sahip, temel insani gereksinimleri karşılanmasının

yanında eğlence alanlarının ilgi çekiciliğine sahip bir ortamlar bütünü oluşturulmuştur.

02 Afyon-Dinar 100 Yataklı Devlet Hastanesi

Proje Müellifi: Mavi Peri Mimarlık Tasarım
Tasarım Ekibi: Burak Peri
Mekanik: Alpaslan Sütbaş
İşveren/Yatırımcı: Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Dairesi Başkanlığı
Yatırım Maliyeti: 17.045.273,45 TL
İşin m² Büyüklüğü: 11.265 m²

ZEYTİNBURNU'NA "MİMARCA TASARIM"

Jülide Kazas Pekcan, Ahmet Pekcan

"Zeytinburnu Yönetim Binası"; Zeytinburnu Belediye'sinin tüm hizmet birimlerini barındıran kompleks bir yapı kimliğinde tasarlanmıştır.

Zeytinburnu Yönetim Binası, proje alanının fiziksel durumundan kaynaklı, tekil bina olarak kare formunda oluşturulmuştur. Alan; dikdörtgen bir platform ve onun sonunda konumlanmış kare "Yönetim Binası" ile tanımlanmaktadır. Yapıya ulaşımı sağlayan büyük platform, kent meydanı olarak kurgulanarak, belediye ve halkın buluşma noktasını meydana getirmektedir. Ayrıca, platform ve ona paralel uzanan lineer su ögesi; yapıya ulaşım aksı görevi de üstlenmektedir.

Platformun bitiş noktası; net geometrisiyle Yönetim Yapısını ifade etmektedir. Yapıdaki dış kabuk, resmi kurumu simgeleyen rijitlikte oluşturulmakla birlikte, dolu-boş yüzeylerin dengeli kullanımlarıyla hareketli bir görünüm kazanmaktadır. Giriş katında kullanılan boşluklu arkad elemanları ve gerisindeki şeffaf yüzeylerle, insan ölçeği yakalanarak, yapının cazibesi artırılmış ve davetkar olması amaçlanmıştır. Böylece, yönetim yapısının giriş bölümü ile hizmet birimlerinin olduğu katlar görsel ve fiziksel olarak birbirinden ayrılmaktadır. Aynı zamanda, bu arkad elemanları ile şeffaf yüzeylerin arakesitini oluşturan ve tüm yapı kontüründe devam eden su ögesi; görsel zenginliği arttırmaktadır. 3. Boyutta algılanan orta akstaki şeffaf bölüm, yapıdaki geniş galeriyi işaret etmektedir. Yapının girişini de simgeleyen orta aks, aynı zamanda yarattığı iç mekân algısı ile görsel zenginliği üst noktaya taşımaktadır. Bu aks, simgesel kapı figürü ve saçak elemanı ile vurgulanmıştır. Ayrıca oluşturulan çekme katta başkanlık birimi konumlanarak, cephe ve fonksiyon bağlamında farklılık kazandırılması amaçlanmıştır.

Yapıda kurgulanan geniş galeri, şeffaf sirkülasyonlar ve açık dolaşım alanlarıyla, yapı bütününde iç mekân zenginliği yaratılması amaçlanmıştır. Yapının iç mekânında, açık ofis sistemi ve şeffaf belediyeçilik anlayışını vurgulamak bağlamında, şeffaf yüzeyler sıklıkla kullanılmıştır.

Yeni Zeytinburnu Kaymakamlık Binası, Zeytinburnu Kültür Merkezi ve yeni yapılacak olan Zeytinburnu Kent Meydanı'nın da içinde bulunduğu kentsel bir odak niteliğindeki yapı adasında yer almaktadır. İçerisinde bulunduğu arsanın fiziksel özelliklerinden dolayı; dikdörtgen bir formda tasarlanmış ve tüm kaymakamlık birimlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Yapı, en basit anlatımıyla; girişi vurgulayan yüksek giriş bloğu ve bu bloğa bağlanan simetrik ofis birimleri şeklinde tanımlanabilir.

Binanın bir devlet kurumu olması sebebiyle, devletin sarsılmaz bütünlüğüne gönderme yapılarak rijit bir etki yaratması hedeflenmiştir. Aynı paralelde, yapı cephesinde dolu-boş yüzey kullanımları ile yaratılan ritm etkisi, yapının modern etkisini güçlendirmeye yöneliktir. Ayrıca geniş ve kopuk saçak kullanımı bunu etkileyen diğer figürlerdendir. Yapıda, geleneksel detayların, modern kurgu ile dengeli bir bütünlük sağlayacağı bir anlayış hedeflenmiştir. Bu bağ, cephede kullanılan doğal taş, cam ve çelik kurgusu ile başlayıp, modern iç mekân tasarımları ile de vurgulanmıştır.

03 Zeytinburnu Yönetim Binası - İstanbul

Proje Müellifi: Mimarca Tasarım Ve Mimarlık
Tasarım Ekibi: Özlem Özmen, Sevcan Bölükbaşı
Statik Proje: Kuram Mühendislik
Mekanik Proje: Beta Teknik
Elektrik Proje: Enkom Mühendislik
Güvenlik Danışmanı: Senkron Güvenlik Ve İletişim Sistemleri
Akustik Danışman: Akustik Ve Gürültü Kontrolü, Duyal Karagözoğlu
İşveren: Zeytinburnu Belediyesi
Yatırım Maliyeti: 35.004.647,09 TL
Arsa Alanı: 8300 m²
Toplam İnşaat Alanı: 31890 m²

04 Zeytinburnu Kaymakamlık Binası, İstanbul

Proje Müellifi: Mimarca Tasarım ve Mimarlık
Tasarım Ekibi: Özlem Özmen, Arzu Çetingöz, Sevcan Bölükbaşı
Statik Proje: Kuram Mühendislik San. Tic. Ltd. Şti. Oğuz Üner
Mekanik Proje: Beta Teknik
Elektrik Proje: Enkom Mühendislik
Güvenlik Danışmanı: Senkron Güvenlik
Akustik Danışman: Duyal Karagözoğlu
İşveren: Zeytinburnu Belediyesi
Yer: Zeytinburnu - İstanbul
Arsa Alanı: 4816 m²
Toplam İnşaat Alanı: 11565 m²

07

05

06

08

09

KAMU HER YERDE

M. Semih Tuncer

Yüksek Mimar M. Semih Tuncer, Türkiye'nin dört bir yanında projelendirdiği kamu binalarıyla masaüstü bölümümüzün konuğu oluyor.

Bursa'nın Nilüfer ilçesinde yöre halkının her türlü sağlık sorununa cevap vermek amacıyla tasarlanmış olan 200 Yataklı Bursa Nilüfer Devlet Hastanesi yaklaşık 7.200 m² taban alanı ve 43.400 m² inşaat alanı ile bölgenin en kapsamlı hastanelerinden biri olacaktır. 200 yataklık kapasiteye ulaşan hasta yatak odaları, iki ayrı bloktan oluşmaktadır. 25 yataklı bölümlerden oluşmuş olan bu bloklarda her bir bölüm için, bir adet hemşire istasyonunu, bir adet doktor muayene odası ve 1 adet doktor odası bulunmaktadır. Bir adet suit oda, bir adet de gündüz odası ve 1 adet personel odası ve tamamlayıcı yan birimler de bu bölümler için tasarlanan diğer mekanlardır. Hasta odaları tasarlanırken temel amaç olarak ise, gerek hastanın gerekse refakatçısının otel konforundaki odalarında hizmet görmeleri esas alınmıştır.

Antalya'nın Kepez ilçesinde yöre halkının her türlü sağlık sorununa cevap vermek amacıyla tasarlanmış olan Antalya Kepez 300 Yataklı Genel Hastane yaklaşık 8.500 m² taban alanı ve 53.500 m² inşaat alanı ile bölgenin en kapsamlı hastanelerinden biri olacaktır. 6 adet acil poliklinik bölümü sürekli olarak hizmet verecek ayrıca; 6 yataklı çocuk gözlem odası, 13 yataklı gözlem odası, 8 yataklı muayene odası, 6 yataklı triaj bölümü, 4 yataklı küçük müdahale bölümü, 1 adet tomografi ve bir adet röntgen ve yardımcı diğer birimler ile 24 saat hizmet sunacaktır. Binanın zemin katında bulunan acil bölümünün, hastanenin diğer bölümleri ile bağlantıları kontrollü geçişlerle sağlanacaktır.

05 200 Yataklı Bursa Nilüfer Devlet Hastanesi

Proje Müellifi: M. Semih Tuncer

Proje Ekibi: Demet K. Badem,

Nesrin Altunkaya

Mekanik: Kayhan Mühendislik

Statik: M. Selim Kayışoğlu

Peyzaj: Nurcan Önen

İşin Büyüklüğü: 43.400 m²

06 Antalya Kepez 300 Yataklı Genel Hastane

Proje Müellifi: M. Semih Tuncer

Proje Ekibi: Nesrin Altunkaya, Boğaç Bozoğlu

İşveren/Yatırımcı: Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Mekanik: Kayhan Mühendislik

Statik: M. Selim Kayışoğlu

Peyzaj: Nurcan Önen

İşin Büyüklüğü: 53.500 m²

TARİHİ MARDİN'E

ULUSLARARASI HAVALİMANI

Şakir Babacan

Binlerce yıllık tarihi geçmişi içinde köklü uygarlıkların yurdu olan yukarı Mezopotamya havzasında yer alan Mardin bölgesi, buralarda yüzyıllarca varlığını sürdürerek derin izler bırakan çeşitli kavimlerin de çok önemli bir merkezi olmuştur. Bilinen en eski tarihi M.Ö 4000 'e kadar uzanan Mardin yöresi, antik çağlarda Sümerlere, Akadlara, Hurilere, Aramilere ve Asurlulara ev sahipliği yapmıştır. Küfi yazı ve motiflerin stilize edilmesi sonucu oluşturulan güneş kontrol elemanları ve saçaklar, iç mekândaki ana holde geleneksel Artuklu ve Süryani rozetlerinin kullanılması ile geçmişten günümüze uzanan tarihsel bir mimari çizgiyi Modern Türkiye'nin Mardin Kapısını oluşturan Mardin Havaalanı Terminal Binasına taşıma çabasını getirmiştir yapının tasarımcılarına. Ulaştırma Bakanlığı Devlet Hava Meydanları İşletmeleri tarafından proje kapsamında istenilmiş olan, Mardin Havalimanı Uluslararası Terminal binası için toplam bina inşaat alanı 33.000 m² olarak tasarlanmıştır. Proje kapsamı dahilinde Mardin ve çevre bölgelere hizmet vermek amacıyla, iç ve dış hatlar yolcu departmanları, VIP yolcu hizmetleri, 540 araçlık otopark bulunmaktadır.

07 Mardin Uluslararası Havalimanı

Proje Müellifi: Selkom Mimarlık & Tasarım

Tasarım: Şakir Babacan

Tasarım Ekibi: H. Pınar Dinçer, F. Özden Özçekiç,

Metincan Babacan, C. Hülya Tülün

Statik Proje: Bülent Erborla

Mekanik: Veysel Geçe

Elektrik: Ali Ender Aydın

Peyzaj: Doç. Dr. Ekrem Kurum

Toplam inşaat alanı: 33.150 m²

Yatırım Maliyeti: 69.850.000,00 TL

İSTANBULA İKİ HASTANE

Emine Aydın Özdöl, Barış Özdöl

400 yatak kapasiteli olarak planlanan Tuzla Devlet Hastanesi 47.600 m² arsa alanı üzerinde, 53.140 m² toplam inşaat alanına ve 10.240 m² bina oturma alanına sahip bir projedir.

Hastane programı kapsamında 80 adet poliklinik, 12 adet ameliyathane, 32 adet yoğun bakım ünitesi, 21 adet yenidoğan yoğun bakım ünitesi, 4 adet SDL, 2 adet LDRP yer almaktadır. Bölgenin konut yoğunluğunun yanısıra sahip olduğu sanayi kimliği acil servis bölümünün çok kapsamlı ve yüksek kapasiteli olarak çözülmesini gerektirmiştir. D100 karayoluna paralel olarak konumlandırılan Acil Servis Bloğu ve girişleri hastane girişlerinden bağımsız olarak doğrudan bu aks üzerinden alınarak Acil Servis Hizmetine

en hızlı şekilde ulaşılması sağlanmaktadır. Proje 360 adet açık 100 adet kapalı otopark kapasitesine sahiptir.

338 yatak kapasiteli olarak planlanan yeni Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 51.600 m²'lik kapalı inşaat alanına ve 4.180 m² 'lik bina oturma alanına sahip bir projedir. Toplam 15 katlı olan bu yoğun şehir merkezi hastanesi, 4 otopark katı ile birlikte kendi bölgesindeki araç park yoğunluğuna da bir seviyeye kadar cevap vermektedir. Hastanenin programında, 40 poliklinik, 18 ameliyathane, 33 yoğun bakım ünitesi, 4 LDRP doğum salonu mevcuttur. İstanbul'un en yoğun insan ve araç trafiğini barındıran semti Beyoğlu'nda bulunması nedeniyle travma içerikli çok fazla hasta kabul eden önemli bir bölgededir. Kongre Vadisi'nin hemen yanı başında olarak Uluslararası Devlet yöneticilerine hizmet veren yegâne hastane olması sebebiyle de ayrı bir lojistik önemi vardır. Bu lojistikten kaynaklanan ihtiyacı karşılaması için hastanenin acil servisi 2100 m² olarak programlanmış ve 4 müdahale, 10 müşahade, 1 de ameliyathane ünitesine yer verilmiştir. Tek yataklı ya da çift yataklı kullanılabilecek odalar 338 yatak kapasitesinin göre tefriş edilmiştir. Tüm hasta odaları aynı tip ve ebattadır. 5 m²lik banyo bulunduran odaların her biri 32 şer m²'dir. Proje, İstanbul – Beyoğlu Sıraselviler caddesi üzerindeki halihazır kullanımda olan 8 dönümlük arazisinde planlanmıştır. Tasarım sürecinde ele alınan en önemli problemlerden biri, mevcut hastane binasının yeniden yapım süreci esnasında faaliyetinin kesintiye uğramaması olmuştur.

08 Tuzla 400 Yataklı Devlet Hastanesi, Tuzla / İstanbul

Proje Müellifi: Archistanbul

Proje Ekibi: Emine Aydın Özdöl, Şebnem Çebi,

Elif Tuba Öz, Barış Özdöl

Mekanik: Bayhan Mühendislik

Elektrik: Süreç Mühendislik

Arsa Alanı: 47.600 m²

Toplam Alan: 53.140 m²

İşveren/Yatırımcı: T.C. Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Daire Başkanlığı

09 Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Beyoğlu / İstanbul

Proje Müellifi: Archistanbul

Proje Ekibi: Emine Aydın Özdöl, Şebnem Çebi,

Elif Tuba Öz, Barış Özdöl

Mekanik: Bayhan Mühendislik

Elektrik: Süreç Mühendislik

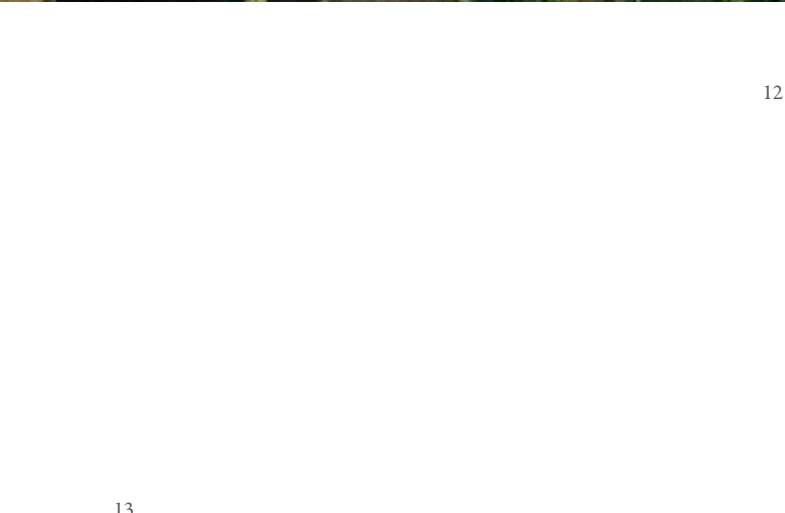
Arsa Alanı: 8712 m²

Toplam Alan: 51.600 m²

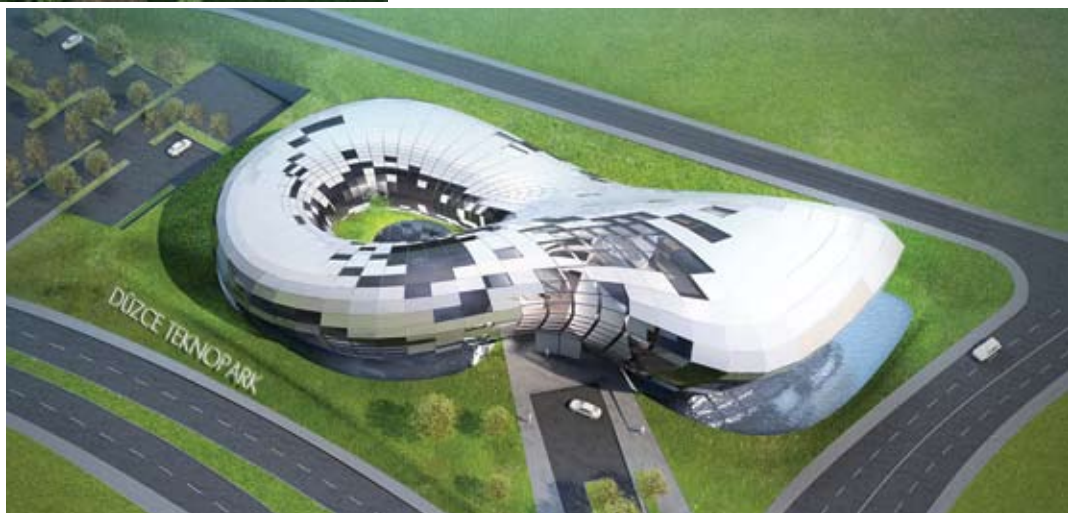
İşveren/Yatırımcı: T.C. Sağlık Bakanlığı İnşaat ve Onarım Daire Başkanlığı

11

12

13

10

MALTEPE HUZUREVİ VE REHABİLİTASYON MERKEZİ

Bariş Diken, Bora Diken

Proje İstanbul'un yoğun ilçelerinden Maltepe'ye bağlı, Başbüyük Mahallesi, İnönü Caddesinde bulunmaktadır. Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ile Toplum Merkezi Projesi; kampüs içerisinde mevcut A ve B blok huzurevi, idari bina ile mutfak binalarının yıkılarak, yerlerine günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek Rehabilitasyon Merkezi, İdari Bina ve Toplum Merkezi yapımını kapsar. Mevcut C ve D blok Huzurevi Binaları ile Revir Binası proje kapsamı dışında tutulmuştur.

Yatakhane blokları, bünyesinde sanatsal ve fiziksel faaliyetlerin yapılabilmesi; kütüphane, ahşap atölyesi, resim atölyesi, piyano-tv odası, şömine odası, oyun salonları, spor salonları, saunalar, jakuzi ve rehabilitasyon havuzunu bünyesinde barındırmaktadır. Rehabilitasyon havuzuna aynı zamanda iç avlu seviyesinde tasarlanmış boşluklardan doğal ışık alınması sağlanır. Tesiste her birinde duş, wc bulunan, 20'li bahçe teraslı, her biri 2 kişilik 100 adet oda, katlarda oluşturulmuş yemek salonları, münferit mutfaklar yer almaktadır. Huzurevi kullanıcılarına hitap eden doktor muayene odaları ve personel odaları da bulunmaktadır.

10 Maltepe Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi İle Toplum Merkezi, Maltepe - İstanbul

Proje Müellifi: Bora Yapı Endüstri
Tasarım Ekibi: Barış Diken, Bora Diken, Volkan Tanırcan, Müzeyyen Yılmaz
İç Mekan Tasarımı: Bora Yapı Endüstri
3d Görselleştirme: Bora Yapı Endüstri
Statik Proje: Hüsnü Diken-Ömer Gerger
Elektrik Proje: Doğan Bozcuk
Mekanik Proje: Fikret Palabıyık
Arsa Alanı: 57.784m²
İnşaat Alanı: 14.000m²

ÇARŞAMBA PAZAR YERİ VE KAPALI OTOPARKI

Ufuk Toktaş, Oğuzhan Telci

Bursa ili, Osmangazi ilçesi, Çırpan Mahallesi Merinos Park alanı içerisinde tasarlanan proje, zemin altında 4 katlı bir otopark ve zemin katında yer alan Pazar alanı şeklinde biçimlendirilmiştir. Projenin ilk aşamasından beri süregelen dolaşımda süreklilik ve çevre dokuya uyumluluk tüm alanda devam ettirilmiştir. Hem Pazar alanını destekleyen hem de yakın çevre açısından gereken işlevsel özelliğe sahip olan zemin altı otopark alanı en alt kottan başlayan tek bir rampa-döşeme ile helezonik bir biçimde açılarak, zemin kotuna bağlanır. Pazar alanı Merinos Parkı içinde geleneksel semt

pazarı (sokak arası organik doku) kurgusunun çağdaş yorumu şeklinde ele alınmıştır. Teknolojik estetiğin, tarihi kentsel dokunun mekansal estetiği ile birlikteliğinin hedeflendiği pazar alanı ana yola olan cephesinden bakıldığında mevcut Merinos Parkı'nın bir parçası olarak algılanmaktadır. Proje yaklaşık 28.000 m² inşaat alanına sahiptir. Zemin kat alanı 7642 m²'dir ve pazar alanı olarak düşünülmüştür. Zemin altında dört kat otopark alanı vardır ve toplam 360 adet araç park edilebilecektir. Zemin kat Pazar alanının üzeri çelik konstrüksiyon üst örtü ile kapatılırken tasarımın çevreye saygılı, uyumlu ve modern olmasına özen gösterilmiştir. Böylelikle bölgenin otopark ihtiyacı karşılanırken, yol kapatılarak oluşturulan bir pazar alanının ortadan kaldırılması ve sabit pazar alanı yapılması sureti ile ulaşım sorununa da çözüm getirilmektedir.

11 Osmangazi Belediyesi Çarşamba Pazar Yeri ve Kapalı Otoparkı

Proje Müellifi: Piray Mimarlık
Tasarım: Ufuk Toktaş, Oğuzhan Telci
Tasarım Ekibi: Ufuk Toktaş, Oğuzhan Telci, Esra Erdem, Atakan T. Uçkan, Nida Örs,
Mekanik: Biytaş Mühendislik
Elektrik: Nursoy Mühendislik
Statik: DK Mühendislik
Danışman: Prof. Dr. Adem Doğançün (Uludağ Üniversitesi İnşaat Bölüm Başkanı)
İşin m² Büyüklüğü: 23.335 m²
İşveren: Bursa Osmangazi Belediyesi

DÜZCE'YE ORGANİK BİNA

Barış Çokcan, Sigrid Brell-Çokca

Düzce'yi Türkiye'nin önde gelen bilim ve sanayi şehirlerinden biri yapmak için, üniversite, belediye ve kurumların işbirliği ile hazırlanan Düzce Teknopark yönetim ve inkübatör binası (+) enerji özelliği ve organik bina kabuğu ile fütürist bir yapı.

Binanın dış çeperi bilimin akademik endüstriyel araştırmaların sonsuzluğuna dikkat çekmek istemektedir. Bu bağlamda sonsuzluk sembolünü üçüncü boyuta da taşıyarak binanın organik kabuğu şekillendirilmiştir.

Yapının hedeflenen anıtsal özelliğini ön plana çıkarmak için yüksek eğimli dikdörtgen arsanın en üst kotuna yerleştirilmiş ve ana yoldan kampüse giriş yapanların ilk bakışta algılaması sağlanmak istenmiştir. Bina iklimi ve deprem davranışını olumlu şekilde etkileyecek çift cephe sistemi ile tasarlanmıştır. Yapının fuayesi 5 kat ve 18 metre yüksekliğindedir. Binanın çift cepheli bir yapıda olması ısıtma ve soğutma enerji ihtiyacını en düşük seviyeye indirmiştir. Yapı kabukları arasında dolaşan hava, galeriden gelen toprak ısı ve cepheden gelen güneş enerjisini yapının ihtiyacı yönünde kullanarak çift cephe arasında kendi ıltman iklimini oluşturacaktır.

12 DüzceTEK - Düzce Teknopark Yönetim ve İnkübatör Binası

Proje Müellifi: II Architects int
Tasarım Ekibi: Barış Çokcan, Sigrid Brell-Çokcan, Martin Kleindienst, Johannes Braumann
Statik Proje: 2N Mühendislik
Mekanik Proje: Akım Mühendislik
Elektrik Proje: Esan Mühendislik
İşveren: Düzce Teknopark A.Ş. - Düzce Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Funda Sivrikaya - Şerifoğlu, Teknopark A.Ş. Genel Müdürü Prof. Dr. Serkan Subaşı
Proje Destekçileri: MARKA Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

ÖMERLİ MİMARLIK'TAN

ADANA'YA OTEL

Ömer Kurdak, Güney Kurdak

Adana'nın en eski caddelerinden Turhan Cemal Beriker'de konuşlanacak yapı için Ömerler Mimarlık, yöreye uygun olarak taş ve ahşap malzemeyi tercih ediyor.

35 yıllık deneyimiyle Türkiye'de pek çok projeye imza atan Ömerler Mimarlık, Divan Adana projesini hızla sürdürüyor. 2010 yılında projesi hazırlanan ve inşası devam eden Divan Adana, şehrin en eski caddelerinden Turhan Cemal Beriker'de yer alıyor.

Kendisi de Adanalı olan Yüksek Mimar Ömer Kurdak ve ekibi, oteli şehrin yöresel güzelliğini bozmayacak şekilde tasarladı. Adana Tren İstasyonu ve tarihi Tepebağ Mahallesi'ndeki yapıların mimarisinden esinlenilerek taş ve ahşap malzemelerin kullanımı ön planda tutuldu.

Ömerler Mimarlık, dış cepheyi Adana'nın yöresel bej rengi taşları ve geniş saçığın altındaki ahşap dolgu ile otelin ana karakterine hakim olacak şekilde tasarladı.

Ömerler Mimarlık'ın 11 normal kat ve 3 bodrum kat olarak projelendirdiği, havaalanına 15 dakikalık mesafede bulunan Divan Adana'da 14 'ü suit 182 oda, 411 metrekairelik balo salonu, 6 toplantı salonu, 1 roof bar, 1 banket restoran ve health club yer alacak. Ömerler Mimarlık, projenin inşası bittikten sonra, tıpkı Divan İstanbul Asia'da olduğu gibi Divan Adana'nın da dekorasyonuna imza atacak.

13 TSKB GYO Adana Otel Projesi

Proje Müellifi: Ömerler Mimarlık
Tasarım Ekibi: Ömer Kurdak, Güney Kurdak, Ahu Ozan, Şirin Özbek
İşveren: Bilici Yatırım-TSKB GYO
Arsa alanı: 3.607 m²
Proje alanı: 26.287 m²
Projelendirme tarihi: 2010-2012

Behruz Çinici (1932-2011)

ISSIZLIĞIN ORTASINDA BİR SES

Kadri Atabaş

18 Ekim 2011 Günü kaybettiğimiz Behruz Çinici, yaşamını “mimar” olma bilinci ve sorumluluğu ile “tasarım” bir meslektaşımızdı.

Behruz Çinici, 1960- 70 lerde vernaküler / milli mimari ile, mediokrat modernizm arasına sıkıştırılmış mimarlığımıza yeni bir soluk getirdi. Dünyada CIAM ilkelerinin sorgulandığı dönemde O, Türkiye’yi çağdaş mimari duyarlıklarla ve Brütalist mimarlıkla buluşturdu. O’nun tasarımı ile, ODTÜ Kampusu “genç” bir nefes olarak ortaya çıktı. Ama Behruz Bey durmadı. ODTÜ Kampusu Brütalizm’den organik mimarlığa, yapı tektoniğine önem veren değişimlerle, bir mimarın meslek kronolojisinin sergilenmesi oldu ki, bunun örneği ülkemizde çok azdır.

Ayrıca “Çorum Binevler” çalışması, “proje” olmaktan öte, “planlayan / organize eden / toplumsal yapıyı dönüştürücü etkisi olan” mimarlık örneğinin ülkemizdeki tek temsilcisi olarak önemini koruyor.

Behruz Çinici, Mimarlık ortamımıza iki yenilik daha getirdi:

Birincisi kamuoyu oluşturmaktır; halkla ilişkilerin önemini erken fark etti ve mesleğinde kullandı. Bugün eğer mesleğimizde “medya / halkla ilişkilere” önem veriliyorsa, bunda Behruz Bey’in katkılarını saygı ile anmalıyız.

İkincisiyse, Behruz Çinici’nin “mesleki günlük tutma” alışkanlığı ile Mimar’ın meslek tarihine karşı olan sorumluluğuna örnek oluşturuşudur. ODTÜ serüveninden başlayarak tuttuğu günlükler, bu alanda “tek” sayılabilir. Bu günlüklerden bir seçki yayınlanabilirse, hepimize, özellikle de genç kuşaklara örnek oluşturabilir.

Behruz Çinici’yi, mimarlığımıza getirdiği yeni soluklar ve “MİMAR olarak yaşamak” taki ısrarlı ve tutarlı çabası için saygı ile anıyoruz.

ODTÜ Mimarlık Fakültesi

KALE'DEN, KULE'YE...

Türk Serbest Mimarlar Derneği tarafından
2011 Mart ayı itibariyle çalışmalarına başlanan
“Re-ACT: Re-Reading Architecture As A Cultural Transformation / Kültürün İzlerini
Mimarlık Üzerinden (Yeniden) Okumak” Projesi
Avrupa Birliği Bakanlığı'nın desteği ile ODTÜ, Mimarlar Derneği 1927
AFSAD ve DOCOMOMO'nun paydaşlıklarıyla hayata geçiriliyor

TSMD Genel Sekreteri Ufuk Duruman, TSMD Yönetim Kurulu Başkanı ve proje koordinatörü Yeşim Hatırlı ve proje danışma kurulu temsilcisi Ekin Ç. Turhan ile proje üzerine bir söyleşi yaptı.

Ufuk Duruman: Proje, hangi noktadan hareketle, nasıl ortaya çıktı?

Yeşim Hatırlı: Projenin oluşması aslında çok katmanlı bir süreç olarak başladı. TSMD uzun süredir bir mimarlık merkezi oluşturmaya yönelik altyapı çalışmaları içindeydi. Amaç, mimarlık kültürünün, mimarlık mesleğinin fiziksel çevreyi, dolayısıyla sosyal ve kültürel çevreyi oluştururken öne aldığı değerlerin yaygınlaşması, mesleki uygulamanın geliştirilmesi, kentsel çevre bilincinin oluşması ve yapı sektörünün gelişmesi için halihazırda sürdürülen çalışmaların daha geniş bir tabana yayılması; daha da önemlisi farklı alanlarda sürdürülen bu çabaların kentlinin de katılımını ve farkındalığını arttırarak interaktif bir ortam yaratılması.

RE-ACT projesi, bu bağlamda, kurgusu itibariyle merkezi oluşturacak olan bu anlayışın, bu sürecin bir temsili, bir modeli. Bu amaca hizmet etmek ve kurumsal altyapıyı desteklemek amacıyla başlatılmış olan AB Projesi çalışmaları, planlanan sergi, panel, atölye çalışmaları ve kent maketi, merkez çalışmalarına paralel olarak yürütülmekte. Bu süreçte elde edilecek dokümantasyon ve ürünler merkezin aktivasyonun önünü açacak ve nüvesini oluşturacaktır. Proje özelindeki amacı, görevi ise bu sürece kentlinin de aktif katılımı için bir kapı olmak, bu katılımın daha sağlam bir temel üzerinde sürekliliğini sağlamak. Burada projenin sonuç ürünü olan kent maketinin kentlinin yaşadığı fiziki çevreye olan ilgisini, duyarlılığını mimarlık bilincini arttıracağını düşünüyoruz.

Ufuk Duruman: Bu katılım neden önemli ve nasıl sağlanacak?

Ekin Ç. Turhan: Mimarlık diğer sanat ve mesleklerden farklı olarak gündelik yaşam ve kültürlerle süreklilik kuran dolayısı ile bir yandan bu kültürlerin yansımalarını barındırırken öte yandan onları etkileme, dönüştürme gücüne sahip bir alan.

Bu çok yönlü etkileşimin farkındalığını arttırmak, kentlinin yaşadığı çevreye karşı bu etkileşimin farkında olarak duyarlılığını geliştirmek önemli. Daha da önemlisi yaşadığımız kentte, kentlerde geçmiş şuan ve gelecekte oluşacak sosyal kültürel ve fiziksel çevreye dair durumların her an birbirleriyle ilişki halinde olduğunun algılanması. Bunun anlanması ve sorgulanması uzun vadede daha kaliteli ve nitelikli kentsel mekânlar üretilme talebini de artıracaktır.

Nasıl sağlanacağına gelince, tüm proje içeriği, ilk aşamada, kentlilerin mimarlığa ve yaşadıkları kente ilgi ve merakını geliştirmek ve ardından bu merakı doğru bilgi ile besleyecek ürünler, ortamlar ve etkinlikler yaratmak üzerine kuruldu. Ve bu kapsamda şuanda eşzamanlı olarak yürüyen 4 ayrı alt proje oluşturuldu.

Ve tabi asıl başarısı sürdürülebilirliği oranında olacak. Çünkü projenin sürdürülebilirliği oranında bu merakın aktif bir katılıma ve hatta –burada biraz iyimser olmak da sakınca görmüyorum- vasatı reddeden, daha iyiyi talep ederek önünü açan bir güce dönüşme imkanı var. Burada uzun vadede amaç, anlamak ve sorgulamanın bir ötesine geçmek, potansiyelleri görerek öngörü ve senaryolar kurabilmek.

U.D: Şuanda yürümekte olan proje çalışmalarında bunun ipuçları var diye görüyorum, projenin kendi içinde bir nevi doğurgan, yol aldıkça kendi kendini üreten bir formatı var.

Y.H: Evet, doğru. Bu proje çok boyutlu ve sürdürülebilir bir proje, hemen her danışma kurulu toplantısında projeye eklenilebilecek yeni projeler gündeme geliyor. Tam burada yeri gelmişken, bunu mümkün kılan değerli danışma kurulu ve proje ekibinden de söz etmek isterim. Projenin yazımı, tematik altyapısı, bütçe ve metodolojisinin hazırlanması sürecinde çekirdek kadromuza EKİP Danışmanlık'tan Gözde Onaran'ın çok büyük katkıları oldu. Projenin AB Sivil Toplum Diyalogu programı tarafından kuvvetli bir şekilde destekleniyor olması ve ardından Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteğini almış olması projenin değerli ve sürdürülebilir oluşundan kaynaklanmakta. Bu noktada üyemiz Doç.Dr. C.Abdü Güzer'in projenin isim babası olduğunu söylemeden geçemeyeceğim ve projeye değerli katkılarının da altını çizmek isterim. Re-ACT Projesi yine genel anlayışı paralelinde çok katmanlı, her biri mimarlık, mimarlık eğitimi-kültürü ve kent çalışmalarında etkin kurumların ortaklığının ürünü. ODTÜ (Orta Doğu Teknik Üniversitesi), Mimarlar Derneği 1927, DOCOMOMO (Documentation and Conservation of Modern Movement) ve AFSAD (Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) nin paydaşlıkları ile yürütülüyor. Projenin çok kuvvetli iki uluslararası ortağı var: Almanya'dan BDA (Bund Deutscher Architekten) ve Hollanda'dan ARCAM (Amsterdam Centre for Architecture) . BDA ve ARCAM ile olan diyalogumuzun projenin sürdürülebilirliği ve merkez çalışmaları sırasında daha farklı bir boyut kazanmasını da öngörüyoruz.

Ve tabi en önemlisi; tüm projenin bakış açısını aydınlatan, her aşamasını belirleyen, detaylandıran, her biri kendi alanında başarılı kişilerden oluşan çok değerli bir danışma kurulu var : ** Prof.Dr. Ali Cengizkan, Mutlu Atacan, Doç. Aydan Balamir, Prof. Dr. Ayşen Savaş, Başak Aysal, Burak İmir, Doç.Dr. C.Abdü Güzer, Ekin Ç. Turhan, Doç. Dr. Elvan Altan Ergut, Doç. Dr. Esin Boyacıoğlu, Dr. Gülru Tunca, Doç. Dr. Güven İncirlioğlu, Prof. Dr. Haluk Pamir, Dr. Nimet Özgönül, Doç. Dr. Neşe Gurallar ve Prof. Dr. Süha Özkan (**alfabetik sıra ile).

E.T: Danışma kurulu her aşamada projeyi tekrar tekrar kuruyor. Çok boyutluluğunun ve sürdürülebilirliğinin ana kaynağı bu.

U.D: Ve en heyecanlı kısmı, ürünler, etkinlikler... Burada ben de söze girmek istiyorum,

Bir ilk, Ankara Kent Maketi, 27 Nisan 2011 de Cermodern de sergi

ile birlikte açılışı yapılacak ki bu aslında sürdürülebilirliği anlamında projenin sonu değil, ikinci bir başlangıç, maket yapım sürecini anlatan kısa bir film, şu anda sürmekte olan Kaleden Kule'ye fotoğraf atölyesi ki serginin ana hammaddesini oluşturuyor ve Berlin - Ankara panelleri... Biraz bu ürünlerden, etkinliklerden ve şuanda olunan noktadan bahsedebilir miyiz?

Y.H: Evet. Sonuç ürün, tüm çalışmaların merkezinde yer alan ve mimarlık merkezinin de ilk nüvesini oluşturacak çalışma, 1/500 ölçekli bir Ankara Kent maketi. Maket Atatürk Bulvarını aks alan yaklaşık 2 km. ye 8 km.'lik bir alanı kapsıyor. Tamamlandığında 4 metreye 15.5 metrelik (62 metre karelik) bir boyuta ulaşacak ve bu ana aksa ait tüm fiziksel dokuyu ve topoğrafyayı üzerinde görme imkanı olacak. Dünyanın pek çok kentinde örneklerini gördüğümüz bu kent maketi Türkiye için bir ilk olacak. Hedefimiz proje bittikten sonra yeni sponsorluklarla maket alanını daha da büyütmek. Projenin sürdürülebilirliğinden bahsetmişken, bu proje süreci boyunca elde edilen, derlenen bu arşiv çalışmasını daha da genişletmek ve bir dijital veri tabanı ile birlikte Ankara'nın dijital maketini de oluşturmak.

E.T: Ankara'nın ve özellikle Atatürk Bulvarı'nın maketinin oluşturulmasının başlıca sebebi, Ankara'nın kuruluşundan itibaren özellikle ana aksında bütün kültürel, sosyal süreçlerini ve tarihi süreçteki kırılmaları okuyabileceğiniz bir yapıya sahip olması. Ankara Türkiye'nin modernleşme ve batı ile değer bütünleşmesi oluşturma sürecinin başlangıç noktasını, bunun mimari ve planlamaya yansıma biçimlerini temsil eder. Başka bir ifade ile modernliğin modelini oluşturmaktadır. Yeniden kurulan bir başkent olarak Ankara bu dönüşüm ve temsiliyetin bütün unsurlarının gözlenebileceği bir ortamdır.

Bu anlamda maket, kentlinin başka bir ölçekten kentle ilişki kurmasını, farklı açılardan yaşadığı çevreyi, kenti, değerlerini, değişimini, dönüşümünü algılamasını sağlayacaktır. Bir nevi 100 yıllık bir süreci yeniden görmek, bugünün verileriyle okumak gibi. Maket üzerinde, danışma kurulu tarafından belirlenmiş olan tarihi, dönemsel ve mimari değere sahip yaklaşık 240 bina detaylı olarak gösterilecek, diğer binalar kütle olarak işlenecek. Şuanda tüm maketin yaklaşık olarak 15 metre karelik bir alanı tamamlandı. Ve bu çalışma doğal olarak paralelinde çok kapsamlı bir dokümantasyon gerekiyor ki bu da uzun vadede herkesin erişimine açık hale gelecek.

Bu süreç ayrıca Ata Can Mutlu'nun kurgusuyla maket yapımını belgeleyen kısa bir film ile desteklenecek.

U.D: Peki sürdürülebilirliği?

E.T: Maket zaten doğasında yapısı itibariyle bir sürdürülebilirlik barındırıyor. Organik, büyüyecek, dönüşecek bir model. Uzun vadede üniversiteler ve benzeri olmak üzere farklı yerlerde, şehirlerde sergilenmesi, çeşitli proje ve atölye çalışmaları için kullanıma açılması, kente yapılacak veya yapılması planlanan yeni projeler için altyapı oluşturmaları ve hatta projelerin kentliye ön sunumu gibi imkanların önünü açması planlanıyor. Bu noktada benzer kurumlarla işbirliği, yerel yönetimlerin projeye katılımı da çok önemli ve gerekli tabi ki.

Y.H: Örneğin bu paralelde önemli bir gelişme, Arkitera ve TSMD işbirliği ile Ankara'da 'Açık Kapı Festivali' yapılmasına karar verilmiş olması. Dünyanın pek çok çağdaş kentinde benzer örnekleri görülen ve İstanbul'da da Arkitera tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen bu etkinlik Ankara için bir ilk olacak.

Açık Kapı Festivali ile kentin kültürel ve mimari dokusunu daha yakından hissedilmesi için önemli bir fırsat sunulacak.

fotoğraf atölyesi "Benim Ankara'm"

Söz, mimari mekanda temsil anlamında, farklı kültürel alanlardaki değişimi, sürekliliği ve kesintiye uğramayı kavramayı hedefleyen çok boyutlu ve kültürel bir değişim olarak 'Kale'den Kule'ye...' başlıklı projemizi kapsamında düzenlenecek sergi çalışmalarına katılmaya davet ediyoruz. Serginin konusu ve teması; yalnızca modern farkındalığa doğru temel bir değişim geçirmekle kalmayan, moderne karşı geleneksel, küresel karşı yerel gibi çelişkileri önüne geçilemeyecek biçimde yapılarında bulunduran bir başkent olarak Ankara kentidir. Fotoğraf aracılığıyla yapılacak bir 'Kent'in mimarisini yeniden okuma' çalışması, mimarlık sınırları içinde ve dışındakiler, kültürel, dini, dilsel, etnik, coğrafi ve tarihi çeşitliliği göstermenin aracı olacaktır.

Son başvuru tarihi: 4 Kasım 2011 Cuma
Daha fazla bilgi ve başvuru için:
Türk Sanatçıları ve Mimarıları Derneği / Ufuk Durumları, Genel Sekreter
Tel: 0 (312) 468 66 38 Faks: 0 (312) 447 75 30 GSM: 0533 364 83 52
e-posta: gsekreter@tsmd.org.tr

www.tsmd.org.tr | www.react.org.tr

Haziran 2012'de 'Ankara Açık Kapı Festivali' ile projede/makette öne çıkarılan yapıların kapılarının açılması ile Ankara'da olağan koşullarda ziyaret edilmesi mümkün olmayan ya da ziyaret için özel izin alınması gereken, tarihi ve mimari öneme sahip bina ve mekanlar halkın erişimine açılacak. Festival kapsamında binaların yanı sıra, Ankara'nın çeşitli aktif mimarlık ofislerine de ziyaretler yapılması planlanıyor.

U.D: Tekrar şimdiye dönersek, şuanda proje sürecinde aktif devam eden diğer 2 önemli etkinlik var. Kaleden Kuleye Fotoğraf Atölyesi ve ardından sergi.

Y.H: Kaleden Kuleye Fotoğraf Atölyesi, projenin çok önemli bir etkinliği. Atölye çalışmaları AFSAD'ın yürütücülüğünde 2011 Aralık ayında yoğun bir katılımı başladı. Bu tasarlanmış yapı çevre belgeleme çalışmasının amacı fotoğraf aracılığıyla başka bir Ankara'yı okumak. Yalnızca modern farkındalığa doğru temel bir değişim geçirmekle kalmayan, moderne karşı geleneksel, küresel karşı yerel gibi çelişkileri önüne geçilemeyecek biçimde yapılarında bulunduran bir başkent olarak Ankara kenti, bu atölyelerde kentlilerin ana çalışma konusunu oluşturuyor. Fotoğraf aracılığıyla yapılacak bir 'Kent'in mimarisini yeniden okuma' çalışması, mimarlık sınırları içinde ve dışındaki; kültürel, dini, dilsel, etnik, coğrafi ve tarihi çeşitliliği göstermenin aracı olacak.

2012 Şubat ayı itibarıyla sona erecek olan atölyelerde gerçekleştirilecek çalışmalar sonucunda iki ayrı sergi düzenlenecek. Bunlardan ilki; jüri tarafından seçilecek eserler ile açılacak bir fotoğraf sergisi olacak. Diğeri ise, Prof. Dr. Ayşen Savaş ve Doç. Dr. Güven İncirlioğlu'nun küratörlüğünde tasarlanacak, hammaddesinin bu fotoğraflar olduğu, fotoğraflar ile maket arasındaki ilişkiyi kuran, projenin temasının genel izleyici ile paylaşılmasını da kolaylaştırmayı ve temayı sergilenme ve kişisel izlenme tecrübeleri üzerinden zenginleştirmeyi amaçlayan

bir çalışma; elde edilen fotoğrafların yorumlanarak grafik bir tasarım içinde sunulduğu bir sergi olacak.

U.D: Proje kapsamında bir ayağı Berlin'de ve bir ayağı Ankara'da yapılacak 2 adet panel yer alıyor. Bu panellerin proje kapsamındaki yerinden, rolünden bahsedebilir miyiz?

E.T: Proje, değinildiği gibi, Ankara'yı, bir başkent olarak modernleşme, batı ile değer bütünleşmesi oluşturma sürecinde doğu-batı, küresel-yerel gibi karşıtlıkların ve etkileşimlerin çok net üzerinden okunabildiği bir model olarak tekrar ortaya koyuyor, paneller ise, bu modelden de yola çıkarak uluslararası boyutta ve farklı coğrafyalarda Doğu ve Batı kültürlerinin birbirleri içerisindeki etkilerini ve değiştirici-dönüştürücünü gücünü anlamak, modernizm ve yerel kültürlerin süreklilik ve karşıtlıklardan beslenen ilişkisinin hem batı hem de doğunun farklı coğrafyalarında nasıl sonuçlar, nasıl yansımalar oluşturduğunu, bugünün eklektik kültür yapısının kent mekanına nasıl yansıdığını tartışmayı amaçlıyor.

İlk ayak 12-13 Mart 2012'de Doç. Dr. Abdi Güzer'in moderatörlüğünde "East in West: Understanding and re-reading European cities as an output of multi-cultural transformations" başlığı altında Berlin, German Architecture Center'da, ikinci ayak 27 Nisan 2012'de Ankara maketi ve sergisinin açılışı ile birlikte 'West in East' başlığı altında, Doç. Dr. Aydan Balamir'in moderatörlüğünde Ankara'da yapılacak. Konunun her bağlamında tartışılacağı farklı disiplinlerden de – edebiyat, felsefe, sinema, - katkı ve katılımlar olacak.

Y.H: Tüm bu çalışmalar projeyi takiben daha çok kişiye ulaşması amacıyla bir kitapçık olarak sunulacak ve daha da önemlisi, bir devam projesi olarak hayata geçirilmesi planlanan dijital maket ile daha geniş bir alanda yapısal çevreye dair tüm bu dokümantasyona, mimari bilgiye de en güncel haliyle ulaşmak, incelemek mümkün olacak.

VitrA ve TSMD'den, Çağdaş Mimarlık Kültürüne Katkı

VitrA ve Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin (TSMD), 2000 yılından sonra üretilen farklı yapı türlerini eksen alarak, çağdaş mimarlıkta bellek oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla geliştirdiği VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi projesi başladı. Mimarlık ve tasarım alanlarında uzmanlaşmış pek çok profesyonel, akademisyen ve öğrencinin, yapılardan yola çıkarak üretim yapmasına olanak tanıyan bir platform sunan dizi kapsamında; sergi, panel ve yayınlar gerçekleştirilecek.

VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi projesinin ticari yapılara odaklanan ilk sergisi, 7 Şubat-17 Mart 2012 tarihleri arasında Feyziye Mektepleri Vakfı'na ait Galeri Işık Teşvikiye'de izlendi. VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi Sunar: Mutluluk Fabrikaları ticari yapıları, binalar olmadan anlamaya çalışan mimarlık sergisinde, AVM ve ofis yapılarının gelecekte nasıl kullanılacağına cevap arayan mimarlık ve tasarım öğrencilerinin, 24 saatlik tasarım maratonunda ortaya çıkardığı yaratıcı projeler de izlenebiliyor.

2000 yılından bu yana üretilmiş ticari yapılardan oluşan bir seçkiye yer veren kitap ise sergiyle eşzamanlı olarak yayımlanıyor.

Farklı şehirlerde hayata geçirilecek panel dizisi ise projenin tartışma platformunu oluşturuyor. İlk 7 Mart 2012'de İstanbul'da düzenlenecek panellerin, yılsonuna kadar farklı tema ve katılımcılarla Ankara, İzmir, Eskişehir, Kayseri ve Diyarbakır'da düzenlenmesi planlanıyor.

Projenin çatısını oluşturan vitracagdas-mimarlikdizisi.com adresindeki web sitesi üzerinden tüm etkinliklerle ilgili detaylı bilgiye ulaşılabilirken, yayınlar e-kitap formatında temin edilebiliyor.

VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi, VitrA ve Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin çağdaş mimarlığımızın belgelenmesi ve bellek oluşturulması amacıyla yaptığı işbirliği ile hayata geçirilmiş bir projedir.

Türkiye'deki 2000 sonrası mimari yaklaşımları ele alacağımız, gerçek ve sanal ortamdaki yayınlar ve düzenlenecek etkinlikler aracılığıyla çağdaş mimarlık örneklerini aktaracağımız projeye; mimarlık kültürüne katkı sağlarken, çağdaş mimarlığı sektörün ve kamuoyunun gündemine taşımayı, farkındalık yaratarak düşünmeye sevk etmeyi amaçlıyoruz. Her yıl farklı bir tipoloji üzerinden gerçekleştireceğimiz dizinin ilk yıl için belirlenen teması "Ticari Yapılar". VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi, ivmelenerek artan yapı üretimini destekleyen işveren beklentilerindeki değişimin, mimarın kullanıcıya ve çevreye karşı artan sorumluluğunun, malzeme ve yapı teknolojisindeki gelişmelerin, tasarımlara nasıl yansıdığının altını çizerek; gerçek ve sanal ortamdaki yayınlar, sergi ve paneller gibi çeşitli araçlarla konu detaylı olarak irdelenecek.

"Ticari Yapılar"

Proje Ortakları: VitrA & Türk Serbest Mimarlar Derneği (TSMD)

Proje Koordinasyon: Binat İletişim ve Danışmanlık

Danışma Grubu: Banu Binat, Doç.Dr. Abdi Güzer, Yeşim Hatırlı, Erkut Şahinbaş,

Arzu Uludağ Elazığ

Proje Yürütücüsü: Müge Velioglu

"Mutluluk Fabrikaları"

VitrA Çağdaş Mimarlık Dizisi projesinin ilk sergisi, 7 Şubat 2012'de İstanbul'da açıldı. Küratörlüğünü mimar Sait Ali Köknar'ın yaptığı sergi başta alışveriş merkezleri ve ofis binaları olmak üzere, her gün milyonlarca insanın saatlerini geçirdiği ticari yapılardaki gündelik hayatı ve son 10 yıldaki dönüşümü ele alıyor.

“Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” Projesi Birinci Yılını Doldurdu

Çetin Ünalın*

Yaklaşık bir yıl önce, 2011 yılı başında Koleksiyon Mobilya ile Türk Serbest Mimarlar Derneği (TSMD) ortaklaşa bir projeyi hayata geçirmeye başladılar. “Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” isimli bu proje özünde, her ay dernek üyesi bir veya iki mimarın yakın dönemde tasarlanmış projelerinin izlenebildiği sergilerin, Koleksiyon’un mekanlarında 1 ay süreyle sergilenmesini öngörüyordu. 2012 Şubatında 10. sergi Ankara’da açıldı. Ankara’dan daha sonra bu sergiler serisine, kısa sürede İstanbul SMD ve İzmir SMD’de açılan sergiler de katıldı ve 1 yıl içinde yaklaşık 250 panoluk bir dev sergiye dönüşen önemli bir arşiv elde edildi.

Ankara’da Sırasıyla **Öncüoğlu Mimarlık**/Enis Öncüoğlu, **A Tasarım**/Ali Osman Öztürk, **ACE Mimarlık**/Ahmet Can Ersan, Orçun Ersan, **CAG Mimarlık** / Celal Abdi Güzer, **Ayrim Mimarlık** ve **Bilge Sezer Mimarlık**/ Hacer Ayrancıoğlu Yetiş Ve Bilge Sezer Ölmez, **Ven Mimarlık** /Gül Güven, **Tanart Mimarlık** / Hayri Anamurluoğlu, **SFMM Mimarlık**/ Erkut Şahinbaş- İzzet Fikirlier, **Fema Mimarlık** ve **UZ Mimarlık**/ Faruk Eşim ve Mehmet Soylu, Mete Öz, **İtez Mimarlık**/ Neşe İtez-Aytek İtez Ofislerinin Son Dönem Çalışmalarını Sergilediği Proje Kapsamında İstanbul’da **Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık** / Kerem Erginoğlu, Hasan Çalışlar, **Tuncer Çakmaklı Mimarlık** / Tuncer Çakmaklı, **Nayman Mimarlık** ve **Birleşmiş Mimarlar** / Oktay Nayman ve Erdal Erkut, **Boran Ekinci Mimarlık** / Boran Ekinci Ekipleri, İzmir’de **İse Birok Mimarlık** ve **Celal Koç Mimarlık** / Şükrü Kocagöz ve Celal Koç, **Arkayın Mimarlık** ve **Oran Mimarlık** / Tufan Arkayın, Vedat Zeki Tokyay ekiplerinin sergileri açıldı. Her ay mimarların bir sergi vesilesiyle Koleksiyon mağazalarında buluşmasına neden olan sergi serileri, mimarların yanı sıra tasarımcı, uygulayıcı, akademisyen, öğrenci ve hatta mimar olmayan ziyaretçilerin ilgi gösterdiği bir ortam oluşturuyor. Ankara’da, 2013 yılını da kapsayacak etkinlikler kapsamında yaklaşık 30 sergi planlanmış bulunmaktadır.

* Koleksiyon Mobilya
İcra Kurulu Üyesi

TSMD üyesi mimarların nitelikli eserlerini Koleksiyon Mobilya ürünleriyle birlikte sergileme fikri, tasarımın bütünlüğünü vurgulama açısından anlam kazanırken, bu etkinliğin toplumun kalite bilincinin yükselmesine de katkı olacağını düşünmekteyiz. Bu kapsamda sergiler, halkın yoğun olarak kullandığı alış-veriş merkezlerinden Ankara Kentpark'da da tekrarlanmaktadır. Her gelir ve yaş grubundan ayda bir milyondan fazla kişinin gezdiği AVM'de geniş bir halk kesiminden kişileri, her ay başka bir mimarımızın özgün eserlerini buluşturmanın bu amaca hizmet ettiğini düşünüyoruz. Kentpark AVM'de 4 Şubat 2012'de açılan sergilerimizden 5.cisi Celal Abdi Güzer'in projeleri 2 Mart 2012'ye kadar izlenebildi.

Ankara'da başlayan sergilerimiz İstanbul'da İstanbul Serbest Mimarlar Derneği, İzmir'de İzmir Serbest Mimarlar Derneği ile Koleksiyon Mobilya'nın 2011 yılı içinde imzaladığı benzer protokollarla devam etmektedir. 31 Mayıs 2011'de Erginoğlu Çalışlar Mimarlık ile başlayan İstanbul sergilerinin 4.cüsü 22 Şubat -20 Nisan 2012 tarihleri arasında açık olan Bora Ekinci Mimarlık sergisidir. 30 Kasım 2011'de Celal Koç- Şükrü Kocagöz ile başlayan İzmir sergileri ise 25 Ocak 2012'de açılan ve 21 Mart'a kadar izlenebilecek olan Arkayın Mimarlık- Oran Mimarlık sergileri ile devam etmektedir.

Bu sergilere ait Şubat 2012 sonu itibariyle 300'ü aşkın panoluk bir arşiv oluşmuş bulunmaktadır. Her ay bu arşive 40 pano ilave olmaktadır. Bu arşivi üç büyük il dışında daha geniş kitlelerle paylaşmak için girişimlere başlamış bulunmaktayız. Bu kapsamda 27 Ekim 2011'de Antalya'da yapılan Mimarlar Odası Antalya Şubesi Uluslararası Mimarlık Bienali'ne her üç ilde açılan Serbest Mimarlık Derneklerinin 10 sergisi ile katıldık. Kongre alanında Cam Piramit'te bir ay süreyle açık kalan sergi Binal katılımcıları ve Antalyalılarla buluştu.

Sergilerimiz düzenlediğimiz özel günlerde öğretim üyelerinin eşliğinde, çeşitli mimarlık / iç mimarlık fakülteleri öğrencileri tarafından topluca ziyaret edilmekte, sergi sahibi mimarlardan projeleri konusunda bilgi almakta, onlarla tasarımın geleceği ve sorunları konusunda tartışmaktadırlar.

Ankara sergilerinin onuncusu olan İTEZ Mimarlık / Aytek İtez – Neşe İtez sergisi, 15 Şubat 2012 tarihinde Koleksiyon Ankara Merkezinde açıldı. Sergi projesi, zaman içinde ulusal ve uluslararası sergilemeleri ve sergi kitapçıklarını içerecek şekilde geliştirilmesi planlanıyor.

AkyürekElmas Mimarlık Buz Müzesi Projesi ile Avrupa'nın En İyisi Seçildi

Dünyanın sıcak ikliminde gerçekleştirilen ilk buz müzesinin mimari projesini tasarlayarak, uygulayan AkyürekElmas Mimarlık, bu yıl 17.si düzenlenen “2011 Avrupa Gayrimenkul Ödülleri”nde Kamu Hizmet Binaları İç Mimari kategorisinde “Avrupa'nın En İyi Projesi” ödülünü aldı.

23 Eylül 2011'de Londra The Park LaneHotel'de düzenlenen törende ödül plaketteğini alan Türk mimarlar Çağla Akyürek Elmas ve Can Elmas'ın katıldığı “Avrupa Gayrimenkul Ödülleri” uluslararası alanda en yüksek mükemmeliyet standardı sayılıyor.

Forum İstanbul içerisinde yer alan Magic Ice – Buz Müzesi projesi dünyada tek ve başka bir örneği yok. Örnek olarak İsveç'teki buzdan otel ve Londra ve birkaç yerde uygulanmış Buz barlar var. Ama ortalama 23 derece bir alışveriş merkezi içerisinde uygulanmış buzdan bir müze daha önce hiç yapılmamıştı.

Yarışmanın 2011 jürisinde, Ulusal Gayrimenkul Uzmanları Fed. İcra Kurulu Başkanı Peter BoltonKing, Kraliyet Yeminli Müfettiş ve Müşavirler Enstitüsü (RICS) Başkanı David Dalby, İskoçya Kraliyet Bankası'ndan (RBS) Mike Mcnamara ve Google'ın İngiltere Mali İşler Yöneticisi James Bacon'ın da yer aldığı 80 profesyonel bulunuyor. Yarışmada jüriden en yüksek oyu alan AkyürekElmas Mimarlık Aralık 2011'de bu kez “Dünya'nın en iyisi” olmak için Asya Pasifik, Afrika, Amerika ve Orta Doğu ülkeleri birincileriyle yarışacak.

Proje Künyesi

Tasarım: AkyürekElmas Mimarlık

Proje Yeri: Forum İstanbul

İşveren: LofotenTrading

Yapım Tarihi: 2010

Toplam İnşaat Alanı: 1350 m²

Soğuk Alanlar Mekanik Danışmanı: Mehmet Ertan

Mekanik-Elektrik Proje: Tema Teknik

Yükleniciler: Yorum İnşaat-Ata Mimarlık

Yangın Danışmanı: Abdurrahman Kılıç

Emre Arolat Architects'e "Geleceğin Projeleri"nden Ödül

EAA-Emre Arolat Architects tarafından tasarlanan Sancaklar Camii ve Antakya Müze-Otel, Dünya Mimarlık Festivali'nde "Geleceğin Projeleri" kategorisinde "Highly Commended" ödülünü aldı.

Londra merkezli EMAP Media Group tarafından 2 - 4 Kasım 2011 tarihleri arasında Barcelona'da gerçekleştirilen Dünya Mimarlık Festivali'nde (World Architecture Festival – WAF) bu yıl farklı kategorilerde dört projeye yarışan EAA, Sancaklar Camii projesi ile "Geleceğin Projeleri / Kültür Yapıları" kategorisinde, Antakya Müze-Otel ile "Geleceğin Projeleri / Ticari Yapılar" kategorisinde "Highly Commended" ödülüne layık görüldü.

Bu yıl 59 ülkeden toplam 704 proje katılımı ile bugüne kadarki en yüksek başvuru sayısına ulaşan Dünya Mimarlık Festivali'nin ödül töreni 4 Kasım Cuma gecesi Barcelona'da gerçekleşti. Dünya Mimarlık Festivali'nde "Geleceğin Projeleri / Kültür Yapıları" kategorisinde "Highly Commended" ödülü alan Sancaklar Camii projesi, "biçim" üzerinden yürüyen güncel mimari tartışmalardan uzak durup dinsel mekanın özüne odaklanarak, camii tasarımının temel sorunlarına yanıt arıyor.

İstanbul Büyükçekmece Gölü'ne bakan eğimli bir arazide konumlanan cami, bulunduğu eğimin içine yerleşiyor ve gözlerden kayboluyor. Üst avlusundaki parkı çevreleyen yüksek duvarlar, dışardaki karmaşık dünya ile kamusal parkın huzurlu atmosferi arasındaki belirgin sınırı vurguluyor. Parkın içinden geçen eğimli bir patika ile ulaşılan yapı, tezyinattan arınmış brüt malzemelerin kullanıldığı iç mekanıyla insanı bir tür arınmaya davet ediyor. Yapının kible duvarı boyunca yer alan yarıklar ibadet alanının yönelimini güçlendirirken, güneş ışınlarının iç mekana süzülmesini sağlıyor.

Dünya Mimarlık Festivali'nde "Geleceğin Projeleri / Ticari Yapılar" kategorisinde "Highly Commended" ödülü alan Antakya Müze-Otel projesi, Antakya'nın merkezinde St. Pierre Kilisesi'ne yakın konumdaki arazinin sondaj kazılarında çıkan kalıntıları kamusal kullanıma açarak burayı bir müze-otel olarak değerlendirme fikri üzerine kurulu. Kendi yapısal kodlarına sahip yerden bağımsız bir tip haline gelen otel, kalıntıların karakterize ettiği bu alana yerleşirken içe dönüp kompaktlaşmak yerine, barındırdığı programların birbirinden bağımsız hareket edebilen tekil birimler haline gelmesiyle kazı alanının üzerine yayılıyor ve kalıntıları örten koruyucu saçığın altında kendine yer buluyor. Kazı alanının üzerinde dolaşan köprü ve rampalar ile oluşturulan açık alan parkuru, alanı bir arkeolojik park olarak ziyarete açıyor ve kalıntıların yakından görülmesine imkan tanıyor.

KIZILAY GÖKDELENİ’NİN BAŞINA GELENLER

“...Türkiye’nin ve Avrupa’nın bir zamanlar en yüksek binası olan Sapphire’in cephesi, el değiştirmesinin ardından yeni sahipleri tarafından değiştirildi. Yapının giydirme cephesi söküldü ve fiber katkılı beton elemanlarla yeniden kaplandı. Osmanlı motifleri eklendi ve alçak kütle üzerine kat çıkıldı...”

Hasan Özbay

Böyle bir şey asla olmaz deyip, sayfayı çevirmeyiniz!

1964 yılında hizmete giren, açıldığı zaman Türkiye’nin en yüksek binası olan, Ankara’nın merkezinde bulunan “Kızılay Gökdeleni” olarak adlandırılan Emek İşhanı’nın başına gelenler, yukarıda hayali olarak anlattıklarımın çok farklı değil.

Ankara’lıların “gökdelen” diye adlandırdıkları yapı, 1957 yılında açılan sınırlı mimari proje yarışması ile projelendirildi(1). Yarışmada birinci olan Enver Tokay’ın tasarımı yerden kopartılmış yatay bir kütle ve üzerinde yükselen dikdörtgen formlu yüksek bloktan oluşmaktadır.(2) Dönemin “Uluslararası mimarlık” üslubunda tasarlanmış, yalın bir prizma yapının mimari karakterini oluşturur. Alt kütle doğu ve batı yönlerine açılan giydirme cephelerle biçimlendirilmiştir. Diğer iki cephe ise brüt beton sağır yüzeylere sahiptir. Kuzey cephesindeki kıvrımlı yüzey ayrıca girişi de tanımlamaktadır. Alt kütle katlı mağaz olarak tasarlanmış ve bodrum, zemin ve 2 katan oluşmaktadır. Zemin katta ayrıca iki adet banka şubesi ve ptt yer almıştır. Alçak kütlelerin teras katında bir kafeterya yer almaktadır. Bu kafeteryaya yüksek kütlelerin merdiveninden ulaşılmaktadır. Burada ilginç bir detay vardır. Teras katına kadar çıkan merdiven, kova değiştirir ve merdiven yan aksta devam eder.

Büro olarak tasarlanan yüksek kütle, alçak kütleyle benzer şekilde iki yüzü giydirme cephe, iki yüzü de sağır, brüt beton olarak tasarlanmıştır. Ancak bu kez yüzeylerin yönleri alçak kütlelerin tam tersidir. Kuzey ve güney cepheleri giydirme cephe iken, doğu ve batı cepheleri sağırdır. Yapı en üst katta bulunan, kütlelerin üzerinde zarifçe uzanan saçak ile sonlanmaktadır.

1959-1964 yıllarında inşa edilen yapı, açıldığı yıllarda büyük bir ilgi ile karşılanmış ve kentin hayatına hızla girmiştir. Katlı mağaza alışverişin merkezi olmuş, teras kafe sosyal hayatın odağına yerleşmiştir. Hatta büro ve kafeteryanın girişini oluşturan camlı alan, “akvaryum” diye adlandırılmış ve Kızılay’da buluşma mekanı işlevi görmüştür.

2008 yılında Emekli Sandığı, binanın mülkiyetini elinden çıkardı. Yapıyı satın alan Talip Kahraman kapsamlı bir tadilata girişti ve yapıya duyarsızca müdahalelerde bulundu. Ancak Türkiye’nin bu ilk gökdeleninin başı daha önce sorunlarla karşılaşmıştı.

Yapının alçak kütesinin kuzey cephesindeki, kıvrımlı sağır duvar, açıldığı zaman ülkemizin yetiştirdiği en önemli heykel sanatçılarından Kuzgun Acar'ın bir eserine fon oluşturmaktaydı. Anadolu'nun çoraklaşma sonucu kaybettiği toprakları ifade etmek üzere yaptığı büyük boyutlu metal parçalardan oluşan bu heykel, 1970'li yıllarda söküldü ve depoya kaldırıldı. Yerine de bir reklam tabelası geldi. Depoya kaldırılan bu eserin, depoda bekletildikten bir süre sonra hurda olarak satıldığı yapılan araştırmalarda ortaya çıktı, ve heykel bir daha bulunamadı.

2000'li yılların hemen başında bina sahibi Emekli Sandığı, yapının 1960'lı yılların şartlarında yapılan ve detay sorunları bulunan giydirme cephelerini, yeni malzeme ve teknoloji olanaklarını kullanarak değiştirdi. Bu tadilatla cephedeki şeffaf camlar, özellikle güney cephede oturan kullanıcıların güneş ışınlarının sıcak etkisinden oluşan şikayetleri nedeniyle, koyu renkli camlarla yer değiştirdi. Bu tadilatla yapının oranlarına duyarlı kalındı, ancak renk değişikliği yanı sıra, alçak kütledeki (İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nin cephesindeki cam oyunlarına benzeyen), cam dokusu tamamen kaldırıldı ve yüzeydeki derinlik etkisi yok edildi.

Yapının çöküşünü bu tadilat kurtaramadı. Katlı mağaza son yıllardaki mağaza konseptlerine ayak uyduramadığı için sıradanlaşmış; teras kafe hem kötü işletilmeye başlamış, hem de terasa yapılan çirkin ekler nedeniyle niteliksizleşmiş, artan araç trafiği ve binanın otoparkı olmayışı nedeniyle de bürolar değer kaybetmeye başlamıştı.

Yapını yeni sahibi böyle bir süreçte işe koyuldu.(3) Otele dönüştürülmeye çalışılan binada terasta yer alan betonarme saçakları tümüyle yok etti, yerine tüm terası saran bir kat oluşturdu. Bu kat cam cephenin devamı olarak ele alınmasına karşın, yapının diline tümüyle aykırı, eğrisel hatlara sahip, rüküş bir form ile biçimlenmektedir. Kuzeydeki brüt beton cephe ise, brüt betonun rengi ile dahi ilişkiyi düşünmeyen bir anlayışla, çirkin kahverengi seramiklerle kaplandı. Yapının dışında inşaat tabelası yok. Bu onarımların nasıl bir süreçten geçerek yapıldığını bilmiyorum. İçinde neler yapıldığı hakkında ise bir bilgim yok. Ancak bodrum katların otoparka çevirildiği, mağaza katlarının toplantı salonlarına dönüştürüldüğü, içinde geniş yıkımlar yapıldığı basına konu oldu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Atatürk Bulvarı üzerindeki tüm yapıları "Selçuklu tarzında fiber katkılı beton panellerle kaplayacağı açıklaması" yapının başına gelenlerin daha bitmediğini gösteriyor. Yapının kuzey cephesindeki veciz söz de Türkiye'deki telif haklarını ne derecede yerlerde süründüğünü ve sorumluluklarımızı yüzümüze çarpıyor.

Notlar:

1-Mimarlar Odası tarafından yayınlanan "Yarışmalar Dizini"nde bu yapının yarışma ile ilde edildiğine dair bir bilgi yok. Ankara enstitüsü Vakfı web sitesinde ise sınırlı yarışma ile bu yapının projelendirildiği yazmaktadır.

2-Metin Sözen "50 Yılın Türk Mimarisi" adlı kitabında proje müellifleri arasında İlhan Tayman'ı da belirtmektedir. İş Bankası Yayınları, 1973, S:342

3-Ankara'lı iş adamı Talip Kahraman yapıyı 2008 yılında yaklaşık 55.5 milyon dolar bedelle satın aldı. Kiracıları çıkardıktan sonra yapıyı otele dönüştürmeye başladı. Kendisi inşaat çalışmalarını incelerken bina döşemesindeki bir delikten aşağı düştü ve felç oldu. (Tolga Akıner, Milliyet Gazetesi, 16 Ekim 2010)

BİR DİSİPLİN VE TEVAZU ANITI

ORHAN DİNÇ

Mimarlık yarışmalarının düzelmesine köklü katkıları olduğu efsane gibi anlatılır. Onu “kasap” lakabıyla anan öğrencileri hep tavizsiz disiplininden bahsederler ama hala her fırsatta ziyaret etmekten, şükranlarını sunmaktan geri kalmazlar. Mimarlar Odası’nın Ankara sahnesinde daima etkin bir yeri vardır. Yarışmacı, projeci, bürokrat, eğitimci örgütçü... birçok şapkayı yıllarca onurla taşımayı başaran Orhan Dinç, Türk Serbest Mimarlar Derneği’nin ödüllendirdiği değerli meslekdaşlarımızdan biri.* Mimari çalışmaları kapsamlı yayınlara konu olduğu için, biz onu daha özel’ bir profile konuk etmek istedik.**

01/ Soldan sağa; Kızkardeşi
Aysel Nuran, Orhan Dinç,
Dedesesi Hayrullah Çorbacıoğlu,
ablası İclal Dinç, annesi Muhlise
Dinç, babası Mehmet Ali Dinç,
erkek kardeşi Tuyan Dinç
02/ Orhan Dinç 4 yaşında

Bu dosyaya kaynaklık eden söyleşiyi serbestMİMAR adına 29.05.2010'da Suzan Esirgen, Yakup Hazan, Aslı Özbay ve Hasan Özbay gerçekleştirdiler.

** TSMD'nin 2000-2002 yılında Eğitim Ödülü'ne layık gördüğü Orhan Dinç için ödül jürisi (Yakup Hazan, Özcan Uygur, Cafer Bozkurt, Şükrü Ünal, Bülent Kural) gerekçe olarak şunları yazmıştı: "Mimarlığı sevdiren; merak ve heyecan aşılayarak, klişeleşmiş bir öğretim yerine kendi yorumlarını yapabilen mimarların yetişmesine özen gösteren; yılmadan, usanmadan mimarlık eğitimine katkılarını sürdüren ve bunu bir yaşam biçimi haline getirerek mimarlık ortamı ve eğitimine yaptığı katkılar nedeniyle..."*

*** 299 Sayılı Haziran 2001 Mimarlık Dergisi Orhan Dinç'in mimari çalışmaları hakkında detaylı bir dosya hazırladı.*

Hasan Özbay: Bildiğim kadarıyla sizin Bayındırlık Bakanlığı'nda bir yöneticilik döneminiz, serbest çalışma döneminiz, hocalık ve yarışmacılık şapkalarınız var. Bunların dışında neler var?

Orhan Dinç: Emekli Sandığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu, Kutlutaş, Metro'nun ilk projeleri gibi değişik yerlerde görev yaptım.

HÖ: Mimarlığı nasıl seçtiniz?

OD: Bu, bütün ömrümün özeti gibi olacak: Babam fen memuruydu ve Elazığ'da görevliydi. Ama Türkiye'de o dönemlerde mimar, mühendis çok az sayıdaydı. 1938 yılında İstanbul'a, Yıldız Teknik Üniversitesi'ne mühendislik tahsili için gönderildi. Biz 4 kardeşiz, bir de evlatlığımız vardı. 4 kardeşimizden birini Harput'ta annemin yanında bıraktık. Babam mühendis oldu. Ama yüksek mühendis olamaması ve hayatta karşılaştığı yüksek mühendis olan tüm çalışma arkadaşları, babamın hep önünü kesmişti. Bu yüzden o da oğlu yüksek mühendis olsun diye heves ederdi. Liseyi bitirmeye yakın, teknik üniversiteyi kazanmamı çok istemişti. Lise son sınıfta bana cebir, geometri dersi aldirttı. Aldığım bu dersler, son sınıfta bir fark yaratmaya başlamıştı. Sınıfın bütün dersleri pekiyi olan iki öğrencisi vardı. Ben onlardan değildim. Ben geriden gelen beş kişiden bir tanesiydim. Fakat bir süre sonra aldığım dersler sonucu sınıfta sürekli öne çıkmaya başladım. Bu durum, hocanın dikkatini çekti. Cebir dersinde artık bilmediğim konu yoktu, veremeyeceğim cevap yoktu. Geometriden de az ders aldım ama hoca tasarı geometri, trigonometriyi öğretiyordu. Lise bittikten sonra, teknik üniversiteye girmeden önce 2 tane diploma almıştım. O dönemde, 1950 senesinde aldığımız diplomaların biri lise bitirme diploması, biri de olgunluk diplomasıydı. Olgunluk diplomasındaki 2 ders zorunlu, 2 ders de seçmeliydi. Benim iki diplomam da iyiydi.

HÖ: Peki sınav yapılmıyor muydu?

OD: O dönemde sınav yoktu, lise notuna göre alınıyordu. Müracaatımı yaparken ihtiyat olsun diye Ankara'da tıp fakültesine de, hukuk fakültesine de başvuruda bulundum. Her ikisi de oldu. Babam da teknik üniversiteye girmemi istiyordu. Babamın teknik üniversiteden yüksek mühendislik diploması almamı istediğini bilen Kazım Çeçen (sonradan profesör ve dekan oldu) telefon edip o sene derecenin değil sınavın geçerli olacağını bildirdi. Sınavlara girdim.

O zaman mimarlık, inşaat, makine ve elektrik olmak üzere dört fakülte vardı. Bunun dışındaki fakültelerin sınavlarında fizik, kimya da vardı. Benim fizik ve kimyada notum iyi değildi. Mimarlık için bir de kabiliyet sınavı vardı. Geometri ve cebir çok iyi geçti. Fransızca da iyiydi. Kompozisyon ve yetenek sınavı da yapıldı ve “Beğendiğiniz bir evin salonunun planını, bir bahçe kapısını çiziniz.” gibi sorular vardı. “Beğendiğiniz” deyince, aklıma ders aldığım hocanın evi gelmişti.

Aslı Özbay: Plan çiziminden haberdar mıydınız?

OD: Onu da anlatmak mecburiyetindeyim: Babam Maltepe’de bir ev yaptırdı. Elazığ’da ne var ne yok satıp, bir ortakla ev yaptırdık. Ben o inşaattaki çalışma sayesinde plan nedir, nasıl yapılır, kapı ve pencere nasıl gösterilir iyi kötü öğrenmiştim. O kabiliyet sınavını ve de mimarlığı inşaat sırasında öğrendiğim bilgilerle kazandım. Bahçe kapısı da o evin bahçe kapısıydı.

AÖ: Siz babanızdan dolayı birçok şeyden haberdardınız. Peki diğer lise mezunları? Eğitiminizde böyle bir şey var mıydı?

OD: Yoktu. 70 kişi aldılar ve ben 25. olarak girdim.

HÖ: Sınıf arkadaşlarınız arasında kimler var?

OD: Fikret Cankut, Aydın Atabek (Bayındırlık Bakanlığı’nda müsteşar oldu) Süleyman Ünver, Enver Ergun, Armağan Akgün (70. olarak girdi, 1. olarak çıktı) vardı. Bizim sınıftan pekiyi ile mezun olan bir tek Armağan Akgün’dür. Armağan, Ergün ve ben yarışmaya girdik. Ulus’ta Hacı Bayram Camisi’ne dönerken sağ taraftaki bina olan Gima, bir yarışma ile yapıldı. Mimarı, Yüksel Okan’dır. Emin Onat jüride idi ve bizler de Emin Onat’ın beğendiği öğrencilerdik. Emin Hoca bizim projemizi beğenir diye kendimize güveniyorduk. Arkasında hafif bir boşluk olan kare bir arsa idi. Katları bağlayan merdiveni, asansörü arkadaki o boşluğa yerleştirmiştik. Yanlış yapmışız. Oysa bu bina, çok katlı bir mağaza olduğu için bunlar girişlere çok yakın durumda olmalıymış. İlk projemiz, öğrenci yarışmasıdır. Yarışmaya girerken Kazım Çeçen’e imzalatmıştık.

HÖ: Öğrenciyken bir büroda çalışma deneyiminiz oldu mu?

OD: Hayır. Biz sınıfın başarılı öğrencileriydik. Armağan 1. olarak, ben 7. olarak, Ergün de sanırım 11. olarak mezun olduk. Bu grup, Ankara-İstanbul öğrencileri grubu olarak, iyi kötü başarı göstermiştik.

HÖ: Hocalarınız kimlerdi? O dönemin eğitimi nasıldı?

OD: Bu önemli tabi. Emin Onat, mimarlık fakültesinin kurucusu, vazgeçilmez ismi idi. Kemali Söylemezoğlu, Orhan Sefa, Sait Kuran vardı. Bana göre iyi bir kadroydu. Orhan Bozkurt, biri geçenlerde kaybettığımız Gazanfer Beken... Kadro buydu.

AÖ: Yarışmanın sonucunu kolokyum ile mi yoksa okulda hocaya sorarak mı öğrendiniz?

OD: Hatırlamıyorum. Aradan 56 yıl geçmişiz.

SE: Hocanız sizi tahrik etmişti, değil mi?

OD: O ayrı. Emin Hocadan yediğim fırça ve sonrasında aldığım övgü var. Emin Hoca ikinci sınıfta derse geliyordu Benim projemi beğenmemişti. Notlar 20 üzerindendi. Sömestrin sonunda “Sen mimar olamazsın.” dedi, çıktı gitti. Asistanlar projeyi her hafta görüyorlardı ama Emin Hoca yaklaşık 4 kez görüyordu. Tabi ben de çabalıyordum. Projenin çizimi için süremiz, sömestr tatiliydi. Her şeyimi topladım, Ankara’ya geldim. Kendi evimizde çizdim ama evi duman ediyordum. Sonunda 20 üzerinden 11 ile geçtim. Proje, Heybeliada’da bir villaydı. İkinci sömestrde asistanımız, Orhan Bolat idi. Bir keresinde ona serbest elle çizilmiş bir tasih göstermiştim. Ama öyle karman çorman değildi. 1/200 ölçekli proje cetvelle, üstünden titrete titrete gidilmişti. Orhan Bey, bunu görünce; “Sen projeni serbest elle göster.” dedi. Ben de bütün planları, cepheleri serbest elle çizdim. Emin Hoca geldi,

projeyi gördü; “Paşa, senin sülalende mimar var mı?” diye sordu. Ve sömestr sonunda da 20 üzerinden 19 ile geçtim. Eskizleri kurşun kalemle, çizimleri grafos ucu ile çizmiştim.

OD: Emekli olunca Kutlutaş’ta çalıştım. Büro şefimiz de İlhami Ural idi. Çok titizdi. Eskizleri, etütleri beğenmezdi, hiç acıması yoktu ama mesleğe bu kadar saygılı olan insanı kolay bulamazdınız. Grafosun ince ucunu törpüleyip, daha da incelttirirdi. Ve de çini mürekkebini iyice aksın diye daha da sulandırır. Rapido çizimlerin yüzüne bakmazdı.

HÖ: Sonraki sınıflarda ne oldu? Bitirme projeniz nasıldı?

OD: Bitirme projemden 20 üzerinden 13 aldım. Karşımızda dağcılık okulu vardı. Orada büyük bir arsa bulunuyordu. Bu arsada sergi binası tasarladım. Not ortalamam iyiydi. Teknik üniversitede pekiyi almak çok zordur.

Y.H: Okulu bitirince ne yaptınız?

OD: Ben stajlarımı Bayındırlık Bakanlığı’nda yapmıştım. Okulun öğrenci birliği staj yerlerini seçiyor ya da belirliyordu. Babam da bana; “Sen Bayındırlık Bakanlığı’na gir, ben sana burada bir yer ayarlarım.” demişti. Mimari büroyu ayarlamıştı. İlk stajımı orada yaptım. Büro stajını 4. sınıfa geçerken yapardık.

İlk stajım, duvarcılık ve sıva stajı idi; ikinci stajımı da 35 gün olarak Zincirlikuyu’daki yapı enstitüsünde yaptım. Marangozluk stajımı, ikinci yılda yapmıştım. Şantiye stajımı ise meclis binası şantiyesinde tamamladım. Meclis binası inşaatında alçı duvar tavan sıvaları ve onların yapımını kontrol ediyordum. Bir salonun parkesinin yapımını da kontrol ettim. O zamanlar alçı sıva yapılırken içine limon katılıyordu, aksi halde pürüz oluyordu.

Okulu bitirince staj yaptığım büroya, Bayındırlık Bakanlığı’na girmek için müracaat ettim. Bana; “Seni doğudaki illerden birine müdür yapalım.” dediler. İstemediğimi söyledim çünkü mimari büroda projeci olmak istiyordum.

87 kez yarışmaya katıldım. 49 tane derece aldım, bunların 12’si birinciliktir. Derecelerin hepsi bana ait değildir. Hepsi ulusal yarışma değildir. Sayıları 15’i bulmasa da müşterekler de vardır. Ben ilk konkura öğrenciyken katılmıştım. 1971-80 arasında 15 ödül aldım. Bunun 9’u ilk 3 derecedir. 2 tanesi 1. mansiyon, 4 tanesi de diğer mansiyonlardır.

Babam il müdürü iken Siirt’te 1,5 yıl kalmıştım. Siirt’ten Elazığ’a nasıl döndüğümüzü çok iyi hatırlıyorum. Babamın maaşı 90 liraydı, 17 lirasını kira olarak ödüyordu. Siirt’te, bizim evden biraz uzakta bir ilkokul vardı ve beni oraya kaydettirdiler. Bir ay sonra babamı okula çağırdılar. 4 işlemini yaptığım, okuma yazma bildiğim için beni ikinci sınıfa geçirmeyi teklif etmişlerdi. Böylece ikinci sınıfa geçtim. Ben çok şımarık olduğum için annem yaramazlık yapmayayım diye hesap yapmayı ve okuma yazmayı öğretmişti. İkinci sınıfa başladığım okul, çok uzaktı. Daha yakındaki bir okula kaydettirdiler. Bu okul da göz hastalığı olan çocukları alan bir okuldu. Her hafta sonu doktor gelir ve göz damlası damlatırdı. İkinci sömestrin sonuna doğru babamın Elazığ’a tayini çıktı. Katır sırtında Elazığ’a gittik. Batman’a dört gün sürdü. Çamura bata çıka yol aldık.

HÖ: Bayındırlık Bakanlığı’nda çalışırken bir taraftan yarışmalara giriyordunuz. Türk Dil Kurumu’nda birinci olmuşsunuz.

OD: Aksiliğe bakın ki, askere gideceğim gün yarışmayı kazandığımı öğrendim. Sonra Dil Kurumu ile temaslar oldu. Ergun adında bir arkadaşımın evinde çizmiştik. 1/200 projelerinin bir kısmı, Ergun’undur. Zaten o sırada Bakanlık’tan ayrılmıştım.

03

04

05

06

03/ Orhan Dinç ve Oya Selcanoglu nikah töreni, 1957

04/ Baba Mehmet Ali Dinç (soldan ikinci) ve Anne Muhlise Dinç (soldan birinci) 1930'ların ikinci yarısında bir Cumhuriyet Balosu protokolünde, Mehmet Ali Dinç, Siirt Bayındırlık İl Müdürü iken

05/ Ülkü, Oya, Orhan, Evnur Dinç, 1966 yazı,

06/ 1959-1960 yılları Paris deneyimi. Bir arkadaşlarıyla birlikte

Bayındırlık Bakanlığı Yılları

YH: Ankara'da 5 tane yapınız var. O dönemdeki yapılanmayı anlatır mısınız?

OD: Ben 7 tip ev çizdim. Orhan Demiraslan, o evlerden birinin sahibi oldu. Tarabya Evleri yarışmasına girdim ve ikinci oldum. Birinci İlhami Ural ile Can Egeli'dir. O yarışmanın sonucu belli oldu. Benden iki sene evvel mezun olan arkadaşlar küçümseyen tavırlarla; "Bu da konkura giriyor." dediler ama o arkadaşlar hayatları boyunca bir defa girdiler. Bu laf beni tahrik etmiştir.

Bayındırlık Bakanlığı'nda Mimari Projeler Daire Başkanı Adil Denktaş vardı. Tam bir İstanbul beyefendisi idi. İhsan Onrat, Sağlık Tesisleri Müdürü idi. Yarışmalara girip derece alan, efendi, sakin sessiz, çalışkan bir arkadaştı. Ama o katta ne yaptılarsa İhsan'ı sinirlendirmişler, sonrasında şikayetler Bedri Görkem'e gitmişti. Bedri Ağabey beni çağırdı ve ne olduğunu sordu. Ben konuşmak istememiştim. Şükran Başaran da bizim büroda çalışıyordu. Onu bir yarışmaya jüri olarak yazmıştım. Şükran, o jüride, 1985 yıllarında, Bayındırlık Bakanlığı hükümlerine dair bir takım peşin hükümler duymuş; "Bayındırlık'ta böyle ilkeler yok!!" diye karşı çıkmış ve etkili olmuş. Daha sonra Şükran'a ikinci jüriliğini vermiştim bu nedenle. Naci Özbek, daire başkanı yardımcısı idi. Bana göre de gelecek vadeden bir kişiydi. O sırada askeriyeden üst kademeye yöneticiliği kursu açılacağına dair bir yazı geldi. Buraya gönderilen elaman, 6 ay İstanbul'da kalacaktı. Ben de Naci'yi teklif ettim ve gitti. 6 aylık kursu verip döndü ve kendisini Planlama Dairesi Başkanı yaptılar. Tansu Torun ise daire başkan yardımcısı idi. Babası ile babamız arkadaştı. Benim de en azılı "Toranaga" günlerimdi. En sonunda benden bıkmış, 'beni görevden alın' diye gelmişti. İlhami Ural'ı da Kutlutaş'ta tanıdım ama daha evvelinde Tarabya evlerini kazanmıştık. Etüt etmeye, çizmeye doymayan bir adamdı. Emre Çekiç, Bayındırlık Bakanlığı'nda detay bölümünde görevliydi. Bayındırlık Bakanlığı'nın bastığı detay kitapları vardı. Onlardaki bütün çizimleri, Emre Çekiç çizdi. Sonra Kutlutaş'ta karşılaştık. Emre orada çalışırken bir ara Arabistan'a gitmiş, döndüğünde de intihar etmişti. Bu da acı bir anıdır.

AÖ: Neriman Birce için neler anlatırsınız?

OD: Daire başkanımız idi, sonrasında genel müdür oldu. Sihirli bir tarafını görmedim. İşinde çok ciddiydi. Jürilerde yer alırdı.

HÖ: Bayındırlık Bakanlığı'nın sizden önceki katı kurallarını, Bakanlığın ketum tavrını biraz da Neriman Birce ile Bedii Görkem'e bağlarlar.

OD: Bayındırlık Bakanlığı'nın yaptığı yapılar, çoğunlukla ya pencereden ya çatıdan su alırdı. Onlara çare bulamadıkları için, illa ki "beşik çatı yapılacak" gibi birtakım kalıpcı yaklaşımlara girmişlerdi. Jürileri de etkilemiş ve jürilerde bu yaklaşımlara göre seçimler yapmışlardı. Ama onu sizin kazandığınız yarışmayla kırdık (Hasan Özbay-Tamer Başbuğ / İslamabad Büyükelçiliği Yrş). O jürideki 3 kişi, İlhami Ural, Umur Erkman ve Cengiz Bektaş, bu kalıplara girecek insanlar değildi. Bu nedenle İslamabad yarışması, bu kuralların kırıldığı nokta olmuştur. Bunu yapan benim, bunu yapan sizlersiniz, bunu yapan o jüridir... Böyle bir projeyi Bayındırlık Bakanlığı'nın eski kadrosu cesaret edip seçemezdi, o jüriyi kuramazdı, sizler de proje üretemezdiniz.

HÖ: Serbest çalıştığınız dönem olan 60'lı yıllar, Fikret Cankut ile çalıştığınız dönemdi.

OD: 1960 yılında Paris'ten döndüğümde Fikret Cankut ile karşılaşmıştım. Bana Emekli Sandığı'nda çalışabileceğimi söylemişti. 7 aylık bir süre boyunca orada çalıştım. O sırada bizlere aldığımız derrecenin 3 üstünü veriyorlardı. İhtilal sonrasında hem ek göstergeleri hem de yol yevmiyemi kesmişlerdi. Fikret ayrılınca ben de Bayındırlık Bakanlığı'nda işe başladım. Sonra 30 yaşlarındayken Fikret ile büro

açtık. (Üst katta Fuat Köprülü, onun üstünde de Vedat Dalokay oturuyordu. Fuat Köprülü'nün temizlikçileri halıları silkeleyerek temizliyordu. Bir seferinde halıyı çekerek indirdim ve içeri kilitledim. Bunun üzerine Vedat Bey gelmişti halıyı almaya...)

Fikret'le birçok yarışmaya girdik. O yarışmalardan kazandığımız gelirle de evimizi geçindiriyorduk. İsmimiz duyulmaya başlayınca ihale teklifleri gelmeye başladı. Bu nedenle Fikret'le uyuşmadığımız bir noktaya geldik; çünkü teklifleri değerlendirdiğimizde ben girmemekten yanaydım. Kazandığımız bize yetiyordu. Böylece ayrıldık.

İmar İskan Bakanlığı'ndaki Enver Ergun, bölge planlama daire başkanıydı. Sınıf arkadaşımdı ve kızlarımın isim babasıydı. Beni 'Bölge Planlama Dairesi'nde uzman olarak işe aldı. Kendisi ise DPT'ye daire başkanı olarak gitti. Daha sonra beni de DPT'ye aldırdı ve 6 ay kadar orada çalıştım. "1964 Yılı İnşaat Sektörleri Problemleri"ni yazdım, sonrasında araştırma dairesine gönderildim. Bir gün Bedii Görkem telefon ederek kadro olması halinde daireye gelmek istediğini bildirdi. Soruşturduktan sonra kendisi de geldi. Orada birlikte 1 seneden fazla çalıştık. Derken Bedii genel müdür, daire başkanı oldu ve daire başkanlığı boşaldı. Bana teklif ettiler ancak kabul etmedim. Bedii Ağabey'e teklif ettiler ancak o da kabul etmedi. Bunun üzerine genel müdür vekili olan Turan Yörükan, bizim dairenin başına geldi ve bizim de oradan ayrıldık.

Önümüzdeki iki zarfta büro işlettiğimiz gerekçesiyle birimizin Bitlis'e, birimizin de Muş'a tayin edildiği yazıyordu. Büro dedikleri bizim Bahçeli'deki evi kendilerine gösterince tayinden vazgeçildi. Birisi şikâyet ettiği için sorgusuz sualsiz tayin edilecektik.

İzmir Konak SSK Yarışmasını kazandıktan sonra da tam sözleşme yapacaktık, statik büro aksilik çıkardı ve sözleşme kaldı. Gittim tekrar rica ettim. Sonrasında yapı malzemesi genel müdürlüğüne tayin edildim.

HÖ: İzmir SSK yarışmasında birinci olduğunuzda, sizden bir büro açmanız istenmedi mi?

OD: Sözleşme gereği olacaktı ama yapamadık. Sonrasında ise geri adım attılar. Yapı malzemesi genel müdürlüğünden ayrıldım. Bakanlık da İmar İskan Bakanlığı oldu.

HÖ: Hem serbest olarak hem de kamuda çalıştınız. Serbest çalıştığınız dönemler, yarışmalara katıldığınız 1966'dan 79'a kadar olan dönemler miydi? Yoksa kamuya tekrar bir dönüş oldu mu?

OD: Ankara'daki İş Bankası kulesinin olduğu yerde iki katlı bir ev vardı, bürom oradaydı. Yılmaz Uğurlu benimle çalışıyordu. Vedat Dalokay bir gün beni çağırdı. O sırada İzmir Teknik Okulu'nun konkuruna hazırlanıyordum. Kendisinin de aynı konuya çalıştığını söyledi. Benden projemi getirmemi istedi, ben de götürdüm. Projeler tıpa tıp aynıydı. Bunun üzerine Vedat Ağabey yarışmaya beraber girmemizi teklif etti.

YH: 1967 yılında serbest çalışırken bir taraftan da hocalık yapmışsınız. O dönemin emekliliğiniz için faydası oldu mu?

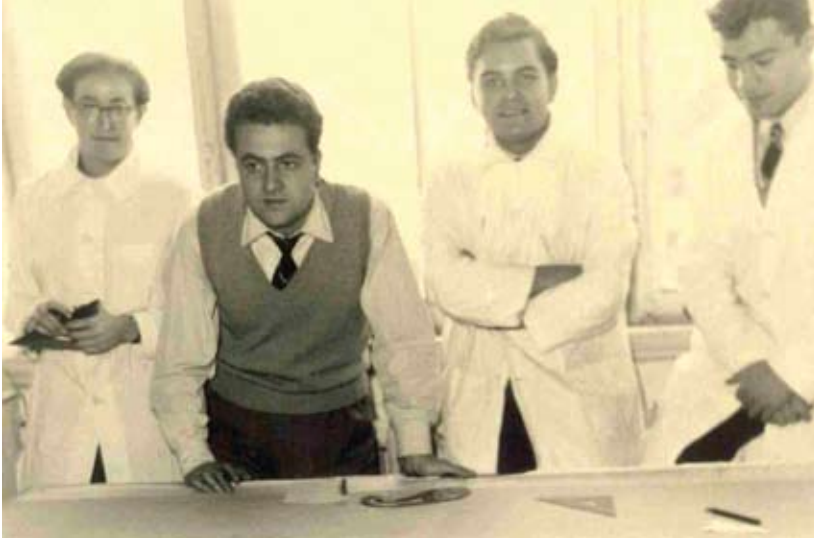
OD: Emeklilik için bütün çalıştığım dönemlerin faydası oldu ama serbest çalıştığım zamanların 4/3'ünü aldılar sanırım.

HÖ: '67 ve '82 arası serbest çalıştığınız dönemi anlatır mısınız? Neden hiç ihalelere girmediniz?

OD: Girdim. Büro isim yapmaya başlayınca çağırdılar. Hiç fiyat kırmadım. Tabii ki sonuncu oluyordum. Sonrasında ise arkadaşlar ihalelere girerken beni arıyorlar, ihaleye katılıp katılmayacağımı sorup ihale teklifi göndermiyorlardı.

HÖ: İhaleye ihtiyacınız yoktu yani. Büronuz ne büyüklükteydi?

OD: En tenha olduğu dönemlerden birinde Yakup Hazan ve Müjdat Karaca vardı. En yoğun olduğu dönemlerde de beşi geçmedik.

07

07/ 1950-1955 yılları arası İTÜ Mimarlık Fakültesi,
soldan sağa; Armağan Akgün, Dikran Deyirmenciyan, Enver Ergun, Orhan Dinç
08/ İTÜ hocaları ile birlikte Atatürk'ün Etnografya Müzesi'ndeki kabrini ziyaret
ederken, 1952

09/ Yapı İşleri Genel Müdürlüğü, Mimari Proje Daire Başkanı Neriman Birce'nin
talimatıyla okul alanı seçme gezisi, Çumra 1961

10/ TBMM inşaatında staj, 1955. Orhan Dinç (soldan üçüncü) şantiye stajı
sırasında parke imalatlarını kontrol ettiği odada, 10 yıl sonra mimar olarak
çalışmış

08

09

10

HÖ: SSK binası zamanında, 70'li yıllarda nasıldı?

OD: O yarışmayı Bahçelievler'deki büromuzda çizdik. Onun yüzünden birisini işten attım, çünkü ben oturmuş binanın eskizlerini hazırlarken ekipten biri de bu hazırlandığım konkura giriyormuş. Gündüz benim projemde gece kendi projesinde çalışacak... Olacak şey mi?! Ben projelerimi sonuçlanmadan kimseye göstermem. Bir gizlilik politikası vardır.

HÖ: Ankara'daki önemli yapılarınızdan biri, Kızılay'daki SSK Binası. Gerçi bina, planlandığı gibi kullanılmıyor. O zamanki kent dokusunda etrafı yayalaştırılmamıştı. Sizin dışı daha sağır davranarak yapıyı içe yönlendirme gibi bir tercihiniz vardı. Ayrıca cesur çıkmalarınız da vardı. Bu tasarım yaklaşımınız nasıl başladı, süreç nasıl gelişti? İnşaat sürecinde bulunabildiniz mi?

OD: İnşaat sürecinin başında 5 yıl kadar bulundum. Ondan sonra işler çok ağır yürüdü ve sözleşmem yenilenmedi. Maalesef şanssız bir bina oldu. Teklif alma usulüyle müteahhitte yaptılar. O müteahhitlerden bir tanesi hariç hiçbir keşif bedelini kırmadı. Hepsini % 15-25 zamlarla teklif verdiler.

AÖ: Biraz da öğrencileriniz Suzan ve Yakup sizi anlatsın. Orhan Bey, nasıl bir hocaydı?

YH: Bizim talebelik dönemimizde Orhan Hoca, proje hocasıydı ama herkes 'Orhan Hoca'ya düşersem...' diye korkardı. Ben ise 3. sınıfta gönüllü olarak sınıfa katıldım. Çok disiplinli olduğunu söyleyebilirim. Projemi götürüyordum, üzerinden bütün eskizleri sıyrıyor ve bir daha yapmamı söylüyordu. Maket götürüyordum, maketin o projeye ait olmadığını söylüyordu. Proje ile ilgili söyledikleri, farklı bir bakış geliştirmemi sağlıyordu. Ama bütün çalışma grubumuz kan ağlıyordu! Bürodaki disiplini daha farklıydı. Bence Orhan Bey, hoca olarak daha sertti. Ofiste ise bildiğini aktaran daha yumuşak bir insandı. Daha arkadaşça bir ortam kurabilen ama hiçbir zaman disiplini elden bırakmayan bir insan... Büroda 1978'den ofis kapanana kadar çalıştım.

OD: Evet, Yakup 1973 senesinde öğrencim oldu. Yakup'u masanın başında tutamıyorduk. Projeyi 3. ya da 4. haftada bitiriyordu. Projesini getiriyordu ve sürekli düzeltme veriyordum.

SE: Lise bitince mimar olacağız diye okula başladık. Okuldaki ilk derslerde, dökülen şimdiden dökülsün geçebilen geçsin diye Orhan Hoca vardı. Siyah deri ceket, beni müthiş etkiliyordu. İlk ders bize "... Öyle apartman falan yapmaya geldiyseniz çekip gidin!" demişti. Kurallar koymuş ve uyguluyordu. Tabi kurallar çok ağırdı. Örneğin 5 dakika içinde sınıfta olmazsak ikincide sıfır alıyor ve iki sıfır alınca da kalıyorduk.

HÖ: O zaman sizin hiç proje yetiştirmeme gibi bir durumunuz olmadı?

OD: Şartnamede teslim saati olarak 17:00-18:00 yazar ya ben hep 12:00'de teslim ederdim. Hiçbir projede 13:00'ı geçirmedim.

SE: Saat mevhumu ve dakiklik hepimizin damarlarına işlemişti. "8:00 gibi gelirim" diye bir şey söz konusu bile olamazdı. Biz okula dersten geçemeyenlerin korkunç hikâyeleriyle başlamıştık. Örneğin kopyadan bir seferinde 110 kişiden 5 kişi sıfır aldı. Çok çaresiz kalmıştık

OD: Bakanlıkta göreve başladım. 20 gün sonra, kendimi genel müdür olarak buldum. Müsteşar muavini de Bedii Bey idi. Bedii Bey, benden çok daha fazla titizdi: Bir gün kendisinden bir yazım döndü. Yazıyı çizmemiş ama üzerine "Sayın Dinç'in dikkatine!" diye bir kağıt eklemişti. Yazıyı Bayındırlık Müdürlüğü'ne doğrudan gönderemediğimiz için Erzurum Valiliği'ne gönderiyorduk. Başlıkta "Erzurum" yerine "Erzelem" yazmışlardı. Aslında yazıların çoğu genellikle çok hatalı

geliyordu. Mesela sayfa kenarlarında bilmem ne kadar mesafe kalması gerekirken, kelimenin yarısı içeride yarısı dışarıda kalıyordu. Sonra üzerine kül dökülmüş, çay damlamış yazılar geliyordu... Sekreterimiz Feryal Hanım, dairedaki tek İngilizce bilen, üniversite mezunu sekreterdi. Bir gün ona dairede yazışma talimatı gibi bir şeyin olup olmadığını sordum. "Olur mu efendim, var" dedi. Olan yazışma yönergesini de meğerse askerler çıkarmış 12 Eylül darbesi sonrası... Bir örnek bularak getirdi. Baktım ki tam Orhan Dinç'lik bir yönerge. Bütün tanımlar vardı; yukarıdan kaç vuruş boşluk kalacak, imza yeri için ne kadar boşluk bırakılacak... Hepsini ayrıntılı olarak belirlenmişti. Bir cuma günü, 110 kadar evrağı imzalamadım, bıraktım. Cumartesi öğleden sonra da çalışabiliyordum. Dairede oturdum, bu yazıları okudum, yazışma yönergesini de neredeyse ezberledim. Kırmızı kalemi elime aldım, 70 tanesini kırmızı ile işaretledim. Böylece kırmızı ile işaretlediğim 110 tane yazıdan 70 tanesi geri gitti. Ertesi gün dairede herkes, bu nasıl olur diye hop oturup hop kalktı. Bu vesileyle o personel dairesi çok düzeldi. Ancak dairenin 4 tane muavininden 3'ünü görevden almak durumunda kaldım. İşte "Toranaga" lakabı da böyle ortaya çıktı.

AÖ: Arşiv nasıldı?

OD: Benden evvel orada Suzan User ve Naciye Hanım oturmuştu. Bir tane dolapları, bir sürü kitapları vardı. Bir gün bir şey aradım ve bulamadım. "Aşağıda depo var, orada olabilir" dediler. Aşağıdaki kömürlüğün yanında yan yana kapılar vardı. İçerisi bir evrak, kitap, dergi yığını olmuştu. Her şey öylece üst üste yığılı duruyordu. Pencerelerden su akmış ve yerlerdeki projeler ıslanmıştı. Hepsine raf yaptırdım. Artık oranın tek yetkilisi ben olmuşum. Projeler dahil her şeyi yeni yerlerine yerleştirdiler. Keza 5. bölge vardı, bu bölgede de yarışmalardan gelen maketler bulunuyordu. Bir ara 25 tane yarışma oldu, onların maketlerini koliler halinde bırakıyorlardı. Bu yüzden bunlar da sersefil oluyordu. O maketler için de raflar yaptırıp maketleri de oralara yerleştirdim.

OD: Ayrıca ben bilirkişilik de yaptım. Bunun 2 tanesini örnek olarak almıştım. 1975-1979 arası, kira takdir bilirkişiliği. Bizim Bahçelievler'deki apartmanda bir hakim oturuyordu. 1. Sulh Hukuk hakimi idi. Benim de o arada elim boş muydu hatırlamıyorum. Çok az da bir ücret veriyorlardı. Her dava üçer kişi oluyordu; bir kişi dosyayı yazıyor, diğeri gelip imzalıyordu, böyle bir sistem vardı. Sonra baktılar ki benden düzgün raporlar geliyor, başka mahkemelere ve asli hukuka çağırılmaya başladılar. Asli hukukta ceza değil ama alacak verecek davaları yani daha büyük davalar vardı. Örneğin bir ihalenin müteahhidi idareyi mahkemeye vermişti. 250 bin liralık bir işte 150 kilometre bir yerden bir yere su getiriyorlardı. Su getirme ihalesini almışlar ama aralarında herhalde bir anlaşmazlık çıkmış ve mahkemelik olmuşlardı. Mahkeme de dosyayı bana vermişti. Büroya birisi geldi ve davalı müteahhidin adamı olduğunu söyledi. "Siz bizim davanın bilirkişiliğini yapacak, bizim raporumuzu yazacaksınız. Çok yoruluyorsunuz, emeğiniz çok. Devlet de bu emeğe tam karşılık veremiyor, bizler de yardım edebilir miyiz?" diye gevelemeye başlayınca ben "Müjdat!" diye bağırdım. Müjdat da geldi ve "Beyefendiye kapıyı göster." dedim. "Yanlış anladınız beyefendi." dedi. Ben de "Bu sözünüz dahi doğru anladığımı işaret, buyurun." dedim. Sonra bu olayı bir yerde Mesut'a anlattım. 250 bin liralık davayı duyunca, "Orhancığım 50 bin lirayı kaçırmışsın." dedi. Meğerse rayiç % 20 imiş.

Kocaeli Hükümet Konağı (Alpay Aşkun ve İlgi Yüce kazanmışlardı) jürisindeydim. Galiba ilk uygulamalarıydı. Burada 5 tane yarışmadan çıkarma gerekçesi koymuştuk: 2 kattan fazla olmayacak, bodrum yapılmayacak, kazık temeli olmayacak gibi maddelerdi.

11

12

13

- 11/ Bayındırlık Bakanı Tahsin Önalp ve bakanlık çalışanları ile birlikte (ayakta soldan ikinci), 1983
 12/ Bayındırlık Bakanı Sefa Giray, Yapı İşleri Genel Müdürü Teoman Özlup ve Genel Müdür Vekil Yardımcısı Orhan Dinç, 1984
 13/ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi eğitim kadrosu ile birlikte

Galiba 60 tane de proje vardı. Jüride öncelikle yarışma içinde olanları ve dışında kalanları tespit etmek için bu projeleri taradık. 32 tanesi yarışma dışıydı galiba yani yarıdan bir fazlası yarışma dışı kaldı. Ama baktık ki yarışma dahilinde olan ve olmayanlar karışıyor, Bakanlığın önerisiyle projelere kırmızı bant konuldu. Yukarıdan aşağıya, o projenin kapladığı alanı dikdörtgen kabul edip bir yerinden bir yerine çapraz kırmızı bir bant. Yarışma bitti ve Alpay'lar kazandı. Bir gün Mustafa Aslaner geldi, projeleri beraber geziyorduk. "Bu ne yahu? Kızılay sünneti gibi" dedi. Kızılay sünneti de nasıl oluyor, anlamamıştım. Mustafa'nın bu değerlendirmesini hiç unutmuyorum.

Danıştay'a da bilirkişilik yaptım: Danıştay, Vahit Erhan, Erkut Şahinbaş ve beni bilirkişi tayin etmişti. Umut İnan, İzmir Hükümet Konağı yarışmasında 2. olmuş, Neşet Arolatlar 1. olmuştu. Umut, bu durumu 12 maddeye dayanarak mahkemeye taşımış, seçilen proje, şartnameye aykırı diye itiraz etmişti. O tarihe kadar ben de Danıştay'ın bu tür davalara baktığını bilmiyordum. Danıştay da bunun için üçümüzü tayin etmişti. İstanbul'dan gelen Vahit Erhan, benden büyüktü. Benim Bahçelievler'deki büroda Erkut Şahinbaş ile beraber üçümüz raporu yazdık. 6. Maddeye kadar Umut İnan'ı haklı bulduk ama 6. maddede haksızdı. Umut da itiraz ederek yeni bilirkişiye gitti. Sonra Umut ile bir yerde karşılaştığımızda "beni nasıl 6. maddede haksız bulursunuz!" diye söylendi. Oysa bir de haklı bulduklarımız vardı ama onları görmüyordu. Sonraki bilirkişide ne oldu, bilmiyorum.

HÖ: Bayındırlık'tan sonra bir de Kutlutaş döneminiz var, hiç ondan bahsetmediniz. Bayındırlık Bakanlığı'ndaki bürokrasiden sonra Kutlutaş sizin için zor olmadı mı? Özel sektörün yapısı gereği farklı bir yaklaşımı var. Biraz o dönemi anlatır mısınız?

OD: İlhami Ağabey çağırdı. Emekli olacağımı duymuş ve patronlarla konuşmuş. Ben de dilekçemi verdim ve emekli oldum. 2 yıl Kutlutaş'ta çalıştım. İlk senesinde mimari büroyu İlhami Ağabey yürütüyordu. Ben, Emre Çekiç, Bülent ve Osman adlı arkadaşlar ile birlikte birkaç kişi daha vardık. Kutlutaş, Arabistan'da bir ihale almıştı. Oraya 70 pafta ağaç dikim projesi çiziliyordu. Sözleşmede öyle bir madde vardı. Bütün ağaçlar tiplerine ve ağaç köklerinin büyüklüğüne göre tasnif edilmişti. Her paftadaki bölgeye ne kadar ağaç dikileceği, hangi türden ağaç dikileceği tespit edilmişti. Meğerse ağaçların kökleri gövdesiyle aynı büyüklükte olmuştuk. O kök büyüklüğüne göre mesafeleri ayarlayıp hesaplayarak çiziyorduk. Ne yapacaksınız sözleşme böyle, işiniz bu...

Y.H: Eskişehir yolundaki konutları da Kutlutaş'ta yapmadınız mı?

OD: O da Kutlutaş'ın yap-sat esprisiyle yaptığı bir şeydi. Orada İlhami Ağabey'in yaptığı çok güzel bir proje, Kutlutaş'ın yönetim binası vardı. Nefis bir projeydi, hangi yarışmaya koyarsan koy birinci seçilirdi. Fakat İlhami Ağabey etüde doymuyordu, büyük ölçekli maketler yaptırıyordu. Zavallı Bülent, maket yapmaktan bitkin düşmüştü. Bana da etüt yaptırmıştı. Bina bir U biçiminde tasarlanmıştı, ortası camdı ve bir köşesi yönetime ayrılmıştı. İlhami Ağabey, "Olmadı! bir daha..." diyerek bir türlü tatmin olmuyordu.

İlhami Ağabey'in mimariye olan saygısını çok yüksek görüyordum. Doyumsuz bir etüd yapma tavrı vardı. Bayındırlık Bakanlığı'nın ilkeleri kalıbını onlar kırdılar.

HÖ: Şimdi Bayındırlık Bakanlığı'nın ilkeleri konusuna gelirsek... Ben aslında sizin de bu ilkeleri çok fazla sevmeyişi düşüneyorum. Mesela bu ilkelerin çok tipik örneği, Ankara Bayındırlık Müdürlüğü binasıdır; çünkü o dönem hep büro binası deyince çift koridorlu bloklar yapmak modaydı.

OD: Ben onu şöyle özetleyeyim: Bayındırlık Bakanlığı'nın çıkardığı bu tür büyük yönetim yapılarının prensibi, '2 dikdörtgen + 1 karedir. Benim projelerimde bu tavra bir karşı çıkış vardır. İlginç projeler diye nitelendirilen de budur. Ama benim de 2 dikdörtgen 1 kare projem var, Karadeniz'de Çaykur projesi.

AÖ: Peki 'yarışmalar tarihini dönüştüren dönem' diye anılan o çok önemli döneme gelirsek.. Siz o dönemde bu yarışma jüriliği meselesine ciddi bir mim koydunuz: Yarışmaların seyri değişti. Yarışmalardan çıkan projelerin şekli şemali değişti. Niye böyle bir hassasiyet gösterdiniz? Bayındırlık Bakanlığı'nda çalıştığınız dönemde nasıl o aşamaya gelindi ve böyle bir şey yapmaya nasıl muktedir olabildiniz?

OD: Bu bir güven meselesi: Beni oraya getiren kişi Bedri Görkem Bey idi. Bakanlık katında Bedri Bey'in saygınlığı çok üst düzeydeydi. Ben de dışarıda mimar olarak iyi kötü kendi adını ortaya çıkarmış, hocalık da yapmış bir kişiydim ve dolayısıyla peşinen güveni kazanmıştım. Ayrıca bu kararnameli görevlerde 3 tane tahkikat geçersiniz. Önce Bakanlık bir tahkikat yapıyor arkasından başbakanlığa gidiyor, sonra MİT tahkikat yapıyor arkasından köşke gidiyordu ve sonunda köşk de tahkikat yapıyordu.

O üçlü kademedan geçip genel müdür muavini, sonra da genel müdür vekili olarak görev yapmak için biraz güvence gerekiyordu. Onu da herhalde mesaimdeki sahipleniş biçimim gösteriyordu.

AÖ: Peki siz hiç bakanlık içinden direnç görmediniz mi? O zamana kadar yarışmalarda uygulanmış bir şablon vardı, davet edilen bürolar vardı, uygulanan iki dikdörtgen bir kare şemalar vardı. Birisi geldi ve dedi ki; "Artık bu işi özgürleştirelim, bu işin şeklini değiştirelim.". Herhalde çok kolay olmadı bu, değil mi?

OD: Gazi Üniversitesi'nin yarışmalar ile ilgili kitabında Hasan da yazmıştı; ben öncelikle jürilerin oluşumunda adil davranmaya gayret ettim. Jüride hem bakanlıktan muhakkak bir kişi oluyordu hem de dışarıdan seçtiğimiz ve güvendiğim, tabi tanıdığım kadarıyla güvendiğim arkadaşlarla çalışıyorduk. Cengiz Bektaş, İlhami ağabey... Bunların hiçbirisi '2 dikdörtgen+1 kare' formülüne razı olmazlardı. O devir için önemli bir şeydi ve onu da jürilerin oluşumu sağlıyordu. Hem kendim için hem dışarıdan katılan jüriler için bir özen söz konusuydu.

HÖ: Şimdiki yarışmalarda ise üyelerin tümü ya serbest çalışanlardan, bazen hocalardan, klinik ortamda çalışanlardan ya da kurumlardan oluyor. O dönem, sizin patronluğunuzda denge iyi kuruluyordu.

OD: Mesela Orhan Genç'in kazandığı köşk binasının yarışma jürisi benden evvel, tümü akademisyenlerden kurulmuştu ve ben geldikten 1 sene sonra sonuçlandı. Oysa dışarıda harıl harıl proje yapılıyor, bu işe emek veriliyor, bu işin güclüğü biliniyor ve iyi kötü çeşitli işlerde insanlar kendilerini ispat ediyor. O halde tabi ki Hasan'ı yazacağım, niye yazmayayım. İlla ki bu kişi, Profesör Hasan olmak durumunda değil.

HÖ: Bu arada biz sizi de bir kez kızdırmıştık, hatırlıyor musunuz?

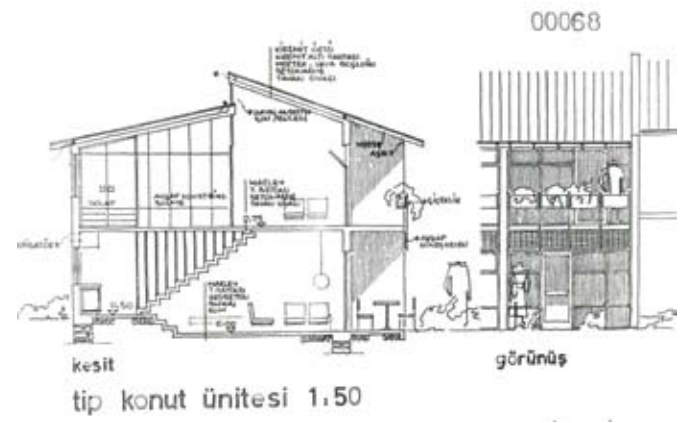
OD: Öyle mi? Neden?

HÖ: Biz bir kaç mansiyon almıştık. Derken tam böyle bir yarışma için yedek jüri üyeliği daveti geldi. Yaklaşık 3-4 yıldır mimarlık yapıyorduk, 2 tane de mansiyon derecesi almıştık. Size, Bayındırlığa jüriliği kabul etmediğimizi söyleyen bir yazı yazdık. Bizim için daha erken olduğunu, iki yarışma kazanmakla hemen jüri olunamayacağını, daha pişmemiz gerektiğini düşünerek kabul etmedik. Sizin buna çok kızdığınızı söylemişlerdi.

OD: Tabii kızarım; siz mevcut kalıbı kırarak gençlerin önünü açıyorsunuz, zaten onlar da kendilerini ispat etmiş kişiler... Ancak beyler "biz yapmıyoruz!" diyorlar, nasıl kızmayayım!

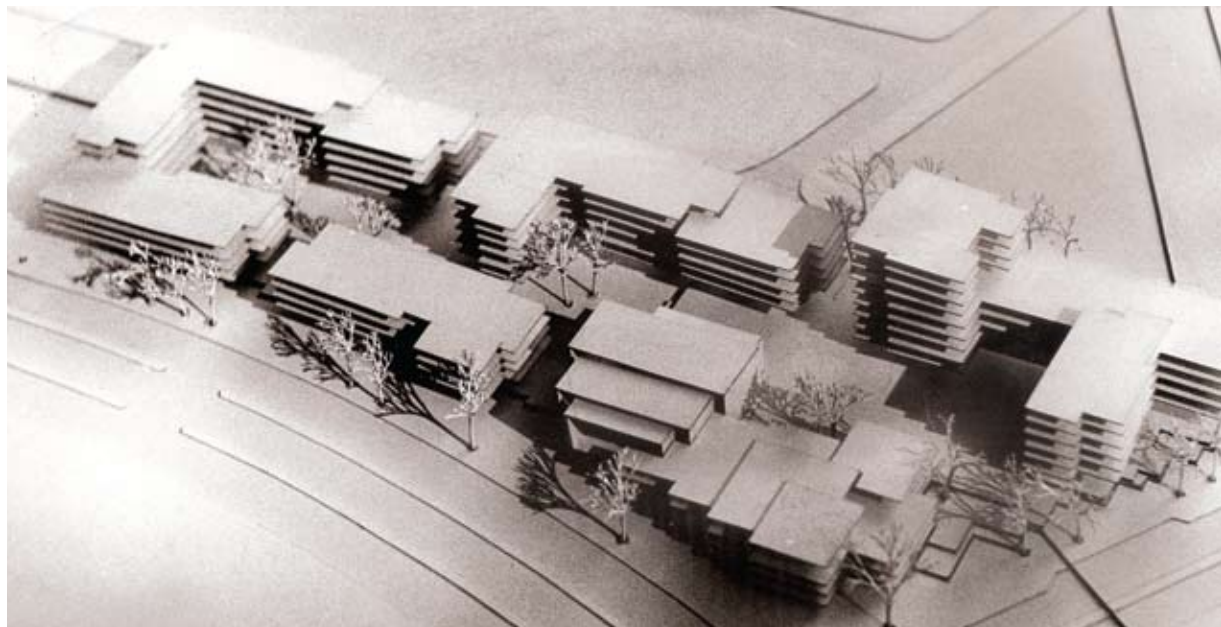

15

16

- 14/ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi sömestir sonu
final jüri toplantısı, 1997
15/ Çevre Bakanlığı yarışma jürisi
16/ Ayvalık Cunda Adası Tatil Köyü Sınırlı Yarışması
1. ödül, 1971
17/ SSK İzmir Konak Tesisleri Yarışması,
1. ödül, 1966

17

Y.H: Sizden sonra beni bir kere yedek jüriye davet etmişlerdi. Gitti-
ğimde yedek olduğum için salona almadılar. Çalışmaların bir kısmına
katıldım bir kısmında ise bulunamadım. Jüri başkanı, yedek jürilerin
gelmesine gerek olmadığını söylemiş.

OD: Jüri başkanı kimdi?

Y.H: İstanbul'dan birisiydi, hatırlayamıyorum. Ondan sonra bir kere
daha davet etiler, zaten yedek jürilerin yaptığı bir şey yok diye düşün-
erek ben de gitmek istemedim.

OD: Şartname hazırlanması aşamasında rolleri var. Ama değerlendiri-
mede yok.

HÖ: Ben de 3 ya da 4 kere yedek jüri oldum. Bunların ikisinde asli
jüri gelmediği için ben asli jüri oldum. Bir kez de İlhami Bey'in kazan-
dığı, sanırım jüri başkanının Mustafa Aslaner olduğu meclisin içini
düzenleme yarışmasında hiç itiraz olmadığı için tüm jüri çalışmalarına
katıldım.

OD: Ben de 30 küsur yarışmada jüri üyeliği yaptım. Bunların iki ta-
nesi yedek jüri üyeliğidir: Biri, Ulus'taki Sayıştay binası idi, diğerini hatırla-
mıyorum.

HÖ: Sonra Kamu İhale Kurumu bunu değiştirdi. Yedek jüri olabil-
mek için 10 yıllık mesleki deneyim şartı getirdiler. Şimdi de yedek jüri
bulamıyoruz.

OD: Çünkü tanınmıyorlar, kendilerini ortamda ispat etmemişler. Siz
ispat etmiş, kendinizi tanıtmışsınız ve yedek de olsa jüriye çağırılı-
yorsunuz. Bu durumda 10 yıl beklemek niye gerekli olsun ki?

AÖ: Bir de tersine bir durum var: Özellikle genç akademisyenlerden,
kendileri ortamda tanınmıyor olsa da, hep aynı kişilerin jüri üyesi ol-
duğu ile ilgili çok şikayet duyardım "neden bizi de jüri yapmıyorlar"
diye... İnsanlar bunu bir kariyer alanı olarak görüyorlar ama bunun
için gerekli yetkinliğe sahip olmaları gerektiği konusunda da herhangi
bir dertleri yok.

OD: Önce güven uyandırmalı, işaret vermeliler. Ben odada yarış-
malara komitesinde birkaç sene görev aldım. İlki, 1980 öncesindeki
dönemdedir. Adı, "Yarışma ve İş Dağıtım Komitesi" idi. Yurdanur
(Sepkin) ile ikimiz vardık. Herkesin dosyasına bakıyor, yaptığı işlerin
türü ve kapasitesine göre ya jüriye yazıyor ya da iş dağıtım dahilinde
değerlendiriyorduk. Örneğin proje yaparken bir bakanlık, kuru-
luş bizden eleman istiyordu, biz de bu isimleri veriyorduk. Bu şekilde
Yurdanur ile bir, iki sene çalıştık. Sonra tamamen bağımsız yarışmalar
komitesi oluşturuldu.

AÖ: Bir de sizin 1980'ler ya da 90'larda bir oda yönetim kurulu baş-
kanlığı maceranız var.

OD: Evet, 1981 senesinde var. Oda'da, ihtilal döneminde kimse kal-
mamıştı. Objektif bir tavrım olduğunu düşündükleri için yönetimde
olmamı istediler. Böylece başkan oldum. Daha evvel de onur kuru-
lunda, komisyonlarda çalışmıştım, o nedenle bana karşı bir güven
vardı. O seçimler 50-60 kişiyle yapıldı. Ama ondan evvelki senelerde
500-600'ü buluyordu. Tabi ihtilal milleti korkuttu, çekindiler. İkinci-
cisinde 1990 yılında seçildik, yine başkanlık görevi verdiler ama bu
kez ben kadroyla anlaşılamadım. Murat Artuğ, Tevfik Gürsu, Tezcan
Karakuş, ben ve 2-3 kişi daha vardık. 4-5 ay sonra uyuşmazlık çıkınca
ben başkanlığı Murat'a bıraktım ve ayrıldım. Ancak o da götüremedi
ve Tevfik'e bıraktı. Tevfik, o günlerde bu işi çok sakın ve çok düzgün
götüren bir kişi oldu.

AÖ: Meslek odasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Pek çok aşamasını
biliyorsunuz. 50'ler, 60'lar, 70'ler, 80'ler, 90'lar, 2000'ler... Mesleki ör-
gütlenmemizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

OD: Meslek örgütlenmesinin esas sorunu, üyelerini tam olarak işe
katamaması, işin içerisine geri planda biraz siyasetin giriyor olmasıdır.
Meslek odası bunları aşır, bir defa meslektaşlarının haklarının birinci
planda olduğunu kabullenenecektir. Siyasi eğilimleri oraya sokmaya kal-
karsanız, zaten işler yürümez. Benim öyle bir tavrım yoktu, Tevfik' in
öyle bir tavrı yoktu, Murat'ın öyle bir tavrı yoktu... Ama zaman zaman
bir takım eğilimlerin orada var olmadığını söylememek mümkün değil.
Odadaki son görevim, seçimle gelinen bir görevdir, Soruşturma Uz-
laştırma Kurulu üyeliği. Ondan evvel rahmetli Nejat (Ersin) Ağabey
ile beraber 6-7 yıl telif hakları komisyonunda çalıştık. Bir ara Melih
Karaaslan da vardı. Bunların hiçbirisinde siyasi eğilim görmedim,
sezmedim. Ancak beni nasıl değerlendirdiler, onu ben bilemem. Ama
benim bu siyasi olaylarla herhangi bir sorunum olmadığını bildikle-
rinden bana başkanlığı yakıştırdılar. Demek ki esas hakim olması ge-
reken şey, mesleğe karşı duyduğunuz saygı, verdiğiniz önemdir. Bun-
lar, birinci planda olmalı. Geride siyasi eğilimleri ararsanız kesinlikle
randıman alamazsınız.

HÖ: Yaptığınız projelere baktım da hep kamu işi yapmışsınız nere-
deyse. Özel sektördeki çalışmalarınız çok az gibi görünüyor. Mesela
hiç apartman yaptınız mı?

OD: Bir apartman projesi yaptım, inşa ettiler. Bir de Ankara'da askeri-
yedekeyken, sanırım arsası olan bir binbaşıydı, kendisine bir mimar arıyo-
muş. Ben de hava kuvvetlerinde yedek subaydım. Beni söylemişler ben
de projeyi çizdim. Ona göre inşa edildi ama öyle ayrıntılı bir 1/50 projesi
de olmadı. Daha inşaat halinde, inşaatı da gittim gördüm. Orta boşluklu
bir plandı ama adım da ortada değildi, ne oldu hiç haberim yok.

S.E: Hocam peki Bulvar'da yapı işlerinin karşısında Cemil Gerçek
Bey'in Yaprak Kitap Evi'nin olduğu bina sizin miydi?

OD: Evet. O benim hanımın amcasının binasıdır.

HÖ: Projeyi siz mi yaptınız?

OD: Evet ama imza Yılmaz Uğurlu'ya aittir. İstifa edip geriye döndü-
ğüm dönemlerdi. Rasim Bey'in işine başlamıştık yarım da bırakamaz-
dım, Yılmaz Uğurlu devam etti.

AÖ: Yaprak Kitap Evi demişken, bu mimar dergisini de bir hatırla-
yalım.

OD: Mimar dergisi Cemil Bey'in gerçekten yayın işine duyduğu te-
mel ilgiden, saygıdan geçiyor. Onun pek çok yayını var, sadece mi-
mar dergisi de değil biliyorsunuz. Çeşitli konulardaki yayınlarından
bir tanesini tercüme eden de sanat tarihi hocamız Leyla Baydar'dır.
Cemil'in o yayını, temelde mimari kültüre karşı duyduğu saygıdan
kaynaklanıyor. Ama hep o dergiyi çıkartmak isteği varmış gibi bunu
gündeme getirdi. Başlarda yayın kurulunda Oral Vural, Nejat Ersin,
Orhan Özgüner, ben, Cemil Gerçek ve bir de mühendis kadroyu
temsilen Ali Bey vardı. Cemil Gerçek'in bürosu da bugünkü Dost
Kitabevi'nin o kademeli kısmının üstüydü ve burası bizim dergi yöne-
timi yeri gibiydi. Orada Orhan Özgüner ve Cemil Gerçek ile birlikte
çalıştığımızı hatırlıyorum. Ama benim çalışmam çok sürmedi, 4 sayı
sonra ayrıldım. Oral'da ayrıldı.

Cemil Gerçek tabi o işin esas kurucusu idi, esas parasal varlığını ortaya
koyan da oydu. Ama galiba zamanla biraz "dediğim dedik" gibi oldu.
Bu durum da herhalde Oral'ı biraz rahatsız etti, o da çekti gitti.

HÖ: Orhan Bey siz 1987'de Kutlutaş'tan ayrılmıştınız, değil mi? On-
dan sonra da ben sizin pek mimarlık yaptığınızı bilmiyorum.

OD: Evet, 1986 ya da 1987'nin başında ayrıldım. ODTÜ'de bir sene ho-
calık yaptım ondan sonra bir yerde çalışmadım. En büyük üzüntüm de bu
noktalardan biridir. Türkiye'de "mezun olanı hemen müdür yapalım!" de-
nen bir ortamı yaşıyoruz. Birçok yarışma yapıyorsunuz, bilmem kaç tane
derece kazanıyorsunuz, müdürlükler, genel müdürlükler yapıyorsunuz.

18

19

20

18/ Orhan Dinç Mimarlık Ofisi büro çalışanları ile, Ankara Bahçelievler 1974

19/ Kutlutaş Mimarlık Ofisi metro istasyonları ön proje çalışanları, 1986

20/ Manisa Akhisar İş Bankası şube binası ve lojmanları, Fikret Cankut ile birlikte, 1962

Sonra işsizsiniz. Şu da var, mesela ben ihalelere girmiyorum ya da girdim hiç tenzilat yapmadım. O katı bir tutum olarak mevcut sistemin içerisine oturmuyor. Sistem kabul etmiyorken bunu bu düzenin içerisine yerleştirmek mümkün değil. Kısaca düzen, bu katı tutumlu adamı reddediyor, temel sebep budur. Bunu da hemen kurallarınızdan vazgeçin diye söylemiyorum, böyle bir şey söz konusu bile değil. Direnebildiğiniz kadar direnmenin formülünü de çalışmak istiyorum diyen bulacaktır ancak ben bulamadım.

SE: Okuldayken sizden çok korkardık.

OD: Sizler beni gaddar biri olarak biliyorsunuz. İlginçtir ki, Gazi Üniversitesi'nde siz benden korkuyordunuz ama Eskişehir Osmangazi'de tam tersine Orhan Hoca geldi diye çocuklar rahatlıyorlardı. Mesela beğendiğim bir proje varsa, isterse projenin hiçbir yeri çalışmasın, taşıyıcısı olmasın, çözülmemiş olsun ama ilginç ve şık bir fikri varsa ona hiç dokunmuyordum.

SE: Evet, her zaman ileri, en uçuk projeleri seçtiğinizi biliyorum. Ama korkmamalarına şaşırdım, çünkü ben okuldayken öyle değildim.

OD: Cem'in (Açıkkol) oğlunun da olduğu dönemlerden bir tanesinde güzel bir anım vardır. Bir proje gelmişti karşımıza, konu kayak evi idi. Projede yamaç ve eğimli yerde, bembeyaz bir kartopu koymuştu çocuk. İçerisinde de kayakevinin ihtiyaçlarını karşılayacak düzenlemeleri vardı. Şömine de vardı. Ama şöminenin bacasının nereden çıktığı ile ilgili bir tartışma oldu. Böyle bir tasarımın içerisinde bu mu tartışılmalı diye kıyameti kopardım. Çünkü bu bir sanat işidir. Eğer mimarlık sanattır diyorsak, sanatın da temeli değiştirmektir. Yoksa ikiyüz sene evvelin, beşyüz sene evvelin camisini kopya ederiz. Sanat, değiştirenindir. Mimari proje yapmak, yenisini, farklısını yapan, mevcudu değiştirenlerin işidir.

Ancak farklı diye, örneğin Gehry'yi kastetmiyorum; çünkü projelerine üzerinde fazla oynanmış bir düzenleme olarak bakarım. Gehry, dış kitleyi adeta bir plastik şova çevirmiştir. Bu yüzden o değil. Ama Wright'ın kitlesi çok iyidir, kimse onun kitlesini kolay kolay yıkamaz. İşte bunlar bir şeyleri değiştiren insanlardır. Sadece mimariyi değil. Mesela Sidney'deki opera binasının üzerinde o kadar durmam; çünkü o opera binasındaki kabuklar, denizin kenarında bir anlam taşır ama içleri dikdörtgendir. Hiçbir zaman o kabukların içinde yaşamıyor. Bu nedenle o kartopuna gerçekten bayılmıştım. Nereden olursa, isterse elli metre öteden bir baca çıkarırlardı, dolayısıyla kavga vererek uğraşmaya değer bir projeydi.

SE: Aslında bazı mekansal problemleri vardı. Çocuk ise onların pek farkında değildi. Baca da o mekanın etkisini bozacak bir yerden çıkarılmıştı. Ama Orhan Bey tabi projeyi çok sahiplendiği için sonuç değişti.

OD: Yine Eskişehir'de, kartopu gibi bambaşka bir tasarım daha vardı. Bu, bir gömme kütüphane tasarımıydı. Projenin sahibi çocuk, sonradan orada asistanlığa başlamıştı. En son Eskişehir'e gittiğimde de oradaydı. Aslında proje yerinde bir kütüphane binası yoktu. Yerden iki üç metre bir kabarıklık yapmışlardı. Çocuk, yerin altında bir galeri, boşluk yapmış ve onu kütüphane olarak düzenlemişti. İçerisinde bir dolu yanlış olabiliyordu ama çıkış noktası doğrudu. Dışarıda kitle yapmamış, çatı oluşturmamış, hepsini gömmüş ve fonksiyonları da iyi kötü düzenlemişti. Üzerinde düşünülmüş bir projeydi ve ona 100 vermişim.

SE: O kütüphane programını ben hazırlamıştım. Yani konuyu ben geliştirmiştim ama itiraf edeyim ki dediğiniz projeyi ve okuldaki o asistanı hatırlayamadım. Ama bir başka proje vardı, onu da size ben hatırlatayım. O sene diploma projesi jürisini bitirdikten sonra bizi Kenan (Güvenç mi?) çağırıştı. Kendi grubunun da kütüphane çalıştığını ve sunmak istediklerini söylemişti. Onlar alt sınıflar olarak çalışıyorlardı.

Grubundan bir kız öğrenci, bir vadi yapmıştı. Vadinin çeperleri bir düzlük oluşturuyor, onlar da rampalar şeklinde kütüphane iniyorlardı.

OD: Dişi zigurat.

SE: Duvar da kitaplar mı var diye sorduğumda "Haşa hocam!" dedi. "Ne var?" dedim. "Oradan geçerken o bilgiyi ediniyorsunuz." dedi. Fotoselli lamba gibi... Bir yerden geçerken bir anda o bilgiyi ediniyorsunuz. Şimdi yaratıcılıkla bunların arasında sınır var.

OD: Yaratıcılık değilse de 'farklılaşma isteği' diyelim. Bence sanatçının temel işlevi de odur. Farklı olanı, değiştireni getirmektir. Başarılı olur ya da olmaz. Senin düşündüğün şekilde bir yeni olmayabilir ama farklılaşma isteği, hele hele öğrencide ise bu bence çok önemli.

YH: Hoca bizim dönemdeki temel eğitim dersinde, dönemin sonlarına doğru iyi öğrencilere 6B kalem hediye ederdi. Etüt kalemi, mimarlıkta kullanılan bir çeşit kara kalem. Bu, çocukları teşvik ederdi. Orhan Hoca'nın her zaman başarılı olan talebelere bir armağanı olurdu.

SE: Hoca her dönem kendi birincisini çok güzel seçerdi ve ona muhakkak bir kitap verirdi. Hediye ettiği kitap ile ilgili bir bağlantı da kuruyordu. Örneğin mimarın şiir okuması lazım diyerek şiir kitabı hediye ediyordu. Büroda çalışırken de büroda çalışan arkadaşlara mesela çakı, cetvel hediye ederdim. Bana da bir cetvel hediye etmiştiniz, herhalde o cetvel yurtdışından gelmişti. Müthiş bir şeydi, geniş, ortası metaldi.

OD: Babamdan kalan sürgülü hesap cetveli idi.

SE: Onu da hediye ettiniz. Siz zaten hep çevrenizde olan, sevdiğiniz insanlara hediyeler verirdiniz. Hatırlarsınız bir metrelik, çekmeli bir metre de hediye ederdim.

OD: Onun bir tanesini kırdım, 1972 yılıydı. Sanat enstitüsünden gelmiş bir çocuk vardı, mimarlık okuyacaktı. Bu çocuk, cetveli tamir etmişti.

SE: Hocam bir de sizin teknik okulda hocalığınız vardı, değil mi?

OD: Evet ilk hocalığım. Ankara Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu, Sabancı yurduunun karşısındaki kompleks idi. Orada Bayındırlık Bakanlığı'nın malzeme laboratuvarı vardı. Bu laboratuvarın başkanı, Orhan Özdoğanlar, malzeme hocabandı. Orhan Bey aynı zamanda Bayındırlık Bakanlığı'nın malzeme laboratuvarının başkanı olduğu gibi teknik öğretmen okulunun yapı bölümünün de malzeme laboratuvarının başıydı. Bayındırlık Bakanlığı teknik okul ile anlaşmıştı ve bir laboratuvarı birlikte yürütüyorlardı. Bu laboratuvar, araştırma dairesine bağlıydı. Araştırma Dairesinin başkanı da Şevki Kayaman idi. Şevki Kayaman'a bir bina bilgisi hocasına ihtiyaç olduğu bildirilmişti. Ders, haftada iki saat olarak bana teklif edildi. Böylece hocalığım, 1966 yılı Şubat ayında başladı. İşe biraz ciddi sarılınca devamı da geldi. Aradan iki sene geçince şehircilik hocası aramaya başlamışlardı. Bulamayınca bana söylediler, önce kabul etmedim ancak İmar İskan Bakanlığı'nda Araştırma Dairesi'nden tanıdığım bir hanım arkadaşın geleceğini duyunca kabul ettim. Çünkü kendisi hiç susmayan bir yapıya sahipti. Böylece şehircilik hocası da oldum.

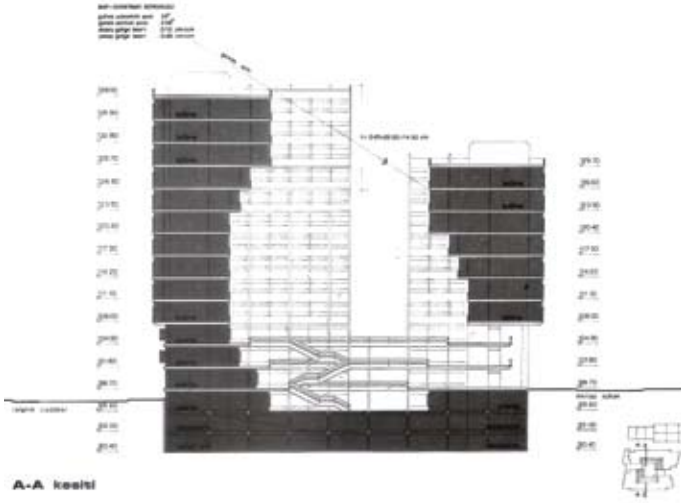
AÖ: Yani, çocukları kurtarmak uğruna kendinizi feda ettiniz.

OD: Kesinlikle.

SE: Hocam, bir dönem de Aktan Okan ile beraber bir tiyatro dekoru tasarladınız.

OD: Güner Sümer'in Bozuk Düzen adlı oyununu burada, Ankara Sanat Tiyatrosu'nda sahnelediler. Güner Sümer'in ortağı, Asaf Çiğiltepe vardı. Asaf ile Aktan Okan galiba çok erken senelerden arkadaşlardı. Aktan, İzmir'de askerliğini yaparken Asaf kendisine bu işten bahsetmişti. O da birlikte çalışmak için bana geldi ve dekor, bayağı beğeni topladı. Hatta ilk gecesinde devlet tiyatrosunun dekoratörü Osman Şengezer vardı. Zeki Müren'in de arkadaşıydı. Osman Bey, dekoru çok beğendiğini söylemişti.

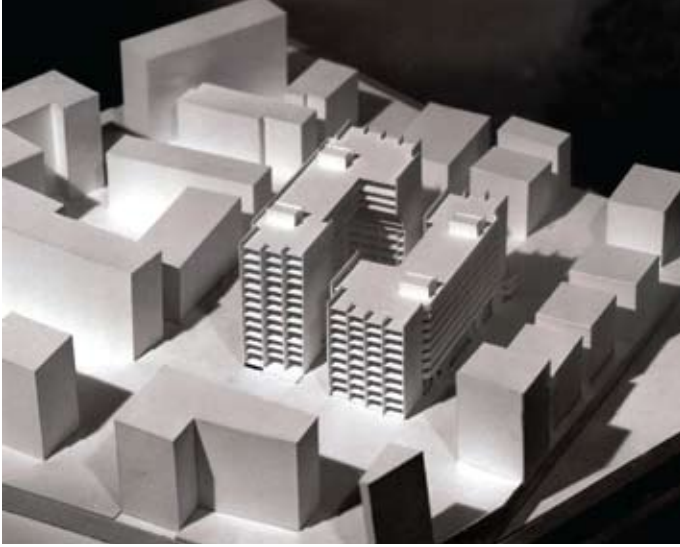
22

21

23

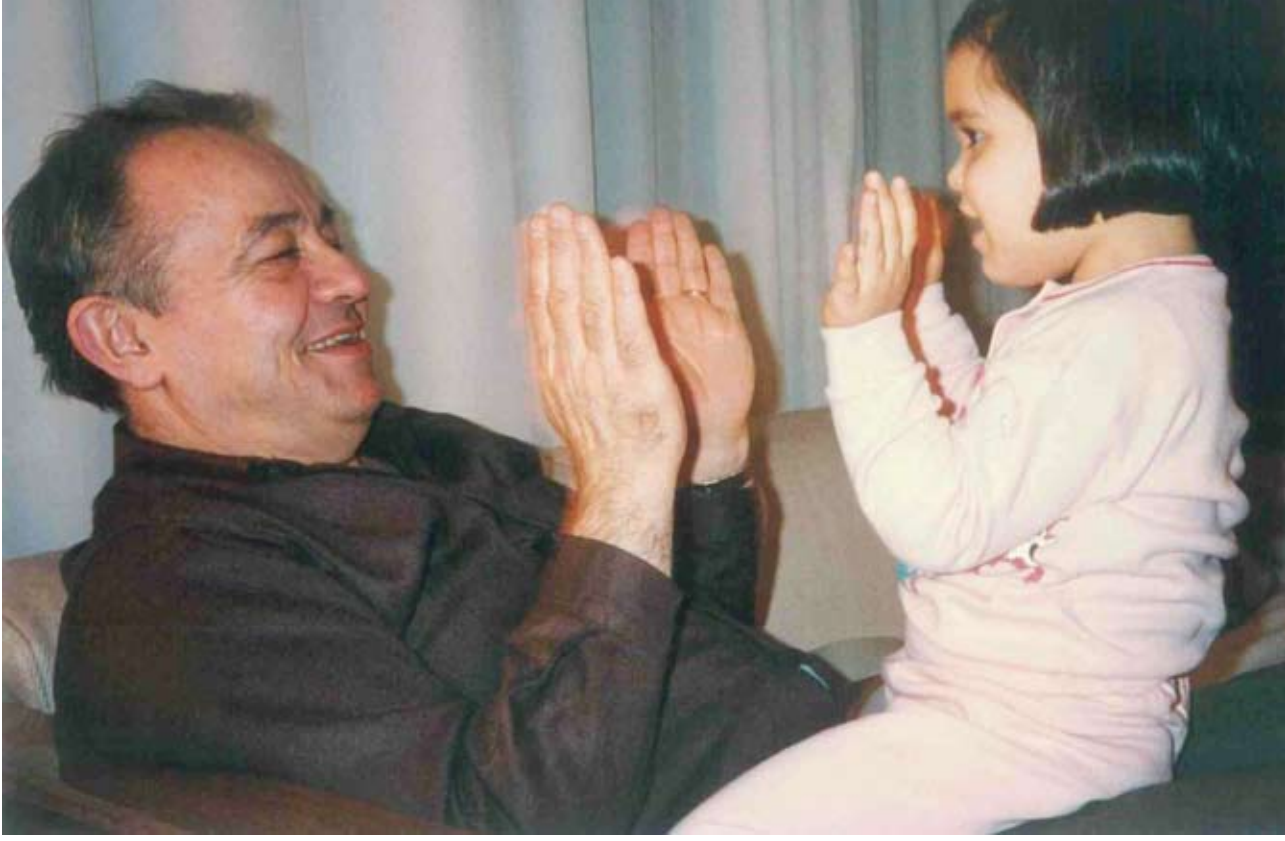
24

21-22-23/ SSK Ankara Kızılay Rant Tesisleri, 1. ödül, 1973
 24/ Van Merkez Bankası Şube ve Lojmanları Sınırlı Yarışma, 1. ödül, 1973
 25/ Denizli Belediye Binası Yarışması, 1. ödül, 1978

25

Orhan Dinç torunu Deniz ile birlikte

SE: Selçuk Milar da bizim ofise gelirdi. Çok hoş sohbetti ama siz o bey için birinci sınıf mobilya imal ettiğini söylerdiniz.

OD: Evet. Selçuk Milar, atölyesinde iskemleleri yaparken boyasına geçmeden önce kaba iskelet halinde iken bunları yere atıyormuş. Düşüp kırılanlarla işi bitiyormuş. İçeride bir büfem var, bu büfe Selçuk Milar'ındır.

YH: Hocam biz ofisteyken TRT 3'ten başka radyo dinleyemezdik ve sadece klasik müzik vardı. O günden beri o müzikler hala kulağımda. Bana klasik müziği sevdirdiniz.

OD: Bir de sevmeyenler vardı... Bu yüz küsur kadar plağın yarısına yakınına Paris'ten yüklenip gelmişim. Mavi Sakal Operası.. Bariton bir sesle dehşetli bir anlatım. Bunlar, bu sestten herhalde rahatsız olmuşlar ki büroda birisi soruyor "Ne diyor bu adam?" diye, cevap Oğuz Arık'dan geliyor "Öf be, öf be!"

SE: Peki hocam birisi bizden önce büroda radyoda arabesk dinliyormuş. Radyoyu alıp balkondan aşağı atmışsınız. Doğru mu bu?

OD: Hayır, mümkün değil. İşte, rivayetler böyle çoğalıyor, yayılıyor.

AÖ: Biraz da rahmetli Oya Hanım'ın ruhunu şad edelim: Karınızla nasıl tanıştınız? Oya hanım çok güzel ve becerikli bir hanımdı. Onunla çekiştirdik sizi.

OD: Çok sevdiğimiz bir Yaşar Bey vardı. Onun ve ailesinin tanışmasıyla bir araya geldik. Birkaç konuşmadan sonra da ben eğilimimi belli ettim. Bizimkilere söyledim. Üniversiteden sonra. Ben 1955 mezunuyum. 1957'nin sonunda nişanlandık. 1957 Temmuz'unda diploma almıştık, 8 Kasım 1957'de nişanlandık. 58'in Şubat'ında da evlendik. Maltepe'de babamın bir apartmanı vardı, o dairelerden birisine taşınacaktık, bu yüzden babam kiracıdan taşınmasını istemişti. Ama kiracı taşınmayınca onu mahkemeye verebilmek için aceleyle 22 Kasım'da nikah kıyıldı. Biz de dairemize geçtik.

AÖ: Peki Oya Hanım sizden şikayetçi olur muydu? Ya da neden şikayetçi olurdu?

OD: Benim sertliğimden, başka ne olacak?

SE: Birlikte nasıl patchwork yapıyordunuz?

OD: Oya çok iyi dikiş diken bir hanım. Evli kaldığımız sürece bir tek

manto almıştır dışarıdan. Kızlara ise dışarıdan hiçbir şekilde elbise almadı. Kız enstitüsü mezunuydu. Dikiş dikmek vallahi projeden daha zor ama Oya bunları çok iyi yapardı. Evde bir dolu parça kumaş artırıyordu. O sırada da nasıl olduysa, ya televizyondan ya gazetelerden patchwork diye bir şeyi duyduk öğrendik. Oya'nın bir muhiti de vardı. Çocuk sevenler derneğinin sekreterliğini yaptı senelerdir. Dikiş kolu başkanlığını yaptı. Oradan galiba birilerinden öğrendi. Onun dizaynını, kumaşların bir araya getirilmesini ben yapıyordum. Oya da onları önce iğreti tutturuyor ve dikiyordu. Kök söktürüyordum onda da.

AÖ: Şimdilerde Orhan Bey, sabahları yürüyüşlerini aksatmıyor. Mutlaka dost kitapevine uğruyor, bunu otobüsle gidip gelerek yapıyor ve otobüse binerken mutlaka önceden parasını elinde hazır ediyor.

OD: Doğru ama artık her gün gittiğim Kızılay'a ve dost kitapevine haftada iki kez ancak gidebiliyorum. Kitapların türünü de sınırladım. Şiir ve tiyatrodan başka kitabı artık kolay kolay almıyorum. Öğrencilere de kitap hediye ederken oraya gidiyorum. Arkadaşlarıma da kitap hediye etmek çok hoşuma gidiyor.

AÖ: Kütüphanenizde kaç kitabınız var?

OD: 7646 kitap. Süreli yayınların özel baskıları var, onlar dahil.

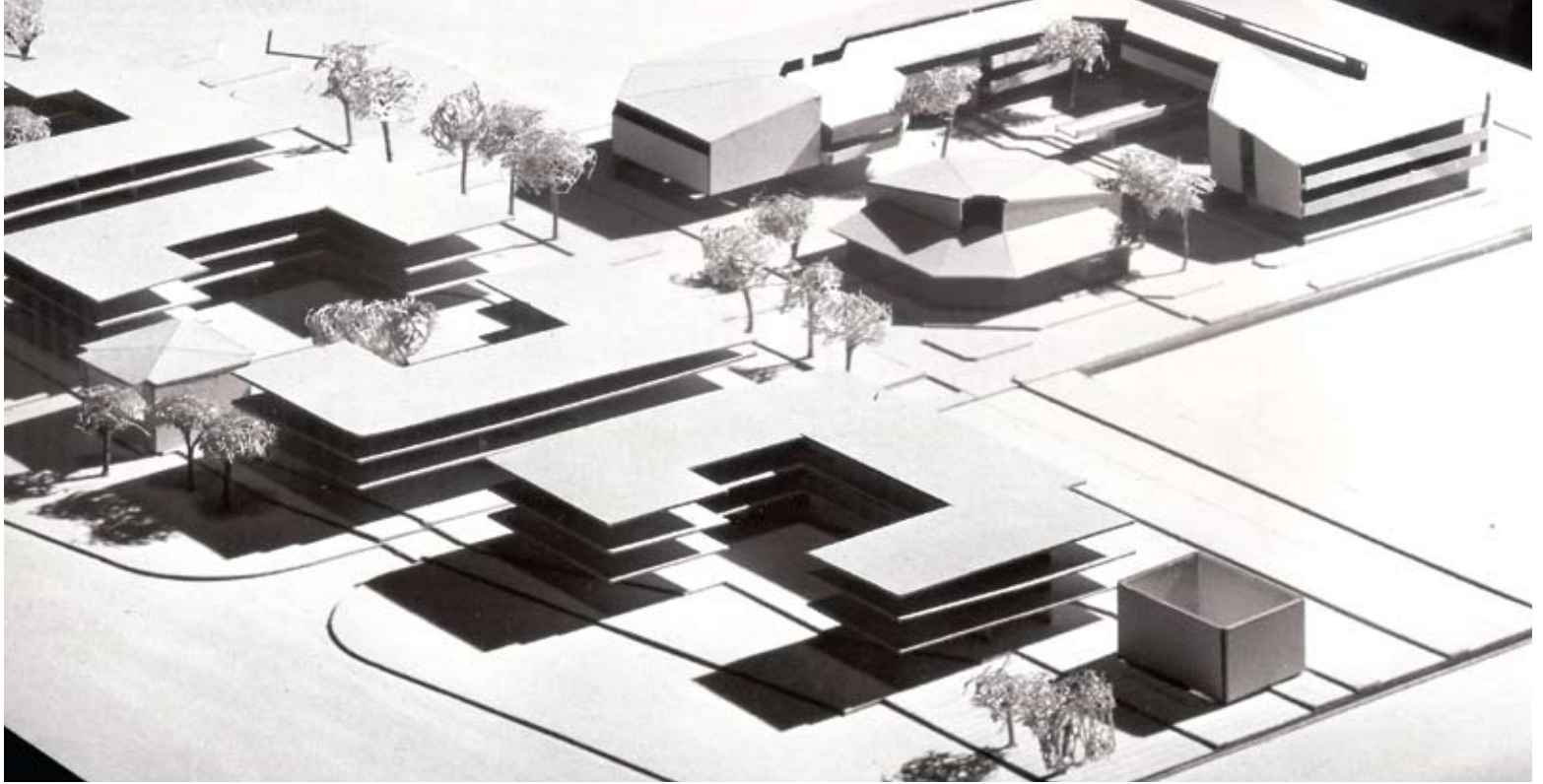
SE: Aslında hocaların benim için dönüşümü şöyle oldu. Sizi deri ceketli, göz teması kurulamaz biri olarak tanıdıktan sonra bir gün burada torununuzu tepenizde görmüştüm. Ve o zaman bence hakikaten her şey değişmişti. Sonra benim tanıdığım Orhan Dinç başka bir Orhan Dinç oldu. Ve şu da hoşuma gidiyor tabi, Oya Ablayı kaybettikten sonra mesela ondan kalan çiçekleri onun için yaşatmam gerek diyor-dunuz.

OD: Bunların bakımlarını hep yapıyorum.

SE: Çiçekleri de sıraya koymuştunuz, her çiçeğin günü vardı.

OD: Her Cumartesi günü çiçekleri suluyorum, bugün suladım. Ama kışın o kadar suya ihtiyaç göstermiyor, altında su birikiyor. Hangi çiçeğe ne kadar su gerekiyor takip edeceksiniz. Şimdi yaz geldi havalar çok sıcak diye haftaya aldım. Bunlar, her Cumartesi sabahı sulanıyor.

AÖ: Orhan Bey sizi tam 4 saattir çok yorduk, çok teşekkür ederiz. Sağlıkla, mutlulukla yaşayın hayatınızı...

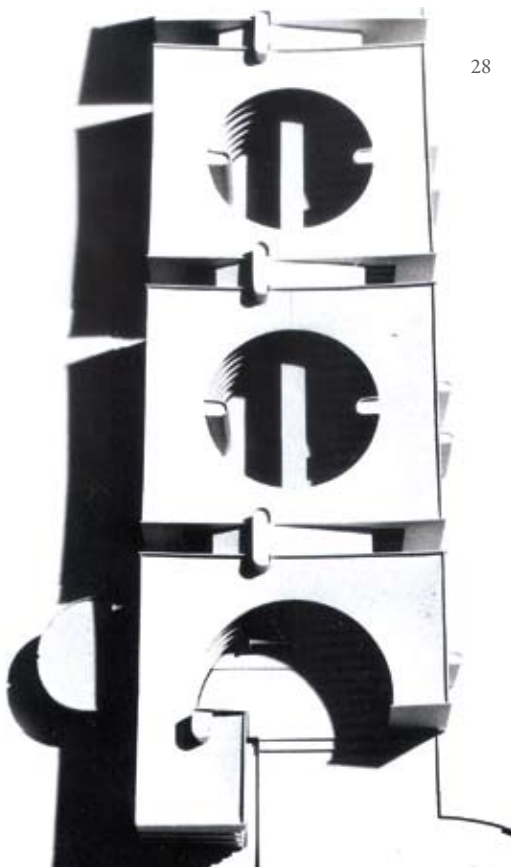

26

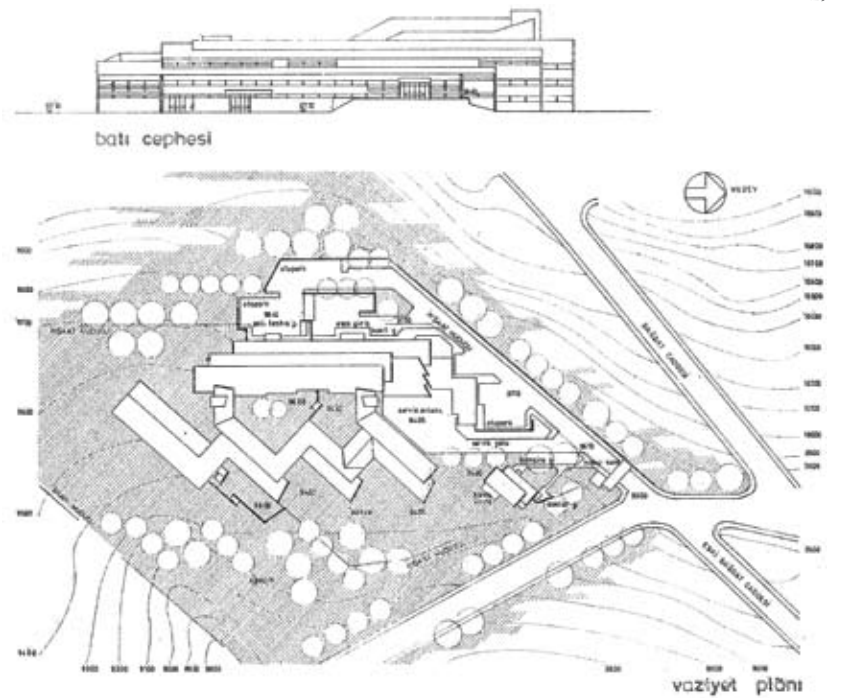

27

- 26/ Samsun Belediye Binası Yarışması, 1971
- 27/ Türk Dil Kurumu, 1. ödül, 1956
- 28/ Ankara Adliye Binası Yarışması, Satınalma, 1974
- 29/ Samsun 400 Yataklı Göğüs Hastalıkları Hastanesi Yarışması, 1. ödül, 1968

28

29

KARABÜK BELEDİYESİ HİZMET BİNASI

2005 YILINDA AÇILAN YARIŞMA SONUCUNDA ELDE EDİLEN BİNANIN ÖYKÜSÜ

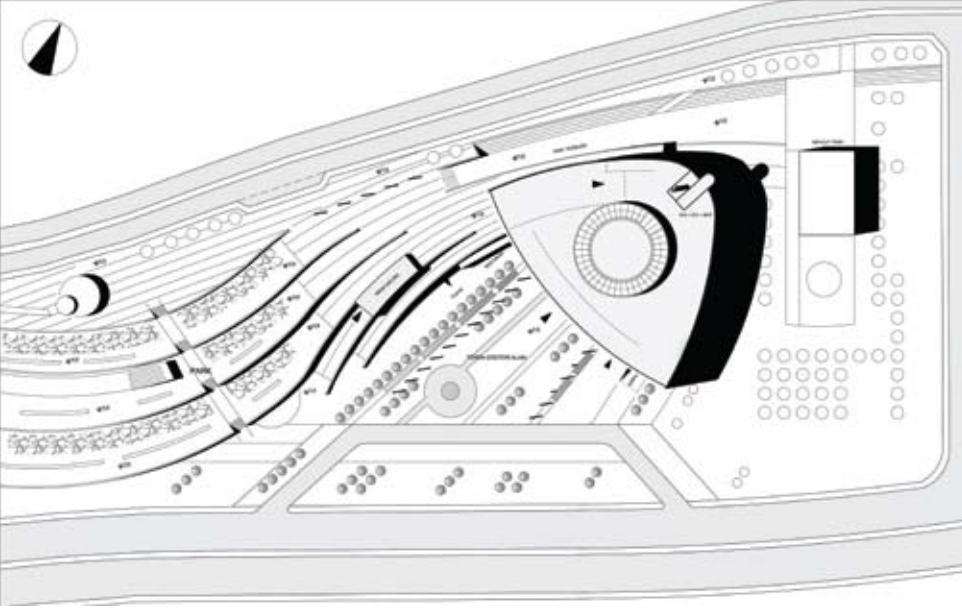
Kamu binalarının elde edilme şeklinin mimari proje yarışmaları yoluyla olması son birkaç yıla kadar çoğunlukla tercih edilmeyen bir yöntemdi. Oysa mimari proje yarışmalarının, mimarlık ortamına sunduğu hareketlilik genç mimarlara sunduğu fırsatlar ve ulusal mimarlık söylemi geliştirebilme üzerine etkisi son derece büyüktür.

Gülsu Ulukavak Harputlugil*

2005 yılında Karabük Belediyesi yeni hizmet binasının, İmar Müdürlüğü'nün görüş ve önerisi doğrultusunda, tam da arzu edildiği şekilde, ulusal, tek kademeli Mimari Proje Yarışması ile elde edilmesinin kararlaştırılması, bu nedenle çok önemlidir.

Mevcut belediye binası şehir merkezinin en sıkışık yerinde yer almakta ve artık "il" olmuş Karabük için, yetersiz kalmaktadır. Seçilen arsanın birkaç önemli özelliği vardır. Birincisi bu bölge Safranbolu-Karabük arasında yer almakta ve şehrin kendiliğinden Safranbolu'ya doğru gelişen aksını işaret edecek bir noktadadır. Bu arsa, gelişip dönüşmesi beklenen bir mahallede yer alarak, şehir merkezinin sıkışık konumundan kurtaracak, kenti ferahlatacak bir aksın belirlenmesine imkan verecektir. Ayrıca, kamuya ait bir arsa olması da, belediyenin işini kolaylaştırmıştır.

* Yrd. Doç. Dr.
Karabük Üniversitesi,
Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi

Şekil 1. Vaziyet planı.

Üst kottan yaklaşım, batı cephesi.

1

Yarışma jürisi, Hasan Özbay, Mürşit Günday, Hayri Anamurluoğlu, Mehmet Murat Uluğ, Esin Boyacıoğlu, Bahriye Gönül Tavman gibi Türkiye’de yarışma projeleri dendiğinde akla ilk gelebilecek, profesyonel bir ekipten oluşmaktadır. Yarışmanın ilana çıkmasından sonuçların açıklanmasına kadar geçen süre içerisinde, Jüri üyeleri ile Karabük Belediyesi son derece uyumlu bir çalışma sergilemişlerdir.

Jüri değerlendirmesi sonucunda birinci seçilen ve mimar Erkin Mutlu’ya ait projenin çarpıcı yaklaşımlarından biri, tasarımı zorlayacağı düşünülen önemli bazı arsa verilerini, (iki önemli arterin arasında yer alması, mevcut sosyal tesisle ilişkilendirilerek diğer taraftan da oluşturulacak parkla birlikte çözülecek olması, arsanın yola paralel 9m’lik bir kot farkının olması) özgün ve bulunduğu yere ait olan bir bina oluşturulmasına katkıda bulunacak avantajlar olarak düşünülmüş olmasıdır. Bu noktada jüri de raporunda bu yaklaşımı öven bir değerlendirmede bulunarak şu ifadelerle yer vermiştir: “...Açık alanların kurgusundaki; yapıya yaya yaklaşımını arazi kotları ile bütünleştiren, kademeleri çok iyi ifade eden rampaların, bunun yanında yeşil alanı çoğaltıcı etkileri ve görsel sürekliliği sağlaması ayrıca bu kademelerin hem yapı esas girişine sürükleyici rolü hem de bu esnada çok önemli programatik aralıklarla donatılarla zenginleştirici etkileri (nikah salonu) çok övgüye değer bulunmuştur. Yapının, arsanın doğu yönünde mevcut bina ile de yeterli bir mesafede konumlanması ve kent yönünden yaklaşıma her iki yoldan da etkisi, keskinliği yumuşatılmış akışkan bir yüzeyle karşılanması eşsiz bir tavır olarak ortaya çıkmaktadır.”

Yapının Karabük şehir merkezine olan mesafesi, yukarıda dile getirilen etkinin yaya yaklaşımı olarak algılanmasını pek de olanaklı kılmamakla birlikte, her iki yol aksında da etkisinin başarılı şekilde kurgulanmış olması sayesinde, üst kottan, batı cephesinden yaklaşım da “binanın arkasından yaklaşıldığı” izlenimi vermemektedir. Araç yaklaşımının da Safranbolu-Karabük Yolundan (alt kot) değil (Şekil 1), üst kottan, Yeşil Mahalle’den doğru mümkün olabilmesi nedeniyle, yapının yoğunluklu yaklaşımının üst kottan sağlandığı söylenebilir (Resim 1).

Üst yol kotunda, binanın yola cepheli kısmında düşünülen rant tesislerinin binadan bağımsız çalışması amaçlanmıştır. Ancak projede rant tesisleri yol kotunun yaklaşık 3 metre kadar altında yer almasına rağmen, bir kaç basamakla ilişkilendirilmiş olarak gösterilmiş; ancak uygulamada bu basamaklar yapılmamış, yoldan çok içeride ve yol kotunun çok altında yer alan rant tesislerinin yolla ilişkilenelememesine neden olmuştur.

Bina dışında kot farkından dolayı kademelendirilen ve rampalarla farklı kademeleri birbirine bağlayan parkın, aslında arzu edildiği gibi bir park olarak şekillenemediği vurgulanmalıdır. Jüri raporunda da yer alan tavsiyenin aksine, sert zeminin oldukça fazla olması, park etkisini ortadan kaldırmıştır. Yine jürinin uygulamaya dönük tavsiyesinde trafik cebinin salt toplu taşıma amaçlı düzenlenmesi yer almaktaysa da, trafik cebi hiç yapılmamış, araç yaklaşımı sadece üst kottan sağlanacak şekilde düzenlenmiştir.

Projeye ilişkin, jüri raporunda; “...Tüm bunlarla birlikte, iç mekan kurgusunda “yerel yönetim” kavramına bağlı olarak, tüm düzeylerde

5

4

2

6

3

- Resim 2/ Rampadan detay.
 Resim 3/ Zemin kattan atrium ve ışıklık.
 Resim 4/ Belediye meclisi altındaki forum alanı.
 Resim 5/ Güney cephede düşey güneş kırıcılar.
 Resim 6/ Sinüzoidal kesitli alüminyum giydirme cephe.

pek çok bölgesinden çok çok önce, 1938'de Fransız Şehirci-Mimar Henri Prost tarafından tasarlanan ve 1940'larda Nezihe-Pertev Taner'in bazı revizyonları ile uygulanan Yenişehir kent yerleşim planı ile çağdaş kentleşmede öncü olmuştur. Günümüzde ise, çağdaş mimarlığın bir örneği olarak Karabük Belediyesi Hizmet Binası, Cumhuriyet Kenti'nde yerini almıştır.

Uygulamaya dönük eksiklikler ve yasal yaptırımlar projenin yüksek beklentilerini bir anlamda karşılıksız bıraksa da, binanın arsasıyla uyumlu, mekansal kurgusuyla etkileyici yaklaşımını gölgeleyememiştir. Yapının uygulama sonrası, değişen belediye yönetimi tarafından kullanılmadan bırakılmış olması, arsa seçimiyle beklenen, kentin hareketliliğinin bu aksa kayabilmesine imkan vermemiştir. Binanın yakın çevresinin ve binanın kendisinin halkın kullanımıyla dönüşmesi ve tüm iç ve dış mekanların işlev gereğini yerine getirip getiremediğinin test edilebilmesi mümkün olamamıştır. Bu nedenle mevcut haliyle bina, çevre dokuyu dönüştürememiş, yalnız kalmıştır. Kamuoyuna verilen çeşitli beyanatlarda, otel, alışveriş merkezi, vb. işlev değişiklikleri önerilerine konu olan bina, 2010 yılında belediye meclisinin kararı ile tıp fakültesine hizmet etmek üzere bedelsiz olarak 10 yıllığına Karabük Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir.

Karabük Belediyesi Hizmet Binası

Mimari Tasarım	: Erkin Mutlu
Uygulama Projesi	: Elif Özdemir, Erkin Mutlu
Proje Ofisi	: Plan A Mimarlık
İşveren	: Karabük Belediyesi
Statik Proje	: Arçe Mühendislik
Mekanik Proje	: Rota Mühendislik
Elektrik Proje	: Gökçe Mühendislik
Proje Tarihi	: Aralık 2005 – Nisan 2006
Proje Tipi	: Yeni Bina
Yapım Türü	: Betonarme karkas Kısmen yapısal çelik
Kapalı Alan	: 16.500 m ²

Teşekkür:

Yazı içinde geçen jüri raporuna ilişkin notlar, <http://www.arkitera.com> adresinde konu ile ilgili sayfadan alınmıştır.

Bu yazının hazırlanmasında yardımcı olan ve katkı koyan, Karabük Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürü Sayın H. Tahsin Yakut'a ve Projenin Mimarı Sayın Erkin Mutlu'ya teşekkür ederim.

ZORUNLU OLMAYAN BİR YAPI

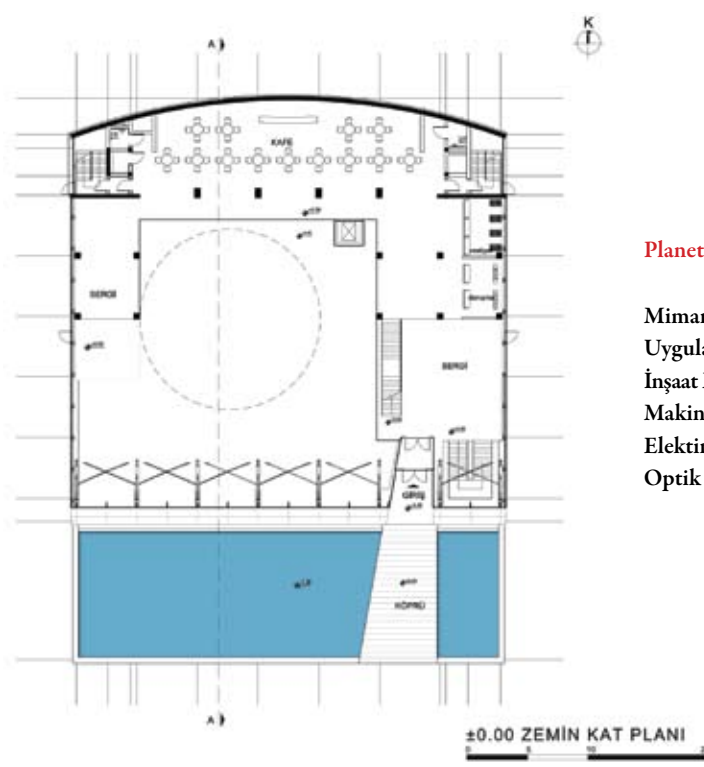
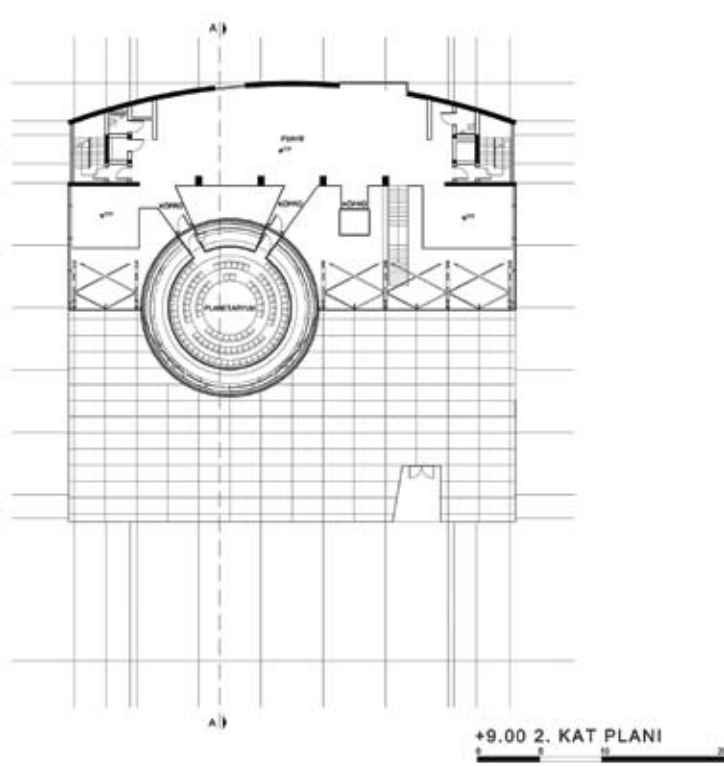
PLANETARYUM

Anadolu'da varlığıyla öykünülecek sembolik bir değer;
Gösteri, eğitim ve deney ortamı işlevi yanında
simgesel yapısıyla da işaret ve sosyal odak olarak
kent yaşamına çeşitlilik sunma niyetinde

C. Abdi Güzer*

Planetarium Türkiye ortamı için tanıdık bir sözcük değil. Çoğumuz böyle bir yapı türünün varlığını ve anlamını bilsek bile kentsel yaşamımızla bütünleştirmedik, eğitim ve rekreasyon alanlarımızda yer vermediğimiz bir yapı türü. İlk Planetarium yapısının yaklaşık 80 yıllık bir tarihi olduğu, Avrupa'da binin üzerinde Planetarium yapısının kullanıldığı gözetildiğinde Türkiye'nin bu yapı türü ile tanışmamış olması garipsenecek bir durum. Planetarium özetle, içinde yer alan gelişmiş optik sistemlerle başta gökyüzü ha-

* Doç. Dr.,
ODTÜ Öğr. Üyesi

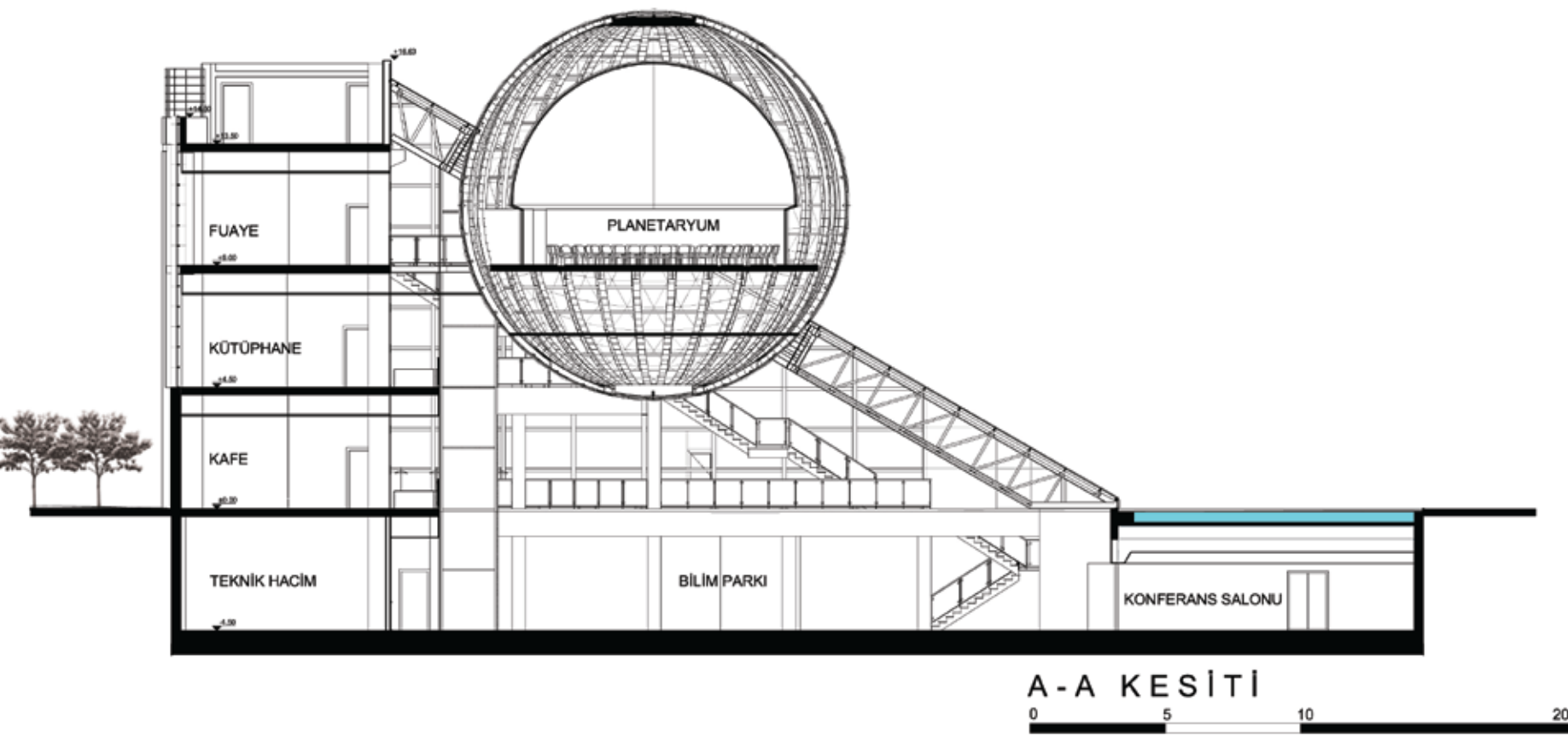
Planetarium

Mimari Proje: C. Abdi Güzer
Uygulama Projeleri: YPU
İnşaat Mühendisliği Projesi: Adnan Tanferer
Makina Mühendisliği Projesi: YPU
Elektrik Mühendisliği Projesi: YPU
Optik Sistemler: Carl-Zeiss

reketleri ve uzay cisimleri olmak üzere çeşitli ortamların simülasyonlarının yapılabileceği bir gösteri ve eğitim ortamı. Genellikle yarım küre şeklindeki bir yansıtma perdesi üzerinde doğrudan gökyüzünü izlemek ya da çeşitli optik ve dijital gösterimler yapmak mümkün olabiliyor. Planetaryumlar çocukların ve gençlerin hem eğitim hem de eğlencelerine yönelik olarak işlevselleşebildiği gibi gökbilimciler tarafından ya da askeri eğitim amaçlı olarak da kullanılabilir. Bu çeşitlilik içinde Planetaryumlar kent yaşamına renk katan, simgesel özellikleri ile de işaret değeri taşıyan yapılar. Şüphesiz kentlerin eğitim ve deney ortamına verdikleri önemi, kent kültürünün araştırmaya, bilime geçirgenliğini de temsil ediyorlar.

Gaziantep’de Türkiye ortamı için de ilk sayılacak bir Planetarium yapılması gündeme geldiğinde bu yapının Türkiye ortamına yabancı bir tipoloji olmasından yola çıkılarak bazı destekleyici kullanımlarla bütünleştirilmesi düşünüldü. Yapının öncelikli olarak çocuklara ve gençlere hizmet verecek olması göz önüne alınarak bu işlevin bir yandan çocuk kütüphanesi, bilim müzesi gibi işlevlerle, öte yandan da ebeveynlere hizmet verecek yeme içme etkinlikleri ile bütünleştirilmesi öngörüldü. Gaziantep’de çeperde yer alan doğal bir park alanı ile ağırlıklı olarak konut kullanımlarının yer aldığı bir kentsel doku arasında yer alan bu yapıda da öncelikli olarak işlevi vurgulamak amacıyla ana Planetarium salonunun dışa yansıtılması tercih edildi. Yapının temel işlevi olan gökyüzü simülasyonunu oluşturabilmesi için sahip olması gereken yarım yada tam küresel biçimli salon tasarımının neredeyse bir önkoşulu, ancak bu durum gösteri salonunun, içinde yer alacağı yapıya farklı bir şekilde eklemlenmesi için bir kısıt değil. Bu anlamda küresel bir kütle olarak tasarlanan ana salon üçgen kesitli şeffaf bir hacimin ön yüzeyini oluşturan eğimli bir cam düzlemin içine yerleştirildi. Zemin kotundan başlayarak arkaya doğru yükselen bu cam prizma yapının içindeki diğer işlevleri ve gözlem solununun fuayesini içine alan diğer işlevleri içinde barındıran ana mekanı oluşturdu.

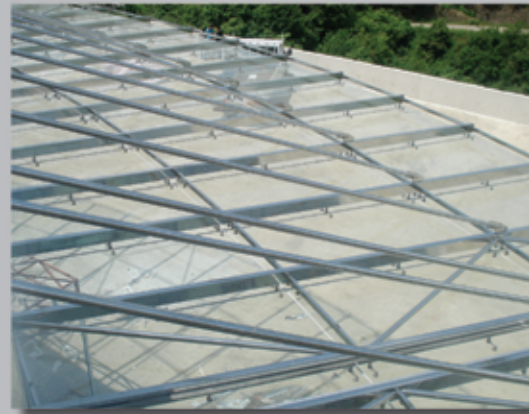

Yapının giriş katı danışma, bekleme ve hediyelik eşya satışına bu kotun altında kalan bodrum kat ise bilim müzesine ayrıldı. Müze mekanları galeri boşlukları ile zemin kata açılarak gelen ziyaretçileri davet edecek biçimde kendini sunmakta. Benzer biçimde üçgen kesitli cam hacmin içinde yer alan ve giderek geri çekilen katlar arasında da dikey bir süreklilik ilişkisi var. Böylelikle bir yandan yapının içindeki işlevlerin bir bütün olarak algılanması ve birbirlerini desteklemeleri sağlanırken öte yandan da yapının kimliğini tanımlayan ana gösteri salonunun yapıya takılma biçimi objeleşerek sergileniyor. Salonun küresel ve masif kütlesi, üzerine takıldığı şeffaf satılla tezat teşkil edecek biçimde ve adeta havada asılı etkisi yaratarak yapıya eklemleniyor. Bu kütesel ilişkinin dışardan algı-

sı da yapının işlevine yönelik sembolik çağrışımlar barındırıyor. Benzer biçimde gece aydınlatması altında yapıda yer alan bu kütesel tezatın daha da belirgin biçimde açığa çıkacağı düşünülüyor. Yapının ana yolun uzağında kalan ve bu nedenle arka olarak nitelenebilecek cephesi ise yalın ve masif bir duvar olarak ele alınmış durumda. Bu duvar bir yandan cam prizmanın ve içindeki katların temel taşıyıcısı olarak işlev kazanırken öte yandan servis merdiveni ve ıslak hacimler gibi servis birimlerinin gizlenmesine destek oluyor. Yapının önünde yer alan havuz, satırları dışa yansıtılan temel geometrik biçimlerin kütle etkilerinin su yansıması yoluyla artırılmasını sağlıyor. Benzer biçimde su üzerinde yer alan ada dış mekana taşan bir rekreasyon alanı oluşturarak yapının davetkarlığını, parkla bütünleşme olanaklarını artırıyor.

Önemli bir teknolojik donanım ve altyapı gerektiren Planetarium'un tasarımı aşamasında Almanya'da Planetarium üreticisi olan bir firma ile ortak çalışmalar yapıldı. Bu çalışmalar salonun kesit özelliklerini, yapının kullanım biçimini yönlendirecek bir birikim ve katkı sağladı. Ancak bu yurtdışı deneyiminin en önemli öğretilerinden biri hemen bütün yapılarda olduğu gibi Planetarium yapılarında da "işletme" biçiminin yapının yaşamasına yönelik olarak temel belirleyici olduğu idi. Bizim gözlediğimiz yurtdışı örneklerin çoğunda Planetarium işletmecileri bir müze ya da gösteri yapısından farklı olarak çocuk dostu kentsel bir yapı işlettiklerinin bilincinde olarak davranıyor, çocukları yapıya, yapının içindeki kültür ve eğitim ortamına çekmek için alternatif etkinlikler düzenliyorlar. Şüphesiz bu tür "zorunluluk olmayan" yapılara kent kültürü içinde talep oluşturulması da çok önemli. Bu anlamda Gaziantep kentinin yapıya çok yönlü olarak sahip çıkacağını umuyoruz.

“Metal & Cam” ile Özel Uygulamalar

Tension Rod (Asma Germe) Sistem
Paslanmaz Kapı ve Pencere Sistemleri
Çelik Cephe Sistemleri
Saçak ve Markiz Uygulamaları
Çatı Işıklığı
Projelendirme, Mühendislik ve Uygulama Hizmetleri

EMEK MİMARİ CAM YAPI SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ.

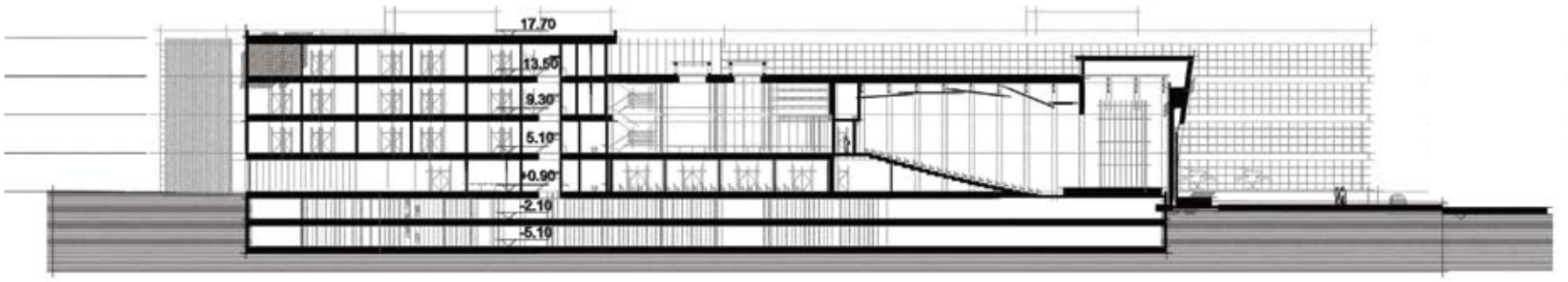
OSB Ostim Mahallesi 1232.Sokak No:103 Ostim / ANKARA
Tel: 0312 385 98 21 • Faks: 0312 385 98 24 • info@emekmimari.com

www.emekmimari.com

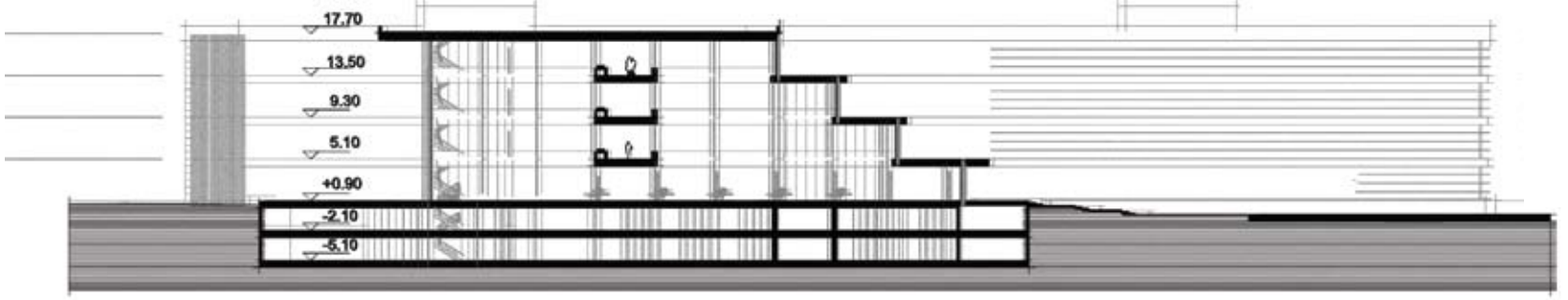
AKADEMİK ODALAR BİRLİĞİ YERLEŞKESİ

BAOB

17 meslek odasının dayanışma ve kendini yeniden var etme projesidir

d-d kesiti 1/500

c-c kesiti 1/500

D. Ümit Yücel / Y. Mimar

Çiğdem Yücel / Y. Mimar

Bölgesel bir mimari proje yarışması sonucu elde edilen yapıyı seçen juride Güngör Kaftancı, Murat Tabanlıoğlu, Nilüfer Akıncıtürk, Hüseyin Konçak, İnş. Müh. Ekrem Algül görev aldılar.

BAOB, bölyönetlere karşı bir duruştur. BAOB, örgütlenebilmek, dayanışmadır, sahiplenmedir, büyük bir aile olduğunu göstermektedir. BAOB, odaların meslek odası kimliğini aşma açılımıdır. BAOB, bir enerjidir bir araya gelen, bir çarpışmadır sinerjiyi üreten.

Binalar hep dışı gelmiştir bize; sıcak ve sevecen. BAOB ise gebedir ayrıca pek çok şeye. Bizim için, bu bina, sizi sarmalıdır, onun olduğunuzu, sizi sevdiğini size hissettirmelidir. Size güç vermelidir. Yaşam devingendir ama o sürekliliği söylemelidir.

Pişmiş toprak rengidir, sizi çağırırken kendine sıcaktır. Sizi içine çekmek ister nefes gibi, bünyesinde eritmek gibi, içi durudur bembeyaz, sizi sarmak ister bu bina benim diyebilmenizdir arzusu.

Yapı, 1000 m²'lik bir alana sahiptir. Tüm odaların ortak kullanımına ait bu alanda; karşılama –danışma, güvenlik, sergi, ortak kullanıma açık çok amaçlı bölünebilir salonlar ve güney cephesinde kafe bulunmaktadır. Giriş mekânının sonunda, doğu cephesinde konumlanan restoran-kafe ile atrium sosyal aktivitelerle, sergilerle, toplantılar, kolokyumlarla da beslenerek kent ve yaşam çevresiyle sürekli kullanımı ile ilişkilendirilip yaşayan bir merkez olarak ele alınmıştır.

2005 yılında, bölgesel yarışma ile elde edilen binayı meydana getirmek için demokrasi tarihinde yeri olan meslek odaları örgütlenerek örnek bir çaba sergilediler. Bu girişime katkısı olan dönemin oda ve belediye başkanları, özellikle mimarlar odası ve Ahmet Aybar'ın katkıları unutulmaz.

ALPOLIC® A2

“Bazı şeyleri birbirinden kesin olarak ayırmak gerekir!”

A2 sınıfı
ALPOLIC® panellerdeki
özel mineral dolgu,
**21,5 metrenin üzerindeki
tüm binalarda
zorunlu olan yüksek
yangın yalıtımını
sağlar. (*)**

ALPOLIC kompozit paneller, yangın yalıtımında A sınıfı.

ALPOLIC A2, Avrupa Birliği'nin Türkiye'de de geçerli olan
Yeni Nesil Yangından Korunma Standardına* göre en üst sınıfta.

Exova Warringtonfire Center'da gerçekleştirilen testlere göre ALPOLIC, EN 13501-1: 2007 standardında A2, s1-d0 sınıfında yer almaktadır.

*09/09/2009 tarih ve 27344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”, AB 2000/147/ec sayılı komisyon kararında tanımlanan EN 13501-1 standartlarıyla tam uyum göstermektedir ve **21,5 metrenin üzerindeki tüm binalar için bağlayıcıdır.**

ALPOLIC®
INNOVATION • STYLE • PERFORMANCE

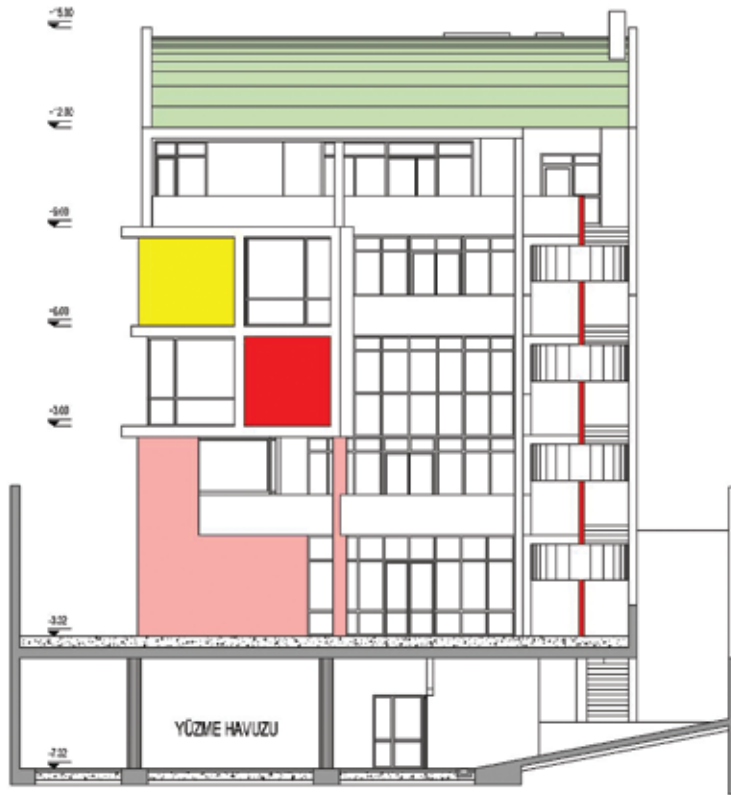
MITSUBISHI PLASTICS

Mitsubishi Plastics Euro Asia Ltd.
Bağlarbaşı Kısıklı Cad. No.4 Sarkuysan-Ak İş Merkezi, S Blok Altunizade Üsküdar 34664
T: 0216 651 86 70 F: 0216 651 86 73 info@alpolic.com.tr www.alpolic.com

SİHİRLİ BAHÇE

MONTESSORI OKULU

Ankara, Birlik mahallesinde yer alan bu projenin ana teması renkler ve oyuncaklardan (lego) yola çıkılarak anaokulu ne olmalı, nasıl olmalı sorusuna cevap arayışı olmuştur

ARKA CEPHE

ÖN CEPHE

Yapı kent içindeki bir parselde konumlandığı için zorunlu olarak çok katlı tasarlandı. Ancak; iç mekanda galeri boşlukları ile mekanların sürekliliği sağlandı. Bu boşluklar sürprizli mekanların da yaratılmasına yardımcı oldu. Yapı, plan kurgusu olarak farklı açılarda (parselin iki farklı sınırına paralel) iki ana mekan ve bunların arasında bulunan bir ara mekandan oluşmaktadır. Ana mekanlardan bir tanesi; dersliklerin yer aldığı kırmızı, sarı, mavi, yeşil beyaz renkli legoların birleşmesinden oluşan dikdörtgenler prizmasıdır. Diğerinde ise; wc ve merdiven gibi servis mekanları bulunmaktadır. Ara mekan ise; bunların kesişimini ve/veya birleşimini sağlayan oyun holleri ve galeri boşlukları oluşturmaktadır.

Tasarımı etkileyen diğer bir önemli öğe ise, gün ışığı oldu. Yapıyı oluşturan elemanlar gün ışığına göre konumlandırıldı. Öte yandan arsanın topoğrafyasının da tasarıma sağladığı avantajlar oldu. Arsanın ön ve arka cephesi arasındaki kot farkı; çocukların oyun oynayabileceği bir takım hayvanlarla doğal hayatın yaratılabileceği, zemin kotundan bağımsız yeşil bir bahçe yapma imkanı verdi.

Binanın iç mekan düzenlemesinde de dış cephesindeki renkler içeriye taşındı. Çocukların zevk alabileceği renkli ve sürprizli mekanlar yaratıldı.

Yapım Tarihi : 2003

farklılıkları birlikte yaratalım

- Panel giydirme cepheler
- Strüktürel sistem giydirme cepheler
- Düşey ve yatay kapaklı sistem giydirme cepheler
- Düşey kapaklı yatay silikon derzli giydirme cepheler
 - Çelik takviyeli giydirme cephe ve camekanlar
- Tono, kubbe, piramit ve her türlü formda cam ile veya polycarbonat levha ile ışıklıklar
 - Isı yalıtımlı veya yalıtımsız pencere ve kapılar
- Sürme, çift açılır, tek açılır, katlanır, sürme+vasistas şeklinde açılabilen kanatlı doğramalar
 - Radarlı sürme ve döner otomatik kapılar
 - Otomatik garaj kapıları
- Alüminyum profilli sabit ve hareketli güneş kırıcılar
 - Manuel döner kapılar
- Alüminyum levha cephe kaplamaları
 - Kompozit levha cephe kaplamaları
- Paslanmaz çelik - cam malzemeli planer sistem
 - Cam cepheler
 - Cam malzeme ile özel saçaklar
 - Dekoratif kafes ve menfezler
 - Teknik danışma ve müşavirlik
 - Etüt ve planlama
 - Proje ve detaylandırma

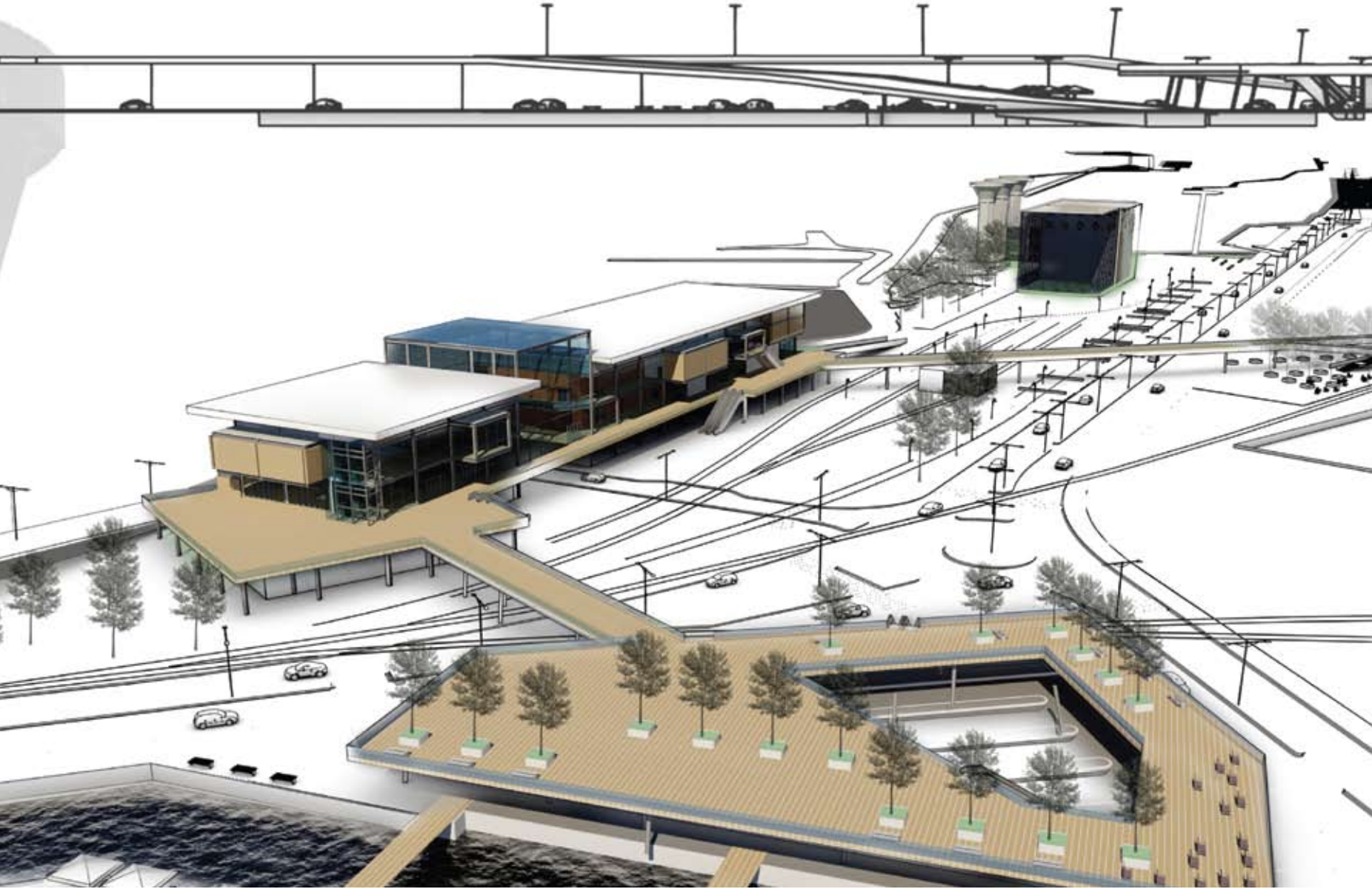
www.ankaraaluminum.com.tr

Ceyhan Atıf Kansu Caddesi
Bayraktar Center E Blok
Kat: 3 No: 5-6
Balgat / ANKARA

Tel: 0312 473 39 11 - 12

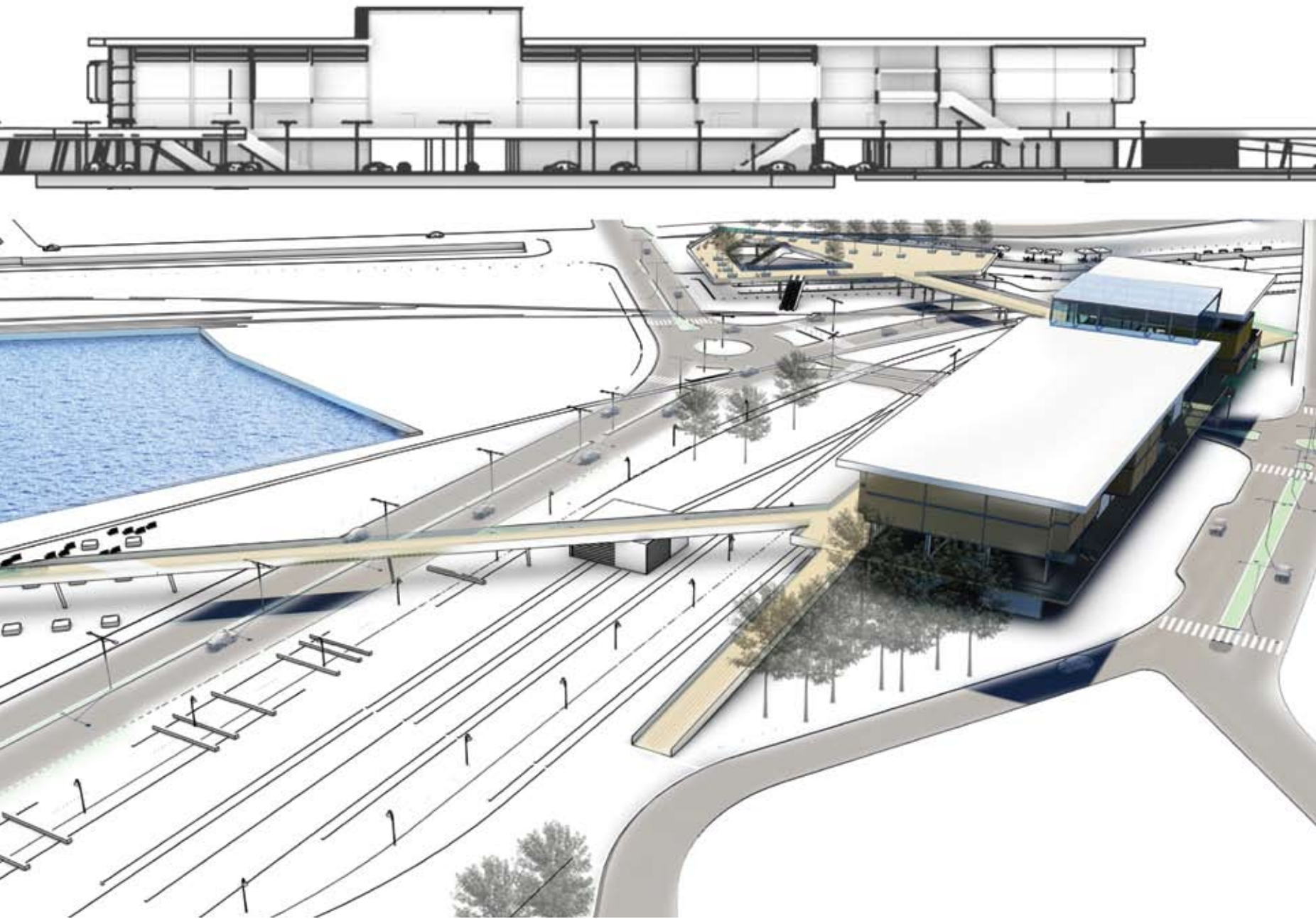
Faks: 0312 473 72 99

info@ankaraaluminum.com.tr

KENTSEL TASARIM YARIŞMALARI

“Son yıllarda Kentsel Tasarım Yarışmaları’nda önemli bir artış gözlenmekte. Özellikle yerel yönetimler eliyle açılan bu yarışmalarda kentsel sorunlara çare aranmakta. Kentsel tasarım sürecinin aktörleri olan şehir plancısı, mimar ve peyzaj mimarı meslek adamları ile Kentsel Tasarım sürecini masaya yatırdık. Kentsel Tasarım Yarışmaları kenti dönüştürme sürecinde ne kadar başarılı ve ne tür sorunlar içeriyor sorularına yanıt aradık. Açılan yarışmalarda yarışmacı, jüri üyesi gibi farklı rollerde yer alan katılımcılar ile bu yarışmalar özelinde değil genelinde bir söyleşi yaptık.”

Modaratörler: Hasan Özbay, Adnan Aksu

Katılımcılar: Murat Uluğ, Baran İdil,
Baykan Günay, Ayhan Usta,
Oktan Nalbantoğlu, Mehmet Nazım Özer,

Hasan Özbay: Söyleşimize katılanlar kentsel tasarım yarışmalarında farklı rollerde yer almış kişiler. Bazen yarışmacı olarak, bazen de jüri olarak görev almış, farklı disiplinleri temsil etmekte. Söyleşimizde tek tek yarışmalardan çok, son 20 yılda çıkan kentsel tasarım yarışmaları çerçevesinde bir tartışma yapmak istiyoruz. İlk sorumuz şu: Kentsel tasarım nedir? Mesleğin farklı kesimleri bunu nasıl algılıyor?

Baykan Günay: Benim açımdan “kentsel tasarım”, mimarlık ya da peyzaj mimarlığı sözlerini kullanmamaya çalışan bir yaklaşım. Bu yaklaşımda, planlama yerine de kentin ya da oluşturulacak çevrenin “kurgusu” diye bir sözcük kullanıyorum. Planlama deyince bugün Türkiye’de yapılan imar planı pratiği akla geliyor. O pratik de bizi düzgün bir kente ya da kentsel tasarım olgusuna götüremiyor. Planlama ile yapılacak olan şeyler aynı olabilir ama burada fark şu; bu kurgu tek başına bir şehir planlamacısının yüklenip götürebileceği bir kurgu değildir. Kuşkusuz bu kurgu içinde sayısal değerler, yer seçim ölçütleri, ulaşım sistemi önemlidir. Arazi kullanım kararları getirdim, yaptım gibi çok basite indirgenmiş bir şey yerine, kentin gelecekteki biçimini ve de yaşamını kurgulayan bir çalışma olması lazım. Bunu Türkiye’de çok eksik görüyorum. Burada planlama şu ölçekte biter, tasarım şu ölçekte başlar gibi sahte bir ayırım yok.

Bu kurgudan sonra ikinci aşamada üretilen belge, “kentnin morfolojisi” ni oluşturuyor. Plancılar şu anda bunu oluşturuyorlar. Bunun ise plancılara bırakılamayacak kadar ciddi bir konu olduğunu düşünüyorum. Bugün bildiğimiz bir yapı adası tipi var, bu yapı adası mülkiyetin de tasarımını içeriyor. Yapı adasının tasarımı başlı başına kentsel tasarımdır aslında. Bunu çok basite indirgeyeyim, yapı adası üzerine plancıların yazdıkları değerler o morfolojiyi oluşturuyor. Yapı yaklaşma mesafelerini, yüksekliği belirliyorlar. Bu aslında kentin bizatihi tasarımı. Yarışmalar sınırları belirlenmiş bir yer üzerinde yoğunlaşıyor. Morfolojisi doğru belirlenmemişse o da orada tek başına kalabiliyor. Başkalaşıyor. Mülkiyetin yeniden tasarımında, yani kadastral mülkiyetten imar mülkiyetine geçişteki süreç, geri dönüşü olmayan bir nokta. O nokta iyi yapılmamışsa kentte çok verimli olamayabiliyor. Bundan sonraki aşamada ise yoğunluğu belirlenmiş yaşamı kurgulanmış, ulaşım sistemi kurulmuş yerdeki bu morfolojik yapıya (ki ben bunu “plancı yapsın, tasarımcı yapsın” demiyorum; hepsi bu bütünün parçası olmak durumundadır) bir biçim verilmesi lazım. Ve de oradaki doluluklar ve boşlukların tasarımı da bunun üçüncü ayağını oluşturuyor. Ona da mimarlık ya da peyzaj sözü yerine “spacecape” sözünü kullanmaya çalışıyorum. Bu Gordon Cullen’in townscape tanımından biraz daha farklı. Spacecape kentin bitmiş ürünü artık. Bu üçlü eğer iyi kurgulanabilirse buradan daha iyi bir kent üretebiliriz

diye düşünüyorum. Spacecape içinde yaşadığımız, gördüğümüz, algıladığımız her şey aslında.

Baran İdil: Baykan’ın anlattıklarında katıldığım ve katılmadığım kısımlar var. Katılmadığım kısım, Baykan’ın kentsel tasarımı tariflerken belirlemeye çalıştığı kent morfolojisinin nasıl kurgulanacağı bölümü, aslında planlamanın, planlamayı konuşurken de kenti planlamanın bir bölümü için konuşulabilecek şeyler. Kentsel tasarımın ölçeği, tipi, içeriği, kapsamı o kadar geniş bir spektrumda bir oyun alanı getiriyor ki bize, planlama sorunsalının çoğunu içeren bölümü için bu metodolojik yaklaşımlar geçerli olabilir ama diğer bölümler için kentsel tasarım sözcüğü hala ağırlığını sürdürüyor. Orada mimarlık sözcüğünün ağırlık bastığı noktalara vardığımız bir alan yine var. Çok kabaca söyleyeyim, bir mimari program, bir yapı kompleksi programı içinde, siz kente ait sosyal süreçleri de tartıştığınız bir sürü sorunsalla mücadele edebilirsiniz. Ama o bir mimari program olduğu halde kentsel tasarım özelliği içeren bir oluşumdur. Şimdi kentsel tasarım üzerinde, değişik ölçekler de karşımıza çıktığı zaman, bunda anlamak biraz zorlaşıyor. Bunun ölçeğini bile kesinleştiremiyoruz. Bazen 1/5000 ölçekte, geniş bir spektrumda, büyük kentsel çizgilerin hayal edildiği, tasarlandığı, dönüşüm önerileri getirdiği, durumlar var. Ya da mimari ölçekte, yapı ölçeğinde karşımıza çıkan, içinde peyzajın çok ağırlıklı olarak yer aldığı durumlar da var. Onun için kentsel tasarımın planlamanın adeta bir parçası biz uzantısı olarak ele alınma biçiminde bir eksiklik var. Zaten tarihsel süreç içinde kentsel tasarım olgusunun ortaya çıkışı da böyledir. Mimarlık ile planlama arasında ortaya çıkmıştır. Büyük kentlerin mimar tarafından tek elden organize edilmesinden başlayıp, giderek tamamen bunların terkedildiği sosyal süreçler olarak ele alınan modeller olarak karşımıza çıkmıştır. Ama yüzde yüz tersi de bugün var. Bugün karşınıza bu dünyada geçerli olan şey Toffler’in dediği gibi belirli zaman limiti için kentte belirli dönüşümler yaratmak, yeni anlayışlar, yeni müdahale biçimlerini ön plana getirdiği zaman, siz is-

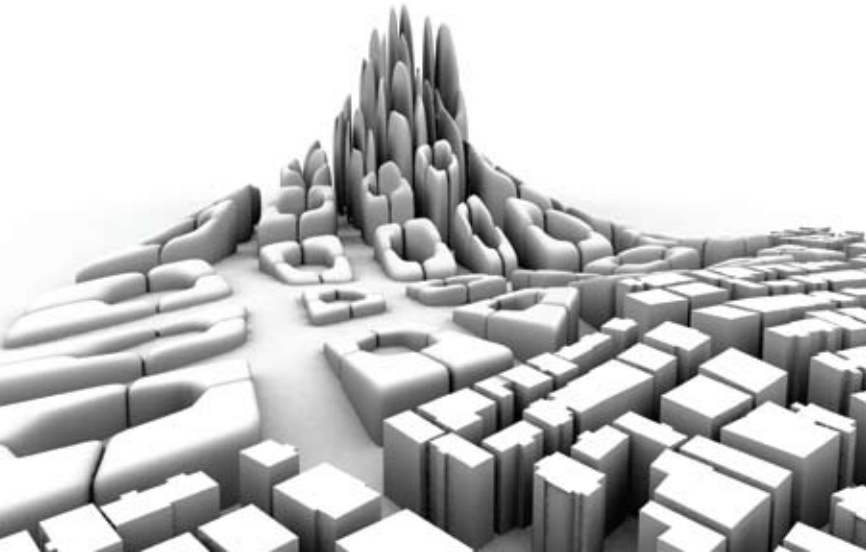
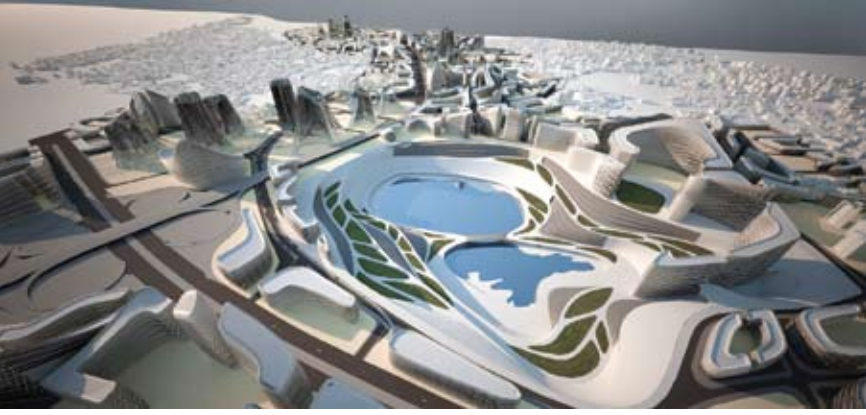
ter istemez bu süreç anlayışının dışına taşmış oluyorsunuz. Daha çok mimarlıkla birebir karşılaşıyorsunuz. Burada Baykan'a katılmadığım bir husus da mimarlığı bir kenara koyamazsınız. Mimarlık kendi başına sanatsal bir biçim verme ustalığı değildir. Kendi başına biz mimarlığı konuştuğumuzda da sosyal problemlerin içine çoğu zaman giriyoruz. Kentin kurgusu içindeki rolünü tanımlamaya çalıştığımız zaman bütün bunların içine girebiliyoruz. Bunun kentsel tasarım içinde bir rolü varsa vardır, yoktur; ya da şu ağırlıkta vardır gibi bir durumla her zaman karşı karşıyayızdır. Dolayısıyla zorla kentsel tasarıma bir tanım getirmek, bunu öğretim konusu haline getirmek bana pek doğru gelmiyor. Planlama eğitimi ya da mimarlık eğitimi üzerine yapılmış olsa da, bu bahsettiğimiz metodolojik yaklaşım öğretilebilir, hiçte yanlış değildir kendi içinde. Ama o, tüm kentsel tasarım kavramını içermeyen bir yerdedir. Pratiği de karşılamıyor. Dolayısıyla kentsel tasarım, rahmetli Raci Bademli'nin dediği gibi, bir planlama ve mimarlığın birlikte yaptığı bir serüven haline dönüşüyor. Bunun yarışmayla ilgili bölümüne gelince, kentsel tasarım yarışmalarında beklentiler illa kristalize bir tasarım sonucu değildir. Mimarlıktan da beklenen her zaman soyut kavramda bir özgünlük noktasına ulaşma olmuyor. Ondan da zaman zaman birtakım problemlerin çözümünü istemek durumuna gelebiliyor. Hatta yarışmalar onu öyle hale getiriyor.

Ayhan Usta: Baykan Beyin ve Baran Bey'in açılış konuşmaları aslında karşıtlıkları da barındırarak bir çerçeve oluşturdu. Ben bir planıcı değilim, kentsel tasarımcı da değilim, mimarım. Kentsel tasarım ile tanışıklığım girdiğim proje yarışmaları aracılığıyla oldu. 10'a yakın kentsel tasarım yarışmasına katıldım. Tabi bu katılma sürecinde hem konunun kuramsal tarafını hem de beklentiler üzerinden giderek tasarımı hazırlarken, kentle ilişkiyi kurarken, çevre üzerinde analiz yaparken, yarışma dokümanları aracılığıyla gönderilen verilerden kenti okumaya çalışırken, kentsel tasarımın aslında nerde ve nasıl olduğu konusunda bir fikrim ve Türkiye'deki kentsel çevreler üzerinde birtakım eleştirilerim oluşmaya başladı. Türkiye'deki kentlerin birbirlerine benzeyen sıradan görüntüleri var. Bugün Ankara'dan dört yöne hareket ettiğinizde karşılaştığınız bütün kentler, kurgu olarak ve giderek yaşam kurgusu olarak birbirine benziyor. Bu benzerlikten kurtulmanın yolunun kentsel tasarım olduğunu düşünüyorum. Bu, Baykan beyin sözünü ettiği yapı adası tasarımıdan çok daha öte bir şey. Bu noktada, Baran beyin mimarlıkla ilişkisini kurup devamında diye tanımladığı bir noktaya geliyoruz diye düşünüyorum. Kendi deneyimlerinizden yola çıkarak, bir projeyi hazırlarken, kentin iç dinamiklerini, örüntüsünü oluşturuyorsunuz; ulaşım ilişkileri, yaşamla ilgili mekânlar kurguluyorsunuz. Tasarımı yaptıktan sonra bunu 1/1000 ölçekli plana dönüştürmekte çok zorlandığım oldu benim. Başakşehir'de başımıza geldi bu bizim. İmar planı gibi istediler, yapamadık biz onu. Kentsel tasarım, gerek planlama, gerek peyzaj, gerek mimari bütün kararların örtüştüğü bir alan. Ve bu Baykan beyin sözünü ettiği spacecape'a karşılık gelir mi bilmiyorum ama yaşamın, bir anlamda, mekan aracılığıyla kurgulanmasıdır diye düşünüyorum. Tekrar kentlerin sıradanlaşmasına değinecek olursak, bu sıradanlığı yaratan nedenlerin imar planları olduğunu düşünüyorum. Bu sıradanlıktan kurtulmak ve gerçekten kentlerin morfolojisine, var olan tarihsel anlamdaki morfolojiye uygun, onu kentsel ve sosyal gelişmelere, politik gelişmelere bağlı olarak daha ileri noktalara, çağdaş yaşam standartlarına taşımakta da kentsel tasarımın çözüm olacağı gibi bir kanı oluştu bende. Yani sadece yapı adası tasarımıyla kentsel tasarımı ilişkilendiremeyeceğimiz kanısındayım.

Oktay Nalbantoğlu: Bu kentsel tasarımı ben biraz sihirli bir sözcük olarak görüyorum. Özellikle kentlerin yeniden kurgulanması sürecinde, mekânı oluşturabilmek adına, kentsel mekânı ve yeri tanımlamak adına çok önemli bir işlevi yerine getirdiğini düşünüyorum. Bu bağlamda da gerçekten bir ortak üretimden söz ediyoruz. Bir süreç var, bir ürün elde etmeye çalışıyoruz. Ama bu süreç artık o kadar karmaşık ve kompleks bir hale geldi ki, hiçbir meslek disiplini tek başına sürecin içinde yer alamıyor ya da karar alamıyor ya da ürettiği karar kentin kimliğine, kentin gelecekteki vizyonuna çok önemli katkılarda bulunmuyor. Kentsel tasarım sürecinin biraz doğal bir süreç, birazda zorlama süreç olarak zaten ister istemez kendimizi içinde bulundurduğumuz ve var olduğumuz bir süreç olduğunu düşünüyorum. Ve ister istemez, gerçekten farklı meslek disiplinlerini beraber çalışmaya zorlayan, dikte ettiren de bir süreç. Bu anlamda da, şehir planıcıları, mimarlar, peyzajcıların zaman zaman rol oynadığı, bir kent mimarlığını ortaya çıkardığını, önemli bir süreci tanımladığını düşünüyorum. Görüldüğü üzere mevcut imar planları artık kenti tasarlayamıyor, mekan adına çok fazla şey söyleyemiyor. Vermiş olduğunuz emsal değerlerle aynı imar planı üzerinde yüzlerce kent silüetini oluşturabilirsiniz. Bu süreçte kentsel tasarımın, planlama ile tasarım arasında zaman içinde oluşan gri bölgeyi netleştirdiğini, tasarımla planlamayı birleştirdiğini, böylece de bir kent mimarlığı anlamında mekânı yeniden kurgulanmasında da çok önemli katkısı olduğunu düşünüyorum.

Mehmet Nazım Özer: Sonuçta kentleri biçimlendiren en önemli sistem planlamadır. Planlama yaklaşımımız Türkiye'de biraz farklılık göstermektedir. Bir kentin planını tek bir müellifin yüklenmesinden kaynaklı birtakım sorunlar var. Ancak imar planlarının olumsuz etkilerinin yanında olumlu etkileri de var. İmar planları şu anda dil olarak yanlış kullanılmakta. Mesela plan notlarıyla çekme mesafesi vermek zorunda değiliz. Buna biraz da, o planı yapan kişinin yetkinliğine bağlı olarak, kenti ele alış biçimi ve zaman süreci etkili oluyor ve bugün istemediğimiz bir tek düzelik, her kent için standart bir imar tanımı ortaya çıkıyor. Belki kentsel tasarım burada, imar planının "kimlik", yani mekânsal ve yaşamsal biçim, oluşturamadığı için ön plana çıkıyor. Kentsel tasarım kentlerin, mekânın biçimlenmesinde tek disiplinin değil de, birkaç disiplinin birlikte üretip, konuşup, tartışabildiği, hatta sadece meslek disiplinleri değil, kenti yöneten idarecilerinin de bazı yerlerde söz hakkı olduğu bir süreç olmalı. Planlama sürecinin artık katılımcı bir model olduğunu düşündüğümüze göre, en önemli araçlarında biri kentsel tasarım olacaktır. Çünkü kentsel tasarım, alternatif seçenekler üretip topluma anlatan ve bunun sonunda da toplumun benimseyebildiği birtakım kararları ortaya çıkarabilecek bir araç olarak ortaya çıkabiliyor. Sonuçta kentsel tasarım bugüne kadar planlama sisteminin oluşturamadığı birçok unsurun birlikteliğini, bütünlüğünü sağlaması açısından da önemli. Kentsel tasarım sadece belli mesleklerin değil planlama sistemini bir bütünün içinde değerlendirmek zorundadır. Bir alanı tasarlarken kentin diğer dinamiklerini de göz önüne alıp, parçayı bütünden soyutlamamız lazım. Belki planlama kanalıyla bu çok net ortaya konmamıştır ama bizim tasarım yarışmalarında ya da tasarım yaparken bu unsurları, çevre ilişkilerini, kent ilişkilerini mutlaka ortaya koymamız gerekiyor. Kentsel tasarım sonuçta, mekana kimlik vermede önemli bir araç olarak düşünülebilir.

Murat Uluğ: Kentsel tasarım kavramını açabilmek için sanırım planlama ve tasarlama kavramlarının farklılığını oluşturmak çok önemli olsa gerek diye düşünüyorum. Böylece kentsel tasarımın kendi bünyesini, aradığı aralığı belki daha iyi anlayabiliriz. Kentsel tasarım kavramı yeni bir kavram insanoğlu için. Moderniteye ait, yüzyıla ait.

Hemen öncesinde böyle bir kavram yok. İnsanın yaşadığı çevreye o büyüklükte bakma isteği var ama yaşam biçimleri kitlesel üretim içeren, rasyonaliteyi, seri üretimi içeren vs gibi girdileri olmayan bir yaşam biçimi olduğu için daha dokunulabilir, karşılaşılabir büyüklükler aracılığıyla o zamana kadar gelmiş. Birdenbire zamanın kendisinin reel olarak, güneşe tabi olmadan üretildiği zaman diliminde üretilmiş bir kavram, planlama. Rasyonaliteye dayalı, sadece elimizde ilişki kurduğumuz büyüklükler dizisinin yol açtığı bir sonuç değil; aklın mutlaklığının yol açtığı ve onun büyüklüğünün zamansız ya da çok sıçramalı, bizim çok ölçemeyeceğimiz zaman kurgusuyla ilgili bir kavram. Tasarlama da aslında bunun karşıtı olan bir kavram. Planlama çok genelde gelecek için karar alma diye tarif edilir. Tabi insanoglu hemen bu müdahaleyi, yani kentin biçimlenmesindeki zamana dayalı rastlantısallığı kontrol altına aldı. Öylesine büyüklüklerle karşı karşıya kalıyor ki, denetleme oluyor. Zaman içinde oluşacak bir şeyi, hemen şimdi belli bir büyüklük içinde karara bağlamak, gelecek kararı alma isteğidir planlama kararı. Böyle baktığımızda şehircilik diye türetilmiş alanın kendisinin planlama ile ilgili olduğu çok açık. Mimarlık pratiğimizden şunu biliyoruz; şehirlerin tasarlanabilir bir büyüklük olmayıp, planlama ile müdahale edilebilecek bir durum olduğunu anlıyoruz. Yüzyıl başında Le Corbusier Paris'e müdahaleleriyle bunu hemen tasarlama alanına kaydırmaya çalışıyor ama bunun böyle olmadığını çok hızlı anlıyoruz. Planlama kavramının da zaman içinde alınan hiçbir kararın yeniden üretilecek reel süreçlere tabi tutulamadığı ve denetlenemediğini de biliyoruz. Çünkü kentin kendi süreçlerinin rastlantısallığı ve değişkenliği var. Kent bunun üzerine kurulu. Rasyonel ile irrasyonelin aynı anda aynı mekanda bulunmasının mekanı kent ve çok katmanlı ilişkiler ağı. Planlama aslında bu katmanları indirgeme arzusudur. Yalınlaştırarak, indirgeyerek sadece belli bir duruma belli araçlarla bakabilme gözlüğünü takmaya başlıyor. Tabi ki bu bir büyüteç. O büyüteci kaldırdığımızda karşımıza tasarlama kavramı çıkıyor. Bu arada yüzyılın yarısına kadar gelindiğinde bunun yol açmış olduğu arızaların kendisiyle karşılaşınca yeniden kentin kendi rastlantısallığı, kendi oluşma biçimine uygun olarak yeniden tasarlama aralığını, yani bir kenti gerçekten hangi aralıkta tasarlama arayışına ait bir kavram diye düşünüyorum. O kentin belli aralıklarda, hangi büyüklükte tasarlanacağına dair deneysel bir arama. Bu kuşkusuz hepimiz için bulunduğu noktadan çok farklı büyüklükler içeriyor. Kentsel tasarım kavramının yol açtığı imalar aslında bizim bulunduğumuz noktalarla ilgili. Bir mimar olarak, benim kentsel tasarım büyüklüğümle, planlamacının ya da şehircinin büyüklüğünün aynı olmadığını düşünüyorum. Doğal olarak da bu çatışmanın, üretken bir çatışma olduğunu düşünüyorum. Bir sürü disiplinler türetiliyor. Kentsel tasarım kavramının türettiği bir şey. Mesela planlama kavramı bunu türetemiyor. Kendi büyüklüğünde neredeyse tüketiyor, indirgiyor ve bütün her şeyi kendi denetimi altında tutmaya çalışıyor. Tasarlama kavramı ise doğal olarak o pratiğin kendisinin yol açtığı bir süreç olarak da bir sürü disiplin ve disiplinler arası ilişkiyi türetebiliyor. Farklı büyüklükleri bir araya getirme isteği aslında. Böyle bakınca da planlama ve tasarlama kavramlarındaki bir çatışmanın ürettiği bir ara büyüklük diye tarif edebilirim kentsel tasarımı. Kişisel olarak baktığımda da reel olarak kentin içinde bir apartman yapıyor olmak kentsel bir tasarımıdır. Çünkü yapacağınız şeyin gelecek için o süreçleri etkileme gücünün çok yüksek olduğunu biliyoruz. Tek küçük bir şeyin bile bunu yapma gücü olduğunu biliyoruz.

01-02/ Kartal Kentsel Dönüşüm Projesi,
2006
Zaha Hadid

03-04/ Dicle Vadisi Peyzaj Planlama
Kentsel Tasarım ve
Mimari Proje Yarışması, 2007
Devrim Çimen / Mimar, Sertaç Erten /
Şehir Plancısı, Sinan Burat / Peyzaj Mimarı

H.Ö.: Tartışmanın ilk bölümünde kavramsal olarak kentsel tasarım nedir konusunu masaya yatırdık. Planlamanın programı ile kentsel tasarımın programı farklı. Kentsel tasarım daha indirgenmiş ve inceltilmiş bir program üzerinden geliyor. Planlama çoğu kez bu programa sahip olmuyor. Planlamanın yapı adası boyutunda bir programı yok. Konuşmalarınızın bu bölümünde şunu sormak istiyoruz: Türkiye'deki planlama mevzuatı içinde kentsel tasarım tanımlanmış bir araç mıdır?

B.G.: Tarihsel olarak kentlerin planlaması dediğimiz şey, sayılarla uğraşır, yerleşim kuramıyla uğraşır. Sayıları ve yerleşim kararına vardiktan sonra çizdiğiniz ilk çizgi ile tasarım başlamıştır. Sonuçta her şeyi belirleyecek olan budur. Ankara için yapılan çok koridorluluk, tek koridorluluk bir biçim karardır. Çünkü o biçime bağlı olarak bir şeyler üretiyoruz. Batıkent'in yerini öyle seçtik. Türkiye'de bu kurguya ilişkin yarışmalar dönemi 1963 ve 1973'tür: Konya ile başlayıp Antep ile biten imar planı yarışmaları. Bir kısmı o dönemde gelişen planlama ideolojisini de taşıyordu. Bu yarışmalarda kentin farklı yönleri nasıl büyüyebileceği, merkezin nasıl olacağı gibi o kurguya dair sorular soruluyordu. O zaman kentleşme bu kadar hızlı olmadığı için, kenti bir resim olarak görüyorduk ve de plancılar buna kapsamlı planlama adını takmışlardı. Siz kentin 20 yılını tayin edeceksiniz ve ona göre kenti çizip büyüteceksiniz. Bunda başarılı örnekler var. Yavuz Taşçı'nın Konya'sı önemli örnek olarak gösterilebilir. Adana başka bir örnektir, kenti başka bir yöne çekmek gibi. O bir dönemdi. O dönemi Batı toplumu 19. Yüzyılda yaşamış ve de o yetmemeye başladığında, yani bunu ne üretiyor, ne kadar üreyecek soruları, bir planlama kavramsallaşmasını getirmiş. Şu anda dünyada yarışmalar var Türkiye'de yok. Kentin daha büyük çaplı şeylerini nasıl denetlerim gibi bir endişeyle yaklaşanlar var. Türkiye'de bunun son örneği, Kartal. Burada uzun zamandır ilk defa Türkiye'de bir kent parçası nasıl tasarlanır sorusu soruldu. Zaha Hadid'in önerdiği şey çok daha farklı bilmediğimiz yapı adası türüyle yeni bir kent üretilebilir miydi. Bu birinci aşamaydı. Ama tarihsel olarak yeri belirlenmiş bir yerde mimari tasarım yapıldı. Bana göre yeri belirlenmiş bir yerde yapılan şey artık mimari bir tasarımdır. Ben ODTÜ gibi çok büyük bir diyagramı bile kentsel tasarım olarak değil mimari tasarım olarak görüyorum. Burada tek bir mülkiyet var. Mülkiyeti yeniden tasarlamıyorsunuz. Mülkiyeti yeniden tasarlamak dünyanın en zor şeyi. Bir yazar şunu diyor; siz bir yerdeki yapı adalarının mülkiyetin çizgilerini çizdiğiniz zaman, en zor değişecek olan hatta değişmeyecek olan şey odur, diyor. Bugün İkiz Kulelerin olduğu yerde İkiz kulelerin yanındaki binalara ait tasarruf var mı? Yok. Oadaki mülkiyetin içinde bir tasarım oluyor. Bu mimari tasarımdır bence. Kentsel bağlamı da vardır. Her mimarlığın kentsel bağlamı vardır. Aksini ben düşünmek dahi istemiyorum. Şimdi buradan morfolojisine gireyim. Bugün şikayet ettiğiniz konu plancıların elinde. Haritacılar ve plancılar tüm Türkiye'deki yapı adalarını çiziyorlar, kesinleştiriyorlar. Kesinleştiği anda geri dönüşü olmayan bir şeyi dünya yüzeyine kazımış oluyoruz. Binayı yıkarınız, mülkiyeti yıkamıyorsunuz. Mülkiyeti yıkmak demek yasal, hukuki bir problem.

H.Ö.: Kentsel tasarım aracılığıyla da istimlak edilebilir.

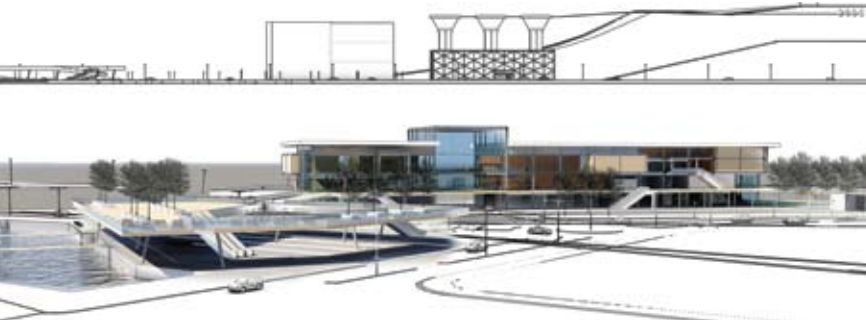
B.G.: Edilebilir. Corbusier'in de kafasındaki buydu. Türkiye'de kimse istimlak etmek istemiyor. Türkiye'de kentin morfolojisini oluşturmada kentsel tasarım kullanılmıyor. Siz bir şeyin tasarımını yapmışsanız onu imar planı diline dönüştürmekle yükümlüsünüz. Kentsel tasarımda çözemediğimiz nokta bu. En son Mersin Forum'a gittim. Sokak

tipolojisini devam ettirme gibi bir çabaları var. Bu kuşkusuz kentsel tasarım türüdür. Ama başlı başına kentsel tasarım değildir. O binayı üreten mimarların ürettiği, çevreye karşı duyarlılığın mimariye yansıtılmasıdır.

Vatan Caddesi önemli bir yarışmaydı. Morfolojiye dair bir yarışmaydı. Bir bulvarın nasıl şekilleneceğine dair bir yarışmaydı. Ona bağlı olarak mülkiyet yeniden tasarlanabilecekti belki. Rahmetli Raci'nin Kazıkçı Bostanları yarışması da bence bir morfolojiye dair bir yarışmaydı. Sadece planlama da değildi. Oranın morfolojisini nasıl belirlerim diye bir soru soruyordu. Benim anladığım kafamdaki kentsel tasarım o.

B.İ.: Adam edememek konusu üzerinde biraz durmak istiyorum. Adam edememek bir şeyin bozukluğunu anlatan, oraya müdahale etmeyi gerektiren bir sorunun olduğunu anlatan bir kavram. Kentsel tasarım bir müdahale biçimi bir yerde. Kentte adam edilmeye muhtaç pek çok alan var. O problem alanlarına şimdiye kadar uyguladığımız planlama yöntemleriyle ya da üstü örtülü kentsel tasarım yöntemleriyle getirdiğimiz olumsuzluklara ya da (bunlar Batı ülkeleri için de söylenebilir) hiç istenmeyen kentsel olumsuzlukları, müdahale gerektiren olumlu görülmeyen alanları halletmek yarışmanın en önemli amaçlarından biridir. Baykan ile tartışırken kentin dışına kaçamam. Kentin, kentsel sorunların, sosyal, ekonomik ilişkilerin yoğun olduğu bir metanın içinde bir metodolojiyi anlatıyor. Birinci itirazım bu alanın dışında da kentsel tasarıma konu olan alanlar. Mimari gibi gördüğümüz alanlar var. Murat'ın dediği bir tek binayı yaparken bile kentsel tasarım çözümüne taalluk eden, onları konuştuğumuz sorunsalı kendine sorun eden mimari yaklaşımlar var. Onun için bu geniş bir spektrum ve çok geniş bir tartışma alanı. Bunun içinde bir bölümü, bir kapsam tarif edilerek ona belli bir içerikler dahil edilerek bir metodoloji ortaya konabilir ve bu bir eğitim konusu da olabilir. Buna hiç itirazım yok. Ama ondan ibaret değil olay. Tasarım kavramı, planlama kavramının çok doğal bir sonucu. Kente dair planlama kavramı içinde tasarım, mekana ait kararları gündeme getirdiğiniz anda başlıyor. Ulaşımdan bahsediyorsunuz başlıyor, bir doğayı korumaktan bahsederken, bir mekan tarif ederken başlıyor, bir arazi kullanımında başlıyor. Bir de bunun üzerinde gabarilerle oynamaya kalktığınız zaman, büsbütün tasarımın içinde kendinizi buluyorsunuz. Planlamanın diğer sosyal, ekonomik ve benzeri kavramları, boyutları yerli yerinde bütün haşmetiyle duruyor. Onlar bizim alanımıza, mimarlığın tasarım alanına oldukça uzak şeyler. Şehircinin belki gerçek alanı. Türkiye'de ellenmeyen alanı. Şehirci bugün Türkiye'de imar planı yapmakla hevesli ve planlama adına onu sunuyor. Kavramları bir kere yerli yerine oturtmak lazım. İmar planı, planlamanın karşılığı olan bir işlem değil. Çoğu kez kentsel tasarımın karşılığı olan bir şey. Bir tarihsel inceleme yaptığınız zaman, planlamalar adına yapılmış müdahalelerin kentsel ölçüğe vardığını görüyorsunuz. Kentin tümüne ait, hepsini kontrol etmeye dair bir alan olduğunu görüyorsunuz.

Şimdi Baykan'ın katılmadığım bir tespiti var. Yerin tespiti, olayı mimari sorun haline getiriyor sözüne katılmıyorum. Hele buna bir kampüs örneğinden ulaşmak bana doğru gelmiyor. Kampüs olgusunda sosyal ilişkileri, sosyal problemleri, kent morfolojisini incelerken gördüğümüz birçok problemi gündeme getirebilirsiniz. Sadece vaziyet planı etüdü gibi yapmaya kalkarsanız kampüs ondan ibaret değil. Onun ötesinde bir şey. Kentsel tasarımdan beklenen belki de en önemli bulgulardan biri kentin kristalleşmiş sorunlarını deşifre etmekte kullanmak. Planlama mekanizmaları ağır işleyen, kentteki o sorunları yeterince algılayamıyor.

05-06/ Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması, 2010
Oktan Nalbantoğlu / Yük. Peyzaj Mimarı, Ufuk Ertem / Mimarı, Okan Can / Şehir Plancısı, Tuğba Akyol / Peyzaj Mimarı

07-08/ Bursa Kızıyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 2006
Evren Başbuğ / Mimarı, İnanç Eray / Y. Mimarı, Ceyhan Baskın / Y. Mimarı

09-10-11/ İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Tasarım Proje Yarışması, 2010
Ervin Garip / Mimarı, Banu Garip / Y. Mimarı, Alev Özkan Albayrak / Y. Şehir Plancısı, Kamer Özyayın / Peyzaj Mimarı

Onu ancak tasarımcı gözüyle algılamak mümkün. Bu algılamamanın içinde elbette kente ait, sizi destekleyen bir şeyiniz olması lazım ama yeterli tasarım kültürüne sahip olmadığınız zaman o olayın bir kentsel tasarım sorunu olup olmadığını anlayamazsınız. Bir sorunu deşifre etmek çoğu kez kentsel tasarımın bize olanak verdiği çok önemli konulardan biri. Kentsel tasarım müdahalesinden beklenen şey, sorunsalın doğru tespit edilip edilmediği ve düşünülemeyen neler yapılabileceğinin test edilmesidir. Orada bir sürü sosyal yumak var ve siz onu mekan sorunundan soyutlayamazsınız. Bunu deşifre etmek çoğu kez tasarımcının görevi. Evvela hissedeceksiniz, bilgilerinizle, yeteneklerinizle, yetilerinizle. Onun için kentsel tasarımın spektrumu konu olarak çok geniş. Geniş olmak mecburiyetinde yoksa kısıp kalırsınız bu problemlerin içinde.

H.Ö.: Kentsel tasarım yarışmaları kenti dönüştürmede ne kadar başarılı? '80'den sonra planlama yetkisi yerel yönetimlere devredilince, yerel yönetimler kent ölçeğinde tasarım yarışmalarını daha çok çıkarmaya başlamışlar. 90 sonrası 54 yarışma yapılmış ve yılda ortalama 3 yarışmaya denk geliyor. Kendi yarışma deneyimlerinizi de katarsanız... Mesela kentsel tasarımların uygulananların çok az olduğu gözlemleniyor.

A.A.: Son 20 yılda kentleşme oranında hızlı bir dönüşüm yaşandı. 20 yıl önce kırsal nüfus %80, kentsel nüfus %20 iken, bugün durum tam tersine döndü. Bu kentleşme sürecini sağlıklı yürütebilecek kentsel planlama yaklaşımları ne yazık ki Türk geleneğinde bulunmuyor. Yeni bir kent kurulması veya kent morfolojisinin kökten değiştirilmesi deneyimlediğimiz bir durum değil. Kentler inanılmaz büyüdü ve değiştiler. Yapılan yarışmalara ve planlamalara baktığımızda ya var olan kentin imar planlarının yeniden yapılması veya belli bir bölgenin yarışmalarla projelerinin elde edilmesi şeklinde gerçekleşti. Peki, bu kentler büyürken hiç mi tasarlanmadılar? Kentsel tasarımlar yeni açılan imar planlarıyla yapıldı. Bu aslında kentin morfolojisinin oluşturulması için bir araçtır. Morfolojisi oluşturulmamış bir kentten bahsetmiyoruz; kötü kurgulanmış kentlerden bahsediyoruz. Biz gerçekten de yeni yapılan imar planlarını uygulamaya koyduğumuzda bu morfolojiyi oluşturduk. Ama bunu biz tasarım ya da yarışma aracılığıyla ne kadar yaptık benim şüphelerim var. Mülkiyet belli ise dönüştürmek çok zor. Ama gecekondü bölgelerinde bir dönüştürme deneyimimiz var bizim. Mülkiyetlerin hepsini altüst ediyoruz, neredeyse tamamını yok sayıyoruz. Bu yok saydığımız durumda bile oralarda kentin morfolojisinin kurulması taraftarı değilim. Ama bunu da belirlerken elde ettiğimiz tasarımlara baktığımızda, aslında her şeyi yeniden kurguluyoruz ama kurguladığımız yerde kentsel planlama veya kentsel tasarım yapıyor muyuz? Hiç bilmiyoruz. Burada iki şeyi hiç gündeme getirmedikimizi düşünüyorum. Birincisi gerçekten kentin kurgulanması yerine kentin kimliğinin kurgulanması çok önemli. Biz gecekondü bölgelerinin kentin içerisine katılması konusunda politika üretmeyen bir ülkeyiz. Oraları sadece konut depoları olarak görüyoruz. Sosyal donatının hala kentin merkezinden karşılanmasını bekliyoruz. Sosyal donatının da gecekondü bölgelerine götürülmesi, hatta kentin diğer bölgelerinin o bölgelerden sosyal hizmeti alması, belki kentle barışıklığı da gündeme getirecektir. Fiziksel dönüşüm de birdenbire konut yığınları gibi blok olmaktan başka bir şeye geçecekti. Bunlar bizim tasarım ortamımızda çok fazla gündeme gelmiş konular gibi gözüküyor.

M.N.Ö.: Gecekondü alanlarının dönüşümü mülkiyetin dönüşemesinden kaynaklanan bir durumdur.

B.G.: Olmayan bir zilyetlikten mutlak mülkiyete dönüşüyor.

A.A.: Ama buradaki dönüşüm bize yeni fırsatları da sunuyor.

B.G.: Zilliyet ve mülkiyet çok önemli iki konu. Siz bir şeyin zilliyeti olabilirsiniz, fiilen kullanabilirsiniz ama tapunuz yoktur. Dikkat ederseniz o dönüşümde ilk yaptıkları iş zilliyetliği tespit etmek ve onu mülkiyete dönüştürmektir.

A.A.: Sınırları belli olmayan kağıt üzerinde bir mülkiyet söz konusu. Yapılan imar planlarında oraya yapılan müdahale belirledi bu sınırı.

B.G.: Ben o morfolojik çalışmanın yapılmadığını iddia ediyorum.

A.A.: Morfolojik çalışma yapılırken fiziki bir durum olmadığını düşünüyorum. Fiziki bir durumla bu morfolojik çalışmayı yaptığınızda bugün TOKİ'nin yaptığı şeylere geliyorsunuz. TOKİ bunu yapıyor ama kötü yapıyor. Bugün Zaha Hadid'in İstanbul için yaptığı çalışmalara baktığımızda da bir morfolojik çalışma var ve onunda TOKİ'ninkinden daha iyi ya da kötü olduğu veya ne gibi sorunlar yaratacağı tartışılabilir. Çünkü biçimsel bir dönüşümü dayatan bir durum haline geliyor. Bunun önemli olduğunu düşünüyorum. Kentin kimliği ile ilgili bir müdahale, tasarım tartışma ortamı yaratmadığımız süre içerisinde bu morfolojik çalışmalar TOKİ'nin elinde olduğu zaman yanlış sonuçlar doğuruyor. Bir de bu yarışmalara baktığımızda dönüşüme yönelik bir çalışma çıktığını düşünmüyorum. Hep belirli alanlarda belirli bölgelerde tasarımcının yapacaklarının sınırlı olduğu yerlerde yarışmalar açılıyor. Tasarımcıları özgür bırakacak son İstanbul'da yapılan yarışmalar var ama fikir düzeyinde kalacak gibi görünüyor.

A.U.: Kentsel tasarım yarışmaları kenti dönüştürmekte ne kadar başarılı diye sordunuz. Kendi deneyimlerimden, Başakşehir örneğinden açıklamadan evvel, bir önceki konuşmalardan bir iki şeye değinmek istiyorum. Baykan Bey kentsel tasarım ile ilgili çerçeveyi çok iyi kurdu. Kurgu ve morfoloji esasında kentsel tasarımın kendisi. Buradaki sorun nitelikte ilgili kanımca ve bunların ne kadar kentsel yaşamın gereksinimine karşılık veren mekanlar olup olmadığı ile ilgili. Her zaman bu tür tartışmalarda olan burada da oldu. İmar, planlama, şehircilik ve kentsel tasarımın nerede durduğu, nasıl birbirinin içine girdiği, kimin ne yaptığı şeyler, konuşmalardan edindiğim izlenim biraz da böyle oldu. Ben önce planlama var, kentsel tasarım ondan sonra oluyor diye düşünüyorum. Adından da anlaşılacağı gibi kent var içinde. Kentin bir noktasında, bu tek bir yapıda olabilir veya büyük bir alanın öngörülen program çerçevesinde dönüştürülmesi bazen de yeniden tasarlanması gibi bir durum olabilir. Bu anlamda örneğin Başakşehir projesi bir kent merkezinin yarışma yoluyla elde edilmesi gibi bir niyetle yapılmış bir yarışmaydı. Ve bir milyon kişinin yaşayacağı bir merkezdi. İş alanları, eğitim, sağlık, sosyal donatı alanları var. Bu yarışmadan birincilik ödülünü almıştık. Sonrasında ne oldu? Sonrasında hiçbir şey olmadı. Çünkü söylenen şuydu, burada da çok haklı olarak altını çizdiğimiz mülkiyetle ilgili sorunlar öne sürülerek, yarışmayla yeni bir proje elde edildiğinden ve çıkacak sorunlar çözülemeyeceği için Kiptaş'ın müdürü ile görüştüktükten sonra bitti her şey. Son yıllarda ki bütün kentsel tasarım yarışmaları böyle sonuçlanmış. Bu tür büyük kentsel tasarım yarışmaları açıldı, fakat hiçbir iş yaşama geçme konusunda başarılı olamadı.

H.Ö.: Peki neden yarışma açıyorlar sence? Meşrulaştırmak için araç olarak mı kullanıyorlar yarışmayı? Yoksa sorun, iyi niyetle başlayıp sonra altından kalkamamak mı?

A.U.: Samimi olmadıkları kesin. Kendi deneyimimden yola çıkarak yarışmalar çok iyi niyetle açılıyor. Fakat bu yarışma sonrası sürecini takip edecek ekipler, gerçekten profesyonel olmadıkları, soruna her yönden hakim olmadıkları için yapılamaz deyip geçiyorlar. Oysa bu sorunları çözmek için başka türlü birlikteliklerin olması gerekir. Örneğin mülkiyet sorunu pek ala çözülebilir. Birim kurulacak, zaten bize verilen yarışma dokümanlarında mülkiyetle ilgili veriler var. Gayrimenkul ortaklığı gibi ortaklıklar kurulacak, kime ne verileceği tespit edilecek. TOKİ yapmaya niyetliymiş ve hesap çıkartıldı. Öngördüğümüz mekanlar yapım maliyetini karşılayabilecek düzeydeydi. Birde belediyeler kısa sürede iş yapmak istiyorlar. En temel faktör de bu. Başakşehir gibi bir proje 5-10 yılda yapılabilecek bir iş değil. Dolayısıyla bence Türkiye henüz bu denli, büyük projeleri yapabilecek ekonomik güce sahip, ancak yapabilecek ya cesaretle değil, ya samimiyette ya da kültürde. Türklerin tarihsel süreçte kurmuş oldukları bir kent yok. Her zaman bir kent çekirdeğinin üzerine oturmuşlar. Kendilerinin kurdukları bir kent yok. Bursa, İstanbul ne kadar Türklerin kurdukları bir şehir. O dönemlerde bile kent dışında yaşıyorlardı. Kentin içinde yaşayan ahalinin oranının orijinal halkıydı. Göçebe bir kültürün devamındaki bir anlayıştır; bu denli radikal çözümlerin yaşama geçirilemesinin nedeni budur diye düşünüyorum. Dolayısıyla imar planı ile ilgili tespitimde farklı görüşler oldu. Sonuçta bunlar kentsel tasarım aracılığıyla yaşama geçirilemediği için de imar planlarının, plancının ya da haritacının belirlemiş olduğu o morfoloji kentin kimlik değeri olarak karşımıza çıkıyor ki, bu aslında hiçbir şey değil.

O.N.: Planlama adına çizgiyi attığınız andan itibaren tasarlıyorsunuz. Kente ya da kentin bir parçasına şekil veriyorsunuz. Ama burada kentsel tasarımın planlamayla bu kadar iç içe geçmesinin ve planlamanın zaman zaman bir üst kademesinde algılanmasının biraz tehlikeli olduğunu düşünüyorum.

Özellikle planlamanın denetleyici unsur olma özelliğinin ortadan kalkmasının, kentlerin kimikleştirme adına, aslında yeniden bir kimiksizleştirme sürecine itebileceğini düşünüyorum. Bugün kentsel tasarım neredeyse "kentsel dönüşüm projeleri" olarak görülmeye başladı. Özellikle TOKİ'nin de ana aktör olarak bulunduğu kentsel tasarım projeleri neredeyse kent üzerinde planlamanın üzerinde ciddi bir tehdit unsuru olmaya başladı. Sarıkamış'ta, 8-10 katlı blokları getirip, o coğrafyaya oturttuğunuzda oranın kültürüne uygun olmayan, yabancı bir morfoloji oluşturmaya başlıyorsunuz. O nedenle planlamanın temel unsurlarını hiçbir şekilde göz ardı etmeksizin, kentsel tasarımı biraz disipline edebilmek önemlidir diye düşünüyorum. Yarışmalar yoluyla kentsel tasarım kültürü yerleştirilmeye çalışıyor belki de. Ama bu süreçte de ciddi sorunlar var. Çünkü bir taraftan kentsel tasarımın yasal bir mevzuatı yok. Yasal olmayan bir şey, bir türlü uygulamaya geçemiyor. Kentsel tasarım olarak ürettiğiniz şey sonradan bizim klasik bir uygulama imar planı ölçeğinde bir kalıba sokulmaya çalışılıyor. Ama orada da mülkiyetlerin çakışması, birleşmesi konusunda da mülkiyetleri birbirinden ayıramadığınız için problemlerle karşı karşıya kalıyorsunuz. Yarışmalar aslında bunlarla biraz yüzleşilmesi gibi geliyor bana. Kentsel tasarım problemini çözmek üzere adım atmış yerel veya merkezi yönetimlerin, kentsel tasarımın ne olduğunu bilmemeleri aslında bence temel sorun. Onların adına bu problemi başkaları tanımlıyor. Jüri kamunun talebi ile ilgili bir kurgu oluşturuyor. Yerel yönetimin hiç aklında olmayan, hiç hayal etmediği şeyi bir problem olarak tanımlayarak yarışmacıların önüne koyuyor.

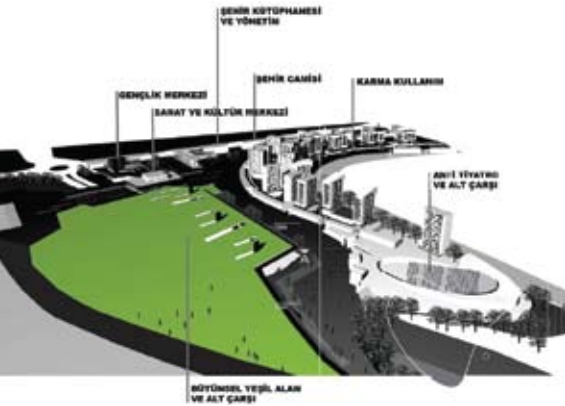
12

13

12-13/ Uludağ Milli Parkı I. ve II. Gelişim Bölgeleri Peyzaj Planlama, Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, 2008
Oktan Nalbantoğlu / Y. Mimar, Ufuk Ertem / Mimar, Okan Can / Şehir Plancısı, Tuğba Akyol / Peyzaj Mimarı

14-15-16/ Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması, 2008
Ervin Garip / Y. Mimar, S. Banu Başeskici Garip / Y. Mimar

14

15

16

Sonra da bir ürün ortaya çıkıyor ve buna da jüri karar veriyor. Sonraki süreçte kamunun işine gelmediğinden dolayı da, jüri sistemin dışına itiliyor. Ne istediğini bilmeyen Kamu, ortaya çıkan sonuca bakıp, biz hiç böyle bir şey hayal etmemiştik, bu ekonomik anlamda boyumuzu aşar, ya da mülkiyet sorununu nasıl aşarız diyor. Çoğu zaman da izah edemediği veya çözümün oluşturulması açısından bir takım yasal prosedürleri işletememekten dolayı, karmaşık, kendisinin de içinden çıkamadığı, sonrasında buzdolabının buzlukuna koyduğu, bir daha gündeme gelirse çıkartır tartışırım dediği, ama onları da buzlukta unutarak miadını doldurduğu birtakım projeler süreci izliyoruz.

Bu çıkarımlar doğrultusunda yeni bir kentsel tasarım uzlaşma kültürünün yavaş yavaş ülkenin bundan sonraki süreçte gündeme gelmesi ve bir yasal zemine oturtulmasını zorunlu buluyorum. Bu süreçte özellikle de mimarlıkların çok önemli bir uzlaşma ortamı yakaladıklarını düşünüyorum. Normalde çok keskin ve sert sınırlarla birbirinden ayrılan mesleklerin daha sonra kentsel tasarımla tanıştıktan sonra, birbirlerini anladıklarını, mekanı daha çok önemsediklerini gördüm. Kentsel tasarım yarışmalarında en keyif aldığım şey, kamusal mekanın oluşturulmasında mimari adına sözünün olmasıdır. Oraya koyulacak kütlelerin eninin, boyunun, gabarisinin ne olacağı; mekanın veya Lavuar meydanını oluşturmak adına, arkasına koymak istediğimiz mimari kütlelerin nasıl bir yapıda, geçirgen mi alçak mı olacağını; farklı disiplinlerden farklı bakış açısıyla tanımlamak olduğunu düşünüyorum. Bu peyzaj mimarlarının mimarları, mimarların peyzajcıları, şehircilerin de aynı zamanda diğer meslekleri anlamalarını tanımalarını, birbirlerinin desteğiyle bir kentsel mekanın kurgulanması anlamında çok önemli bir süreç olduğunu düşünüyorum. Bu kent mimarlığının yeniden kurgulanmasında da çok önemli bir ayaaktır. Kentsel tasarım yarışmaları her ne kadar uygulanmasa da, sürecin oluşmasında çok önemli katkıları olmuştur.

Son zamanlarda 4 tane yarışma kazandık. Birisi Gölbaşı yarışmasıydı. Projenin uygulanması sürecinde bütçe sorunu yoktu. Çıkar çatışması gündeme gelmeye başladı. Ankara Büyükşehir Belediyesi o alanı istedi. Spor alanı yapacağım dedi. Burası sulak bir alan. Sulak alanın ekosisteminin ne olduğundan habersiz bir insanlar topluluğuyla karşı karşıyasınız. Ve sırf yarışma projesinin uygulanmaması için plan tadilatı yapıldı ve bölge parkı olmaktan çıkarıldı. Belediye ile özel çevre kurumunun uzlaşarak oluşturmak istediği proje sonradan o kadar dramatik bir hale ulaştı ki özel çevre kurulu o projeyi reddetmek durumunda kaldı. 550 hektarlık bir alanda Maltepe Bölge Parkı sürecinde de yine rant kavgaları gelişti. Bu planı oluşturmak adına TOKİ'ye taviz vermek durumunda kaldık. Alanın bir kısmını onlara vermek durumunda kalmışlar. Yapılaşmış alanlar vardı, oraları da kendi özel mülkiyeti çerçevesinde mülk sahiplerine vermişler. Uludağ projesi ise çok dramatiktir. Uludağ Milli Parkı projesinde yarışma kazanıldıktan sonraki süreçte, Bakanlık Müsteşarı ile yüz yüze geldik. Bu bir fikir projesi yarışmasıydı. Biz şimdi bütün ödül alan projelerden belirli fikirler alarak bir imar planı hazırlıyoruz dediler. Şu anda en ciddi Lavuar alanı. O alanda da sanırım belediye başkanının kendisini o konuya çok ciddi bağlamasının, kamuoyuna da bu anlamda ciddi sözler vermiş olmasının etkisi olmuş olabilir. Bu süreçte koruma kurulundan kentsel tasarım projesi olarak onaylanmıştır, bundan sonraki süreçte de uygulama projesi aşamasında yeniden incelemek isteriz dedi. Bundan sonraki süreçte ne olacağı belirsiz.

M.N.Ö.: Ben yarışmalar neden uygulanamıyor kısmına değinmek istiyorum. İmar planlarıyla kentsel mekanın şekillenmesini hep eleştir-

dik. Yeni bir kavramı, kentsel tasarımı koyduk, fakat sonra eski sisteme bunu adapte etmeye çalışıyoruz. Bazen plan notlarıyla, şu bölgenin öncelikli olarak kentsel tasarım projesi yapılacak ya da ekteki kentsel tasarım projesiyle bir bütündür deyip bir takım kavramlar ortaya konuyor. Kentsel tasarım imar mevzuatında isim olarak geçmiyor. Böyle yasal mevzuatta tanımlanmamış bir eylemin bir şekilde yarışmalarla ve diğer kentsel tasarım projeleriyle yapıp, koruma kurullarından onaylanıp bir şekilde uygulamaya geçirme çabaları var. Başakşehir'in yarışma şartnamesini hazırlayan, Maltepe Bölge Parkı'nı, Küçükçekmece'yi hazırladı. Yani orada İstanbul Metropolitan Planlama grubu var, Yarışmaya çıkıldıktan sonra bazı sorunlar yarışma sonrasında çözülüyor. Bir yarışmaya 2-3 ay çalışıyoruz, ama bize gelen şartnamedeki 3-4 sayfalık belgeleri kabul ederek kendimizce bir kurgu oluşturmaya çalışıyoruz. Ama bu yerle hiç alakası olmayan, sadece bizim kendimizi belli şekilde deneyimlediğimiz bir işlem oluyor. Biz Zonguldak'ta yarışmanın çıkma sürecinde 8 ay çalıştık. Bu alan bizden önce 2 yıl kadar tartışılmış. O kentin plancıları belediye, valilik, bütün yerel yetkililer vb. bu alana ne yapılabilir diye tartışıyorlar ve en sonunda bize bir program geliyor. Bu programa fazla müdahale etmeden (çünkü 2 yıldır kentte yaşayan insanların yapmış olduğu çalışmaydı bu) karşı tarafa geçip, yaklaşık 26 projeyi karşımızda gördüğümüzde, o projelerin arasından kıyaslar, tercihler yaparak bazı şeylere ulaşmaya çalıştık. Bu aşamaya kadar birçok şeyden haberdar oluyorduk ama kolokyum sonrası çalışmalardan haberdar olmadık. Ama tahmin edebiliyorduk, koruma kuruluna gireceğini, imar planına çevrileceğini. Bunların hepsini önceden biliyorduk ve o da yerel yönetimin bu işi uygulayabilmek için elinden geleni yapan bir belediye başkanı olduğunu söyleyebilirim.

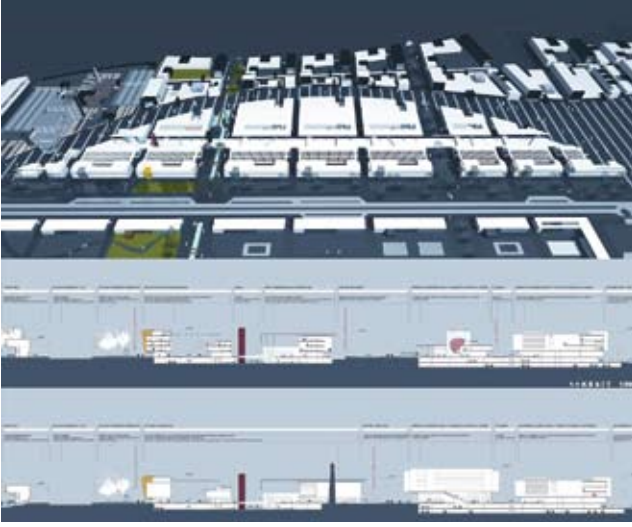
H.Ö.: Lavuar'daki sorun mülkiyet gibi görünüyor. İmar planları zaten başkasının mülkiyeti üzerine yapılır. O çalışma imar planı ölçeğinde bir çalışma olsaydı. Ne fark edecekti? Bir imar planında siz şurası park, şurası otopark, şurası ticaret merkezi dediğiniz zaman, zaten mülkiyet üzerine bir karar veriyorsunuz. Kentsel tasarım ölçeğindeki çalışmayı imar planına çevirmek gerekiyor. Diyelim ki çevirdik. O zaman problemi çözecek miyiz?

M.N.Ö.: Buradaki mülkiyet özel bir mülkiyet. TKİ'nin Osmanlı'dan kalma bir kanunu var. O kanun kapsamında değişik yaklaşımları olabilir. Onun hazineye devredilmesinde belki birtakım problemler yaşıyordu, belki farklı olaylar yaşıyordu. Ama normal bir Hazine mülkiyetinden çok daha kolay dönebilirdi. İmar planı geldikten sonra özel mülkiyetlerin belli bir şekilde kamuya terk edilmesi olayı var. Onlar yapılıyor. Bu noktada daha önce uygulama yapıp yapılmadığı belli olmuyor. Belediyede ben meydana yapayım binayı da onlar yapsın diye bir girişimde bulunmuş, onu bile aşamamışlar. Son dönemlerde yarışmalarda, yarışmaya katılan ekipler olarak, idareye, seçici kurula, şartnameye bir güvensizlik oluşuyor. Hatta yarışmadan sonra şartnamede yer alan birçok hakkı alamamaktan kaynaklanan güvensizlik var. Ama Zonguldak yarışması son dönem içerisinde belli bir tutarlılığı olan ve yarışmacılara belli bir güven sağlayan bir yarışma olduğunu düşünüyorum.

M.U.: Ben çatışmanın olmadığı toplumsal bir ortamda, uzlaşmanın da olabileceğini düşünmüyorum. Biz meslekler olarak kendi farklılıklarımızın ve onları meşruiyetlerinin toplumsal kaynaklarını bulmaktan, mesleki terör estiriyoruz. Çünkü bir meşruiyet sorunumuz var. Mimarlığın 2000 yıllık geçmişi ve birikimi bizim kendi toplumsal pratiğimizde çözülüyor, hiçbir şeye yaramıyor. Bir kırılma noktası yaşadığımız çok açık. Mimarlığın iktidarla ilişkilerini biliyoruz. Kendin-

den menkul, toplumsal yaşamın içinde çatışmaların doğurduğu kendi sonuçlarını üretilmiyor mimarlık. Baştan belli, bir şekilde oluşmuş, aynı planlama gibi kendi sorunsallarından türetilmiş bir alandan çok hazır iyicilik yapıyor. Ben kendi alanımdan söylüyorum ama diğer alanlarda da bunu söylemek zor değil. Kendi pratiklerimiz kendimize ait mekânsal üretimin kaynakları değil aslında. Edinmiş olduğumuz hazır çözümlerin kendisini burada karşılaştırıyoruz, en iyi niyetlimiz, en başarılımız bunu yapmaya çalışıyor. Planlamaya baktığımızda ise bir dönemde bakın planlama doğal olarak rasyonaliteyi içerdiği için estetik yargıları dışarıda bırakıyor yöntemsel olarak. Ama bunu niye yapar? Batının kendi birikimine baktığımız zaman, tarihsel birikiminin verdiği güç ile bu alanı yaratıyor. Onun yöntemsel olarak estetik yargıları dışarıda bırakıyor ama toplumsal olarak o yargılar var zaten. O toplumsal yaşantının güvenli mekanında, yöntemsel olarak rasyonaliteyi devreye sokuyor, planlama süreçlerini yeniden o büyüklük itibarıyla gözden geçirecek süreçleri, onların sorunları neyse tekrar yüzleşerek dönüşümlere uğrayabiliyor. Hâlbuki bize baktığımızda planlamanın kendisi doğal olarak estetik yargılar içermediği için toplumun da estetik yargıları bölük pörçük, bulduğumuz, ait olduğumuz büyüklüklere ait olduğundan bu karşılaşmayı asla gerçekleştiriyor. İktidar mimarları değil de planlamayı kendine alan olarak seçiyor. Neden? Çünkü büyüklükler niceliklere ait bir alan, ürkek ilişkilere ait bir alan. Mimar ne yapsın orada. Estetik yargılar çok zor. Herkesin sahip olduğu bir şey estetik yargılar. Bunun yerine ne yapıyor? Doğru ve yanlış nitelendirme kapsamında, daha çok da planlama etik bir bölgede iyi ve kötünün sorgulamasını yapabiliyor.

İkinci bir pratiğimiz de; planlamanın kendi büyüklüğü, onun karşısında oluşmuş irrasyonel hiçbir büyüklüğü denetleyemiyor. Peki, konut sorunu? Ancak onun üzerinden düşünmeyi becerebiliyor. Toplumsal hayatı, ya onu yok sayarak, onun üzerinde bir baskı uygulayarak gerçekleştirmeye çalışıyor ya da onunla karşılaştığı anda da onunla yüzleşerek, onun üstünden her şeyi gerçekleştirerek yeniden meşrulaştırma, yasallaştırma sürecine giriyor. Zilyetlik kavramı, kırsal alandaki bir pratiğin gecekondulu aracılığıyla kente taşınmasıdır. Bütün süreçler ve imar planları da bunun üzerinden gelişmedi mi Türkiye'de? Rasyonelleşmiş sürecin iktidarı mı, yoksa bir türlü denetlenememiş o büyüklüğün yol açtığı bir sonuç mu? Bu açıkça toplumun doğası. Saklanmış, üzerine bastırılmış ve bunda ne mimarlık, ne planlama var. Sadece hayatın kendisi var. Biz de meslek adamları olarak, hayatın kendisi üzerinde bir şeyler kurmak yerine onun üzerine bize diploma ile verilmiş olan şeyleri hemen bir kült davranışına getirip onun üzerine bir baskı kurmaya çalışıyoruz. Bizi bir şekilde sallamadığında da inanılmaz bir şiddet göstermeye başlıyoruz. Böyle bir kurumsallaşma olmaz. Toplumsalın kendisinin bizzat sizin tarafınızdan üretilmesi gerekirken siz kendi kendini üretmiş toplumsallık üzerine kendi meşruiyetinizi bir baskı olarak kullanmaya çalışıyorsunuz. Ve oradan meşruiyet bekliyorsunuz. Böyle olunca da kentsel tasarım aralığı, hangi büyüklük kullanılır, nasıl karşımıza çıkar, bunun özneleri kimdir? Mevzuatı yok ortada. Meşruiyeti olmayan şeyin mevzuatı mı olur? Ama hemen şuna giriyoruz gizli gizli; kentsel tasarımda plancılarda olsun, peyzajcılarda olsun, şehircilerde olsun, mimarlarda olsun diye hemen bir uzlaşmaya gidiyoruz. Bir çatışma yok arada. Batı bunu kendi sıkıntısı içinden türetti. '60'larda çok ciddi sıkıntılar çıkardı. Planlamanın ürettiği şey kendisiyle karşılaştığı anda kentin aslında bizzat öyle oluşmadığı, irrasyonel, belirsiz, rastlantısal süreçlerinde şehri tarif ettiğini anladı.

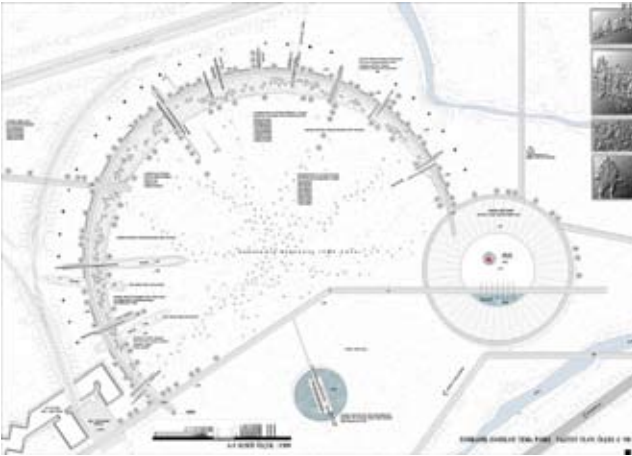
17

18

17-18/ Küçükçekmece İlçesi Kent Merkezi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması, 2008
Ervin Garip / Y. Mimar, Banu Garip / Y. Mimar, Alev Özkan / Şehir Plancısı, Kamer Özaydan / Peyzaj Mimarı

19-20/ Sarıkamış Harekâtı Anma Alanları Fikir Yarışması, 2008
Mustafa Mürşit Günday / Mimar, Saffet Atik / Şehir Plancısı, Eren Başak / Mimar, Servet Gümüş / Mimar, Mihrîşah Bora Türkkan / Heykeltıraş, Ekrem Atik / Peyzaj Mimarı

19

20

Şehir böyle oluşuyordu. Onu denetleyemeyince bir aralık tarif edemedi. Kentin kendi doğası, kendi aralığı nasıl oluşuyorsa, o doluşma mantığına uygun bir üretim mekanizması türetilim. Büyüklüğünü ne mimarlık kadar ne şehircilik kadar olmayacak bir şey yapalım. Tabi ki bunun öznesi belirsizleşti. Ama her zaman tarihte olduğu gibi mimarlık bu tartışmaların her zaman içinde oldu. Ama bizde mimarlık böyle bir gücü edinemediği için sahte uzlaşmalara giriyoruz. Mimarlığın Batı'da böyle bir problemi yok. Mimarlar Odası ile Peyzaj Mimarları Odası'nın yetki tartışması yapması, İç Mimarlar Odası'nın ben iç mimarlık yapıyorum diye mimarları dava etmesi gibi, soytarılıktan başka bir şey değil. Ama bakın, kendi alanlarımızı, büzülüp, toplumdan beslenmeyen, kendinden menkul alanlar olarak, sadece uzlaşmamızın, yani aramızda sinsi sinsi anlaşış, problemi çözmemenin aygıtı olarak kullanıyoruz. Ve öbür tarafta da toplumun kendi doğası büyüyor. Denetlenemez şekilde büyüyor. Ama bu gelişme midir yoksa yaygın bir kuşatma mıdır bunu bilmiyorum ben. Sosyolojik olarak, o yasalara bakarak bildiğim kadarıyla bir gelişme olduğunu düşünüyorum.

B.İ.: Planlama kurumu Batıda çok güçlü, radikal. O kadar güçlü ki o kadar kamuya, sermayeye karşı ki kentsel toprağın sermayeye peşkeş çekilebilir bir meta olduğunu 19. Yüzyılın ilk devrimi ile anlayıp, muthiş katı kurallar içeren bir imar planlama hukuku getirmiştir. Bakıyorsunuz çoğu yerde toprağın kamulaştırılmasına ait birçok hüküm, mesela İskoçya'nın 1846'dan bu yana uyguladığı, her sene bir kısım kentsel toprağın kamulaşmasına ait pek çok karar; sosyalist ülkelerin aynı şekilde kente ait disiplinlere ait kullandıkları uygulamalarda birçok benzerlik var. Batının kentle ilgili problemi yok. Planlama bir dış girdi olarak popülasyona geliyor.

H.Ö.: Baykan bey konuşmanın başında, tasarıma başlarken kent makro formunun oluşturulması dahi tasarımdır dedi. Metropol kentler artık böyle bir makro form oluşturularak mı geliyor? Adana, Konya, Sivas imar planı yarışmalarında o kent makro formunu tasarlama şansı vardı. Metropol kentlerde artık bu ilişkiyi kim belirliyor? TOKİ mi belirliyor?

B.G.: O kadar da değil. Kendi sorumluluk alanında binalar yapıyor, ona indirgemiyorum ben.

M.U.: Ama bütün çok küçük ölçekte bir kent morfolojisini kökünden etkiliyor. TOKİ'nin yaptıkları hiç masum değil. Bugüne kadar yapılanlardan ortaya çıkan, bir örnek yaşantıyı gözetmeksizin, bir şeyin nicel olarak üretilmesinin çok pratik yolunu buluyorlar. Ama en ufak bir nitelik duygusu yok. Çünkü toplumsal bir baskı yok üzerinde. Onun için o yargıyı içeriyor geri kalanı yok sayıyor.

B.İ.: Toplumsal baskı nasıl olacak? Kültür olacak.

H.Ö.: Kayabaşı bölgesinde TOKİ yarışma açtı ve kazanan projelerden 2 veya 3 tanesini uyguluyorlar. Toplumsal baskı, iyi bir şey yapmıyorsunuz baskısı, bir parça olumlu etkiledi.

M.U.: Estetik yargıda bulunmak estetik kurullar kurmak değildir. Bunun toplumsal yaygınlık kazanması ve paylaşılabirliği, benim onun farklılığını anlayabilme duygumdur. İnsanı insan yapan ilk karşılaşma anını yok sayıyoruz biz. Bu karşılaşmalarımız ertelerek, hep erteliyoruz ama bunun arkasında o yargılara ait söndürülmüş baskı var. Mesela gecekondu kültürünün Ankara'da çok iyi ve çok kötü örnekleri vardır. İlk örnekleri hep iyidir. Niye? Çünkü geldiği yerdeki bütün yargılarını samimi bir şekilde taşımıştır. Kente girdiğinde kentin rasyonaliteyi ya da rantı nitelikler, nicelikler üzerinde üretmediği bir mekanizmayla karşılaşınca aynı şeyi dener. İktidarın denediği şeyi kişisel olarak dene-

meye başlamış adam. Ortada bırakılmış betonarme filizleri. Böyle bir şey yok katien gecekondu başlangıcında. Yandaki komşuyla nasıl ilişki kuracağını çok iyi biliyor, kendi toprağıyla komşunun toprağı arasındaki ayrımın çok iyi farkında. Ondan sonra bu rant kentleşmenin, o iktidar alanı olarak rantın kendisinin ne olduğunun ona anlatılıyor olmasıyla birden bire ortalık karışıyor. Yani yönetimin yarattığı bir sonuç bu. Asla o insanın yarattığı bir sonuç değil.

B.İ.: Planlamayı tüm diğer sorunlardan soyutlayıp, kent arazisini bir kontrol mekanizması olarak kullanan bir devlet düzeni. Toprağı kontrol etmek istersen de planlama mekanizmasını ele geçirirsin. Ona bir meşruiyet kılıfı uydurursun. Buna karşı çok büyük bir karşı duruş yok. Aslında şurası çok açık ki, planlama kurumunu bir parçası kentsel tasarım. Planlamanın büyük kararlarıyla kentsel tasarım ölçeğinde getirmiş olduğumuz kavramlar rasyonalize edilmediği zaman büyük bir eksiklik kalır ortada. Tam tamına imar planlığıyla özdeşleştirilmiş şekilde pratik de gidiyor. Üniversiteler buna başkaldırmıyor. Kurumlar dağıtılıyor. Biz kentsel tasarım gibi masum bir olguyu burada tartışırken birdenbire bu konulara parça parça girmeye çalışıyoruz. Türkiye’de ihtisaslar tartışılarak kazanılmış şeyler değildir, bürokratik ikramlar olarak sunulmuştur. Tartışma geleneğimiz yok. Bir üniversitede kentsel tasarım bölümü kurulmasına seviniyorum ama hiç tartışmadık. Bu kadar kurumsallaşmamış bir mekanizmada ders verecek uzmanlar bu kadar çok mu?

En başta yarışmadan ne beklediğimizi irdeleyerek başlayacağım. 1992 senesinde Bayar Çimen’in çıkardığı istatistik Türkiye’de 10 yılda 11,5 ortalama yarışma çıkıyordu. Bunun içinde %2,5’u kentsel tasarım idi. Aynı dönemde Almanya’da çıkan yarışma sayısı 350. Sadece Barcelona bir kentsel dönüşüm projesidir. Peki, biz ne ile uğraşıyoruz? Biz yarışmadan ne bekliyoruz? Avrupa’da kristalize olmuş kentler egemen. Bir araştırma hedefi var, atılım hedefi var. Bazı yarışmaları 4 defa tekrar etmiş, Berlin için mesela. Kültürün, mesleğin tartışılması ortamını en fazla yarışmalarda bulabiliyorduk. Bu tartışma ortamlarını yaratamıyorsan hiçbir yere varamazsın. Sadece bürokratik ikramlarla bazı ilerlemeler temin etmek mümkün olabilir. Bir jüride Başkan ile beraber olduk. Kazıkçı Bostonlarında. Bunun jüri çalışmaları 6 ile 8 ay sürdü. Şartname öyle oluştu.

Adnan Aksu: Tartışan kesimlerin hiç ciddiye alınmadığını görüyoruz.

B.İ.: Tartışamazsanız bir adım öteye götüremezsiniz elinizdeki şeyi. Bir o şartnameye bakın bir de İzmit’in şartnamesine bakın. Bir kentsel tasarım yarışması birçok araştırıyı becermeyi, insanları o yöne sevk edip, asla hayalinize gelmeyecek noktaları açığa çıkarmayı son derece müsait bir mekanizmadır. Mesela biz Antalya Kaleiçi yarışmasını planlama alanı dışındaki düzenlemeyle kazandık. Ama yarışma jürisi İlhan Tekeli gibi çok kaliteli kişilerin olduğu bir jüriydi ve bunu algıladılar. Bu yarışmalarda beklentilerinizin çok zengin olduğunu düşünmelisiniz. Mesela ben Konak Meydanını çok başarılı bulurum. Denizle olan zafiyeti vardır ama giderilebilecek şeylerdir.

Dünyadan kendinizi soyutlayamazsınız. Dünya yarışmalardan çok ciddi şeyler kazanıldı. Türkiye’de de yarışmalardan çok şey kazanıldı. Birtakım şeylerin yapılamamış olması, realize edilememiş olması yarışmaların çok azalmasına bağlı. Bu işi çıkaran kurumların yarışma, mimarlık, planlama kültürüyle yeterince donanımlı olmaması. Üst yapı kurumlarının kültürleri yarışma alanından çıkan sonuçların uygulanmasında mani olan en büyük engeldir. Bu kültür noksanı en büyük engeldir. Yarışma gençleri kazandırıyor. Bir kültür tartışması ortamını size getiriyor. Siz önce kendi yaptıklarınızla tartışıyorsunuz,

ekibinizle tartışıyorsunuz. Bunlar az kazanımlar değil. Bunlar yarışmayı 4 elle korumamızı gerektiriyor. Yarışmanın sayısını arttırarak değil. Yarışmayı yöneten jürinin ciddiyeti ile ilgili. Kentsel tasarım işleri karmaşık olaylardır ve o karmaşık olayı çözecek maharette bilgili ve yetenekli kişilere ihtiyaç var. Tüm hocaları jüri mekanizması olarak seçersen bir yere varamazsınız.

H.Ö.: Yarışmaları iyileştirmek geliştirmek için ne yapmak gerekir?

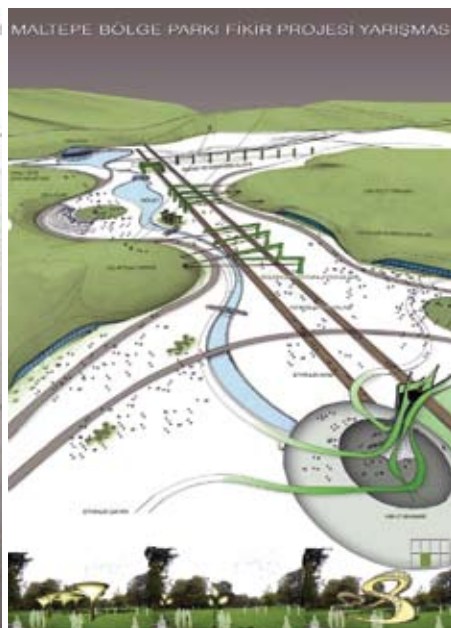
B.G.: Yarışmalarda ben çoğunlukla jüri tarafında oldum. Baran hocam akademiye kızıyor ama girdiğim yarışmaların hiçbirinin şartnamesinden kimse şikayetçi olmadı. Çünkü emeğimi koydum. Düşüncemi koydum, felsefemi koydum. Bu çerçevede iki tane uluslararası yarışmanın şartnamesini hazırladım, yönettim. Bir tanesi Doha kıyı şeridi yarışmasıydı. Son olarak Troya Müzesi için bir çalışma yaptık. Homeros’un İlyada’da ki mekanını orada temsil etmeye çalıştık. Bir rapor daha hazırladık AKM için, Cumhurbaşkanlığı’na sunuldu. Problemi tarif edeceksiniz. Kayabaşı deyince aklıma geldi, jüri orada bir hata yapmış. TOKİ’nin imar planını kabul etmiş. Halbuki mimarlıktan çıkarak yapı adasına giden bir çözümü empoze ederdim. O yapı adaları içinde herkes bir şey aramış. Yarışmalardan son dönemde biraz soğudum. Bizim meslek alanımız açısından bakıyorum. Meslek alanımız acaba görevlerini iyi yapıyor mu diye soruyorum. Maltepe yarışması da öyleydi. Onu olur kılmak için yapılan gelmiş geçmiş en iyi süreç tasarımı Ulus’tur. Benim kentsel tasarımdan anladığım Tek bir yerde tek bir şey yapmak değildir. Ulus’ta tümüyle yeni bir çalışma yapıldı. Her mülk sahibi bizim koyduğumuz yapısal ilkeler çerçevesinde her biri bir rapor ile geliyordu, ikna etmek için bizi. Ben, Büyükşehir ve Altındağ. Melih Gökçek siyasi irade olarak girdi devreye. Bir siyasi idarenin sahip çıkma meselesi var. Paris’te bu 50 yıl sürdü. Mimarlık değişmedi mi, değişti.

Kuşkusuz 50 yıl öncesinin mimarlığı 50 yıl sonra beklenemez. Ama La Defans’ı ben o açıdan ciddi bir başarı olarak görüyorum. Bir toplumsal irade var. Buna karşılık 17.yüzyıl yangınından sonra Christopher Rene’ye Londra’yı tasarla diyorlar. Rene barok eksenleri koyuyor, toplum yemiyor. İngiliz hukukunda zilliyetlik önemlidir ama bazen hakiki mülkiyetten daha önemlidir, bizzat sahibidir çünkü. Öyle bir çerçevede siyasi otoriteyle olan ilişki önemli. Raci onu aşmaya çalıştı. Sırf Ulus ile ilgilenecek bir grup kurdu. Bir yapı var orada. Kurgu ve morfolojiye dahildi. Her mimar devreye girdiğinde mimarlık zenginleşecekti. Bu üçünde ben meslek alanı koymadım. Herkes olabilir diye düşündüğüm için koymadım. Buradan sonuca doğru gideyim. İki tane tez yönettim. İkisi de mimardı. Birisi “yarışma, dizayn brief” nedir diye bir tezdi. Emre Kabal yaptı. Şunu sordum; Jüri iletişim kuruyor yarışmacılarla. “Acaba bir şartname nedir” diye bir soruyu araştıralım dedim. Öbürünü ben yönetmedim ama uzaktan benim denetimimden geçti. O da kentsel tasarım yarışmalarının dönemsel ideolojiyi nasıl yansıttığına dair bir çalışmaydı. Kendi alanımda eğitimde ne yapıyorum meselesine değineyim. Geçen yıl Antakya kenti üzerinde çalışırken birkaç şeyi yasakladım. Bir tanesi kırsal alanda yapılmış bütün planların iptal edilerek bunun başka bir gözle bakılması. Çünkü kırsal alanı fethediyor imar düzeni. İkincisi, çevre yolu etrafına hiçbir birşey koyamazsınız, yasak. Bunu kimseye anlatamıyorsun. Çünkü hemen otogar geliyor, arkasından shopping mall, arkasından üç tane daha gelir. Bunu yasakladım. Kırsal alandaki yerleşmeler korunacaktır. Üstüne abur cubur koymak yasak. Dönüşüm de, çok önemli, arkeolojik sit var. 30 yıl önce yok olmuş, sadece 1. Derece arkeolojik sit denilmiş, geçilmiş.

21-22/ Başakşehir Kent Merkezi II Kademeli-Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması, 2007
Ayhan Usta / Y. Mimar, Gülay Usta / Y. Mimar, Ali Kemal Şeremet / Mimar,
Güneş Erden / Mimar, Cenan Sancar / Y. Mimar Şehir Plancısı,
Adem Altıntaş / Şehir Plancısı, Buket Özdemir / Peyzaj Mimarı

23-24/ Maltepe Bölge Parkı Fikir Projesi Yarışması, 2007
Oktan Nalbantoğlu / Peyzaj Mimarı, Mehmet Ufuk Ertem / Mimar,
Halis Saygı / Peyzaj Mimarı, Tuğba Akyol / Peyzaj Mimarı, Ahmet Özer Karaaslan / Mimar,
Talha Kös / Peyzaj Mimarı

Bir arkeolojik sitte kentsel tasarım nasıl yapılmalı sorusunun yanıtını aradık. Çözüm bulduk demiyorum, çözüm hep beraber bulunur. Aslında bu bile başlı başına bir yarışma konusu.

Kentin farklı yerlerinde dönüşüm problematiğine nasıl değindik? Onu da şöyle anlatayım; gecekondu bölgelerinde yapı yıkmak yasak. Peki, bu yapıya siz ruhsat verir misiniz, vermezsiniz. Çünkü dokunsan yıkılacak. Öyle bir yanıt aradık. Bedava proje çizer misiniz? Çizin. Şöyle bir hesap yaptım. 200 m2'lik iki katlı gecekonduyun maliyeti taş çatlasa 50-60 bin liradır. 200 dolardan koydum bedelini. Bunun için ödeyeceği harçlar, mimari proje bedeli bunun iki katıdır. Bunu nasıl çözeriz sorusunu biz aramadık. Ne plancılar ne mimarlar aradı. Gecekondu meşruiyetini nasıl kazandı? O araziye tutunarak. Gecekondu araştırmacıları hiçbir zaman buna bakmadılar. Bunlar kentsel toprak yaratıyorlar, bunlar yeni bir insan türüdür. Ama çözümü aramayınca, siyasi iktidar buldu. Ben bunları hak sahibi yapar piyasaya bırakırım birinci çözüm. TOKİ'ye bırakırım ikinci çözüm. Biraz daha duyarlı olanlar, acaba buradan kamusal bir alan çıkarır mıyız diye düşündüler. Ama öbür soruyu hiç sormadık. Konut diye yapılan yerlerde hangi biriniz oturursunuz. Sonra şikayet ediyoruz Kızılay terkediliyor diye. Hollandalılar hala Raund City'nin ortasındaki yeşil alanı bir mimari obje olarak görüyorlar ve onun etrafında nasıl kentleşiriz ve onu koruruz diye soruyorlar. Ve kitaplar hazırlıyorlar. Kurgu ve morfoloji üzerinde hala onların mimarlığı ve plancılığı bu konuda çok titizler. Biraz soğudum yarışmalardan, girmeyeceğim diyorum jüri üyesi olarak. Troya müzesinde danışman jüri olarak ısrar ettiler. Yarışmaların olması gerek. Yarışmaya katılanlar hiç dayak yemezler, biz çok dayak yedik. Problemin tanımı, her şeye karşın yarışmacıların çabası kadar önemli. Jüri deyip geçmemek gerekiyor. Son ODTÜ'deki yarışmada bir ODTÜ Meydanı fikrini ortaya koydum. Benimde bu türden kafamda düşünceler var ama anımsarsanız ilk kent girişi yarışmasında giriş ve kapı farkını kavramsal olarak koymaya çalışıyorum ki yarışmacının önünü açayım. Jüri bir fikir oluşturuyor. Çoğu zaman irade bunda rol almadı. Bir sefer rol almak istedi Melih Gökçek, jüri büyük hata yaptı. Hâlbuki son seçimden önce adama soralım dediler. O dönemde kafasında yüksek yapı yoktu, alçak yapı vardı.

A.U.: Türkiye'de hazırlanan, sadece kentsel tasarım yarışmaları değil, genelde yarışmaların büyük bölümü şartname bakımından çok özensiz. Neden kazanan projeler yaşama geçmiyor sorusunun ardında bu özensizlik yatıyor. Bu özensizlik, sözünü ettiğiniz problemin iyi tanımlanamamasından, gerekli aktörlerin değerlendirme süreci içine katılmamasından, en başta göçebe kültürü diye bahsettiğim olay kent kültürünün olmayışı. Bu tabi problemin iyi tanımlanmayışı, verilerin iyi verilmeyışı. Sonuçta ortaya çıkan iş bambaşka oluyor ve yaşama geçemiyor. Çünkü yerin gerçeğiyle ortaya çıkan iş arasında inanılmaz farklılıklar oluyor. Bu da hem yarışmaya olan inancı zedeliyor hem de yarışmaya katılanları olumsuz anlamda etkiliyor. Jürilerin oluşumu elbette çok önemli. Son dönem yarışmalara baktığımızda, hocalara atfen bir değerlendirme var. Bunu özellikle daha küçük ölçekli kentlerde yapılan yarışmalarda görüyoruz.

Ben de üniversitede hocayım. İlk akıllarına gelen profesörler oluyor. Yarışmalar yönetmeliğinde jüri üyesi olmanın koşulları belirlenmiş durumda. Hiç yarışmaya katılmamış, stüdyoya girmekten başka proje deneyimi olmayan kişinin jüri olmaması gerekiyor. Burası Türkiye, burada ekonomik işler yapılır gibi Türkiye başlığına sığınılan bir teselli kültürü var. Bundan nefret ediyorum bir yarışmacı olarak. İyi oluşturulamamış şartnamelerle kazanılan işler uygulamaya geçtiğinde

biliyoruz ki bütçelerini aşan sonuçlar ortaya çıkıyor. Öncelikle programın iyi oluşturulması, şartnamenin, problemin iyi tanımlanması, buna bağlı olarak farklı aktörlerin göstermelik olarak değil, işin içinde yer alması. İşverenin projeyi uygulayıp uygulamama konusunda keyfi davranacağı düzenlerin ortadan kaldırılması gerektiğini düşünüyorum ben. Ben Trabzon'dayım. Bizim üretme sürecindeki birlikteliğimiz çok sınırlı. Çoğunlukla kararı mimari ekipler üretiyor. Gerek şehir planlamayla ilgili kararları gerek peyzajla ilgili kararları mimari ekipteki arkadaşlar üretiyorlar. Ekipteki arkadaşlar peyzaj mimarları ya da plancı arkadaşlar daha çok danışman niteliğinde görev alıyorlar. Çünkü yarışma yapmak uzun süre birlikte çalışmayı gerektiriyor. Herkes o zamanları paylaşacak zamanda, fırsatı olmuyor. Biraz da mecburiyetten iş üretme biçimimiz buna dönüşmüş durumda. İyi bir plancı iyi bir peyzaj mimari ile çalışmak muhakkak daha verimli sonuçlar doğuracaktır.

O.N.: Yarışmaları gerçekten çok önemsiyorum. Kentlerin yeniden kurgulanması açısından da önem veriyorum ve bunun özeleştirisini de rahatlıkla yapabilirim. Hem yarışmacı olarak hem jüri üyesi olarak birçok yarışmada görev aldım. Kendi açımdan mimarlardan ve şehir plancılardan çok şey öğrendim. Bu benim için müthiş bir eğitim süreci. Çok farklı uzmanlıklardan gelen insanların üretim süreci olması açısından da önemli. Ancak bu yarışma şartnamesi hazırlanma süreci çok önemli. Yarışma şartnamesinin ön hazırlık aşamasının bile profesyonel bir kuruluş tarafından sunulması gerektiğine inanıyorum. Jüri İşin bundan sonraki sürecinde, işin kavramsallaştırılması veya problemin tanımının yapılması anlamında işin içine girerse bu sürecin çok daha ekonomik, içi daha dolgun, ne istediğini bilen, problemi çok iyi tanımlayan bir kurgu oluşturacağını düşünüyorum. İşverenin, yarışmayı açan kurumun, işin gerçek sahibinin, işin ciddiyetinin ne olduğuna dair bir olgunlaşma süreci olduğunu düşünüyorum. Şartnameyi oluşturulan kuruluş ile işverenin sürecin olgunlaşmasında beraber çalışması gerektiğini düşünüyorum, jürinin oluşmasıyla işi verecek olan kurumun probleminin ne olduğu ile ilgili gerçek fikrinin belirlenmesi açısından çok değerli buluyorum. Maalesef bizim yarışmalarımızda jüri süreci biraz es geçiliyor gibi geliyor. Aylarca uğraşılan bir projeye iki üç gün içinde karar vermenin sıkıntılı olduğunu düşünüyorum. Bu değerlendirme sürecinde, değerlendirmenin salt uzmanlık alanları haline geldiğini düşünüyorum. Şehir planı ile ilgili bir kararsa daha çok şehir plancısından bekleniyor kararlar. Mimari boyutta mimarın karar vermesi bekleniyor. Hâlbuki ben kendi olduğum jüride kent adına ne yapılmış onu merak ediyorum. Veya mimari kütlenin oradaki estetiğine, mekânı kurgulamadaki niteliğini çok önemsiyorum. O nitelik benim oluşturulacak olan peyzaj alanlarının kurgulanmasında o kadar önemli ki. Ben bu anlamda sözüm olsun istiyorum. Bundan sonraki süreçte jürinin değerlendirmesinden sonra değerlendirme raporlamasının da çok sıkıntılı olduğunu düşünüyorum. Yani bir kentsel tasarım projesi bir paragrafta değerlendirilemez. Her bir projenin birkaç sayfalık bir değerlendirmeyi hak ettiğini düşünüyorum. Bundan sonraki, kentsel tasarım tartışmalarında da bir altyapı oluşturacağı yönünde çok ciddi tespitlerim var. Son aşamadaki Kolokyumların hepsi sempozyum gibi. Bu bahsetmiş olduğum sürecin ciddi bir ekonomik boyutu olduğunun farkındayım. Bu meselenin bu şekilde ele alınması kentlerin geleceği açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ben yarışma şartnamelerinin farklı meslek disiplinlerini bir şekilde zorlamasına karşıyım. Mutlaka bir mimar, şehir plancısı, peyzaj mimari, son yarışmada bir heykeltıraş ekipte olacak diye konulmasına karşı-

yım. Özellikle meslek dallarının çok yol kat etmesi gerektiğini düşünüyorum. Dışında kaldığını, dışında kalmak durumunda olduğunu, dışında kalmak için ayak direttiklerini düşünüyorum. Peyzaj Mimarları Odası Dicle Vadisi Yarışmasında bir şartname ile geldi karşımıza. Orada ben jüri başkanıyım. Odanın belirlemiş olduğu bir taslak var. Ekip başı peyzaj mimarı olması koşuluyla, mimarlar ve şehir plancıları da bu yarışmaya katılabilirler. İlk ben karşı çıkan ben oldum. Sonuçta ortaya çıkan bir ürünü tartışıyoruz. Ben kendi ekibim adına şunu söyleyebilirim. Biz kendi açımızdan çok disiplinli bir çalışma yapıyoruz. Meslekler birbirinin içine girmiş durumda. Benim cepheyle ilgili, mimari mekanın iç kurgusuyla ilgili çok ciddi vurgularım oluyor. Aynen mimarında şehir planlamayla ve peyzajla yaptığı gibi. Aynı şekilde ekibimizde bulunan bir şehir plancısının da bir döşeme malzemesine kadar çok ciddi vurgusu olduğunu söylemeliyim. Ama bunu dikte ettirmenin de yanlış olduğunu düşünüyorum.

M.N.Ö.: Almanya'daki yarışmalardan örnek vermek istiyorum. Orada yarışmanın konusuna bağlı olarak mutlaka şu meslekten bulunması gerektiği yazıyor. Ama mesleğin diğer üyelerini sorunlu tutmuyor. Antalya Doğa Parkı ile ilgili yarışmada yer görme belgesi almaya gittiğimde, şehir plancısı olduğum için belgeyi bana vermedi, hatta bir harita mühendisi de gelmiş ona bile vermedik dediler. Böyle bir çelişki olunca insan rahatsız oluyor. Meslek disiplinleri arasında, birkaç meslekten farklı kişilerle çalıştım. Birde meslek egosu var. Bir iki haftalık bir şey üretmeye yönelik çalışmalar yapılıyor. Ödül almaya yönelik olduğu, görsele yönelik projeler hazırlandığı için mekanın kullanamayacağı şeyler ortaya çıkıyor. Jüri üyelerinin de konuyu tam olarak bilmediğinden kaynaklanan sorunlar yaşıyor.

H.Ö.: Meslek savaşlarının etkisi var mı? Her meslek kendi alanını genişletme sevdasında.

M.N.Ö.: Benim son zamanlarda çalıştığım arkadaşlar, yaşça benden küçük oldukları için mi bilmiyorum ama birbirimizden etkileniyoruz. Herkes kendi sorumluluk alanında kendi başına bazı şeyler üretip tekrar birlikte üzerinde konuşabiliyoruz. Bizim bir ofis ortamı olmadığı için bu birleşimler teknoloji vasıtasıyla oluyor.

H.Ö.: Proje bazında sormadım. Mesela kentsel tasarıma mimarlar benim alanım der, peyzajcılar, plancılar benim alanım der.

M.N.Ö.: Ben bu konuda Baykan hocaya katılıyorum. Çözmüş olduğu o üçgen içerisinde kurguyu herhangi bir meslek ya da meslekler birlikleri yürütüp çözebilir. Mesela kentsel tasarım konulu bir tasarım yurtdışında herhangi bir meslek tarafından yapılabilir. En iyi çözümü üretene seçmeye çalışıyorlar. Kentsel tasarımın bizim için bir eğitici olduğu kadar da bir belge niteliği taşıması lazım. Bugün Türkiye'nin ilk yarışması olan Ankara imar planı yarışmasını kazanan Alman Mimarın Türkiye'de yapmış olduğu 10 tane kent planı var. Ben Ankara, Mersin, Niğde ve İzmit diye hatırlıyorum. Berlin Üniversitesinin web sayfasına girdiğiniz zaman ise, tüm planlara ve mimari projelerin hepsine detaylı ulaşabiliyorsunuz. Bizim yarışmalarla ilgili bir belgeleme problemimiz var. Bir tasarım kültürünün oluşmamasını sağlıyor. Antalya ile ilgili 1955 yılında yapılan bir yarışma vardı. Onunla ilgili bilgilere ulaşmaya çalıştım ama ulaşamadım. Bunun kişilerden çıkartılıp kurumsal olarak arşivlenmesi lazım. Sadece ödül grubunda olanların değil diğerlerinin de olması lazım.

Bir de yarışmaların uygulanamamasının bir nedeni de yenilikçilik herhalde. Biz yarışmalardan yeni bir fikir bekliyoruz. Fakat belediyelerde mevcut sistem içerisinde çözüm arıyorlar.

Yeni bir yaklaşım yenilikçi bir fikir ortaya koyduğunuz zaman belediye bunu uygulayabilecek teknik elemana sahip olmadığından sorunlar çıkıyor. Yarışmaların en başında oluşturulacak ekiplerin dışında yarışma sonrasında kurulacak bir danışman ekibin kurulması gerektiğini düşünüyorum.

Yarışma şartnameleriyle ilgili çok önemli şartnameler hazırlandı. Seçici kurulun seçilmesiyle ilgili bir takım kriterler var. Ve de burada şöyle bir problem var; eskiden Mimarlar Odası etkin bir sivil toplum kuruluşuyken bugün 3 tane meslek odasının sahiplenmesine rağmen hiçbir şekilde o yarışma sürecinin daha iyi olmasına yönelik çalışma yapılmıyor. Belki Serbest Mimarlar Derneğinin mi bu misyonu yüklenmesi lazım, bilmiyorum. Mesela İzmit yarışmasında yaşadığımız süreç vardı. Jüri seçimiyle ilgili Odanın bir yazısı yayınlandı. Usulen hatalardan dolayı birçok emek boşa gitti. Bir projenin birinci olması çok tartışılabilir ama teslim saati tartışılmaz. Edirne yarışması ile ilgili Yönetmeliğin maddesine aykırıdır diye yazı yazdık. Bize cevap bile yazmadılar. İyi ya da kötü bir yönetmeliğiniz var, buna uymanız lazım. Yarışmanın konusu teslim tarihi vs net olarak belirtilmelidir. Bunu yazmayınca insanlar soğumaya, güvenleri sarsılmaya başlıyor. Yarışmaları biz sadece maddi olanak olarak değil mesleki bir eğitim olarak gördüğümüz için bu şeyleri göz ardı edip katılıyoruz.

A.U.: Son dönem yarışmaları için şöyle bir düşüncem oldu; yarışmacı için şartname, jüri için şartsızname. Proje yarışmaları da aynı öğrenci yarışmaları gibi değerlendiriyor gibi bir düşünce var.

M.U.: Yarışmalar hangi kategoride olursa olsun, tabi kentsel tasarım yarışmaları daha genişlemiş boyutta olduğu için katkıların daha da fazla olması doğal olarak bekleniyor. Öncelikli olarak yarışmaların şöyle bir işlevi olduğunu düşünüyorum; idareler için uygulanacak projeyi seçmek ama olan için kendi birikimlerinin arttırılması süreci, tartışmaların yoğunlaştırarak o birikimin arttırılması süreci. Bizde tam böyle kullanılmadığı düşüncesindeyim. İdare birincilikleri seçmek için onu sürükleyip arkada birincinin peşine takılmış uygulanabilirlik dozunda şeyler aranıyor. Yarışma öncelikle farklılıkların karşılaşmasıdır. Birincinin arkasına düşüyorsunuz onun aynılığının nicel dozunu aramaya başlıyor jüri. O senin birincin bir kere. Kuşkusuz jüri bu seçimi yapmakta meşru. Ama arkasında toplumsal bir sorumluluğu var. Farklılıkların bir kenara itildiğini düşünüyorum. Farklılıkların açığa çıkartılması için jürinin çok donanımlı olması gerekiyor. Deneyimli olduğu kadar o alana ait kendisinin de bir birikiminin olması lazım. Akademisyen ve pratik ayrımının geçerli olmadığı durumda var. Akademik göz ile pratik gözün çatışma alanıdır yarışma. Bu karşılaşma o donanım için, en ücra köşede olanın farklılığının keşfedilmesi sürecidir. Bu çatışmanın kendisi o farklılığı keşfeder. Yoksa uyumun kendisi ahenkle arkasına da diğerlerinin takıldığı alelade bir süreci takip eder. O zaman niye yarışma yapıyorsunuz ki. Yarışmalara böyle bakmadığımız ve jürileri böyle oluşturmadığımız sürece katkılarında çok eksik olduğunu görüyoruz. Son zamanlarda, benim görebildiğim iki yarışmadan, hem yarışmacı hem jüri üyesi olarak bulunduğum yarışmalarda ve izlediğim sonuçlarda şöyle bir izlenim oluştu; görsel olarak ortaya çıkmış donanımın kendisinin arkasındaki zihin yok tartışmalarda. Ortaya çıkan ürünler neredeyse o gün dünyada gündem olmuş en moda olan şeyleri açığa çıkartıyor ama onu tartışan zihin o değil. Asıl sorununda bu olduğunu düşünüyorum.

B.İ.: Kentsel tasarım kararlarının imar planı diline tercüme edilmesi olayının ucu o kadar da kapalı değil. Benim sizin zamanınıza 3 tane hediye var. 1968 ile 70 arasında. Bunlardan bir tanesi tercihi alan-

dır. İster konut ister pansiyon olarak kullanırsın. Bu oturdu, hiç kimse itiraz etmedi. İkincisi Karabük'te 1968 yılında yapmış olduğum bir şey vardı. O da çok işlevli bir alan. 3.sü özel planlama alanıdır. Orada da kentsel tasarım ölçeğindeki düzenlemelerin artı mimari avan proje ölçeğindeki düzenlemede paralel olarak uygulama yapılır diye özel koşulları var. Bunlar bugüne kadar yürüyor ama bunu böyle uyguluyorlar mı bilmiyorum. Bu birdenbire gökyüzünden çözüm inmiyor. Bir zorlamada bizim Mustafapaşa Koruma İmar planında oldu. Mimari ve avan projeler artık kentsel tasarım ölçeğinde. Şuanda kentsel tasarım projelerinin tasdik edilmiş numuneleri vardır. Bunun altında ne yatıyor. İki tarafı ciddiyet yatıyor. Müellifin ciddiyeti artı idarenin ciddiyeti. Bu ciddiyeti sağlamak yarışmalardan başlar. Jüri bu ciddiyeti yönetime kazandırdığı zaman müellifi rahatlatır. Yarışmaların daha iyi bir yere getirilmesi konusu, geçmişte ne yaptığınıza bakarsınız. Geçmiş jüri ve yarışma yönetmeliklerine bir bakın. Jüriler nasıl seçilmiş? Bir seçim varmış. O yarışma şartnameleri nasılmış, ne olmuş. Bugünü anlamanın en iyi yolu, tarihi bir gözlem yaparsınız, karşılaştırırsınız. Onun için yeniden milat yapmaya kalkmadan o belgelerin yeniden gözden geçirilip, yarışma olgusunun sahiplenilmesi gerekir. Birileri sahip çıkmalı. Buna sahip çıkacaklar meslek odaları veya derneklerdir. Onlar çıkamıyorsa, üniversiteye böyle bir görev doğuyor. Üniversitenin bir saygınlığı bir dokunulmazlığı var. Bu kurumlar yarışmaları kendilerine ciddi olarak dert etmeye kalkarlarsa bu sorunu çözerler. Türkiye yarışmaları 100 yıldır test ediyor. Evvela ciddi olmak gerekiyor. Senin evvela kendi mesleğine saygılı olman gerekiyor. Geçmişte bunları yapmışsın şimdi onların gerisinde oyuna razı oluyorsun. Neden razı oluyorsun? Kentsel tasarım yarışmaları 1970'li yılların gerisindedir. Evvela bir disipline bir ciddiyete ulaştırabilirseniz ortamınızı ve kentsel tasarım olgusunu da Türkiye'de hepimizin ihtiyacı olan kültürel tartışmanın alanı olduğunu, bunu yapmazsanız yaptığınız şeyin hiçbir şeye yaramayacağını inanmanızı isterim. Bu yeterli derece ciddi bir kıvama gelemediğinizi gösterir. Ben hayatımda jüri olduğum yarışmada birinciyi seçmediğim olmadı. Yarışmayı ciddiye aldığımda, bu kurumu zedeleyecek hiçbir eylemin içinde olmadım. Hem Ünye'de hem Burdur'da yapılanları tasvip etmiyorum. Bu kurumu zedelemeye kimsenin hakkı yok.

H.Ö.: Eskiden jüri uygulanabilir diye bir tabir koyabilirdi. Şimdi bunu kaldırdılar. Taksim Yarışmasında mesela birinci seçti ama uygulanmıyor dedi. Yarışmada katılan yarışmacılardan en iyisini seçebilirsin. Seçersin ve uygulanamaz diyebilirsin.

B.İ.: Tehlike bunun yaygınlaşması. Bu hemen yaygınlaşabilir. Burdur'da başladı Ünye'de devam etti. Gebze'de de birinci seçilmedi. Bu şu demek oluyor; bizim yarışma ile ilgili olan kişilerimiz arasında yarışmanın önemi hakkında bir uzlaşma olmadığını veya benzer bir olgu yaratmadığını gösteren bir durumdur.

H.Ö.: Kentsel tasarım, mimari proje ve planlama yarışmaları pek çok sorunlar barındırıyor ama bunların kendi gerçekliği var. Tıpkı mimari proje yarışmalarının piyasadaki iş üretme, mimarlık alanı dışında bir gerçekliği olduğu gibi. Bunun en büyük gerçekliği de bence şu: mimarlık ve planlama ortamındaki birikimi bu yarışmalar yapıyor. Her ne kadar üniversiteler kentsel tasarım amaçlı branşlar açsalar bile elimizdeki en güçlü birikim bu yarışmalarda elde edilenler. Uygulanması organizasyon becerisinin zayıflığının göstergesidir. Yarışmaları Türkiye kentsel sorunları test etmek amacıyla kullanmıyor. Uygulama hedefli kullanıyor. Bu da yarışmaları fikri zenginlikten uzaklaştırıyor. En büyük tehlike de bu.

FAALİYET ALANLARI

Cam Cephe Sistemleri
Kompakt Cephe Sistemleri
Kompozit Cephe Sistemleri
Sandviç Panel Sistemleri
Alüminyum Kapı Pencere Sistemleri
Işıklık Sistemleri
Mekanik Çelik İşleri
Güneş Kırıcılar
Kışbahçesi ve Cam Balkon Sistemleri
Korkuluk Sistemleri

ÖZPLAN

alüminyum doğrama inş. em. san. tic. ltd. şti.

Karabük Devlet Hastanesi

Kares AVM

...MİMARLIĞIN LÜZUMU VAR MI?..

PEKİ KENTLERİ NE YAPACAĞIZ?

Murat SÖNMEZ*

*"Biz, aklın doğuştan kanatlı hayvanları ve bal toplayıcıları olarak
hep oraya doğru gidiyoruz, aslında biz tüm kalbimizle
sadece bir tek şeyle ilgileniyoruz - "eve bir şeyler götürmekle".*

Friedrich Nietzsche

Mimarlık mesleğine yönelik medyatik düşünceler (ekonomik bakımdan imkânların sınırlı ve bina üretimi için ayrılan paranın, niteliği değil, standart veya ucuz olanı aradığı ülkemizde mimarlık eylemi/ortamlarının bina yapım teknolojisinde mi, kuramsal alanda mı daha çok gelişmiş olması beklenir?.....Çok bina üretiliyorsa yapım teknolojisi gelişkindir!!!..... Bina yapım tekniği çok gelişkin olmadığı, fazlasıyla sıradan bina üretildiği için standart mimarlığımızda kuramsal alan daha gelişkindir!!!, Hangisi ?) mimarlığın, mimarlık yapma eyleminin ve mimarın ayrıcalıklı bir konumu olduğunu söyleye dursun kentlerimizin ve binaların durumu ortada. Her ikisi de güncel mimarlık/kent kuram ve uygulamalarının içermesi gerekli niteliklerin uzağında (maalesef her ikisi de değil. Ne bina teknolojisi ne kuramsal alanın hâkimiyeti var mimarlık ortamımızda. Kaç tane tasarlanmış bina var çevrenizde? Eğer tüm çevremiz mimar elinden çıkıyorsa/tasarım işi ise neden depremlerde yerle bir oluyor binalar ve kentler. Tasarlanmış bina yıkılır mı?..... Kaç tane kent var içinde bisiklet yollarının geçtiği..... Kaç tane kuramcı var düşünceleri uluslar arası düzeyde kabul görmüş?).

Mimarlık eylemi kentlinin çıkarları için yapılmadığından beri kentler ruhsuz, miskin, birbirine benzer, anlamsız; mimar zihinsel olarak elit, fakat fakir; bina ise imgeler yığını ya da toplumun mimarlık fetişizmini tatmin ettiği bir meta haline geldi. Hal böyle olunca kentlerin ve binaların geleceğini belirleyen mimarların düşüncelerini şekillendiren unsurların ne olabileceği laf konusu oluyor. Dahası mimarın mesleki eyleminin içeriği ve mimarlığa ihtiyaç duyan toplumun istekleri mimarlığı ve kentleri her gün daha da kötüleştirdikçe mimarlığın içinde olduğu yapısal ve kuramsal düzey mimar/mimarlık için bir var oluş sorununa işaret ediyor (artık mimarlık eylemi bu toplum için üç oda bir salon, güzel görünüşe sahip bir ev, kentin/semtindeki alışveriş merkezinden başka bir anlama sahip değil, mimarı ise TV dizilerinde ideal ve parlak halde gösterilen kişilik kadar). Bu yazının tartışması bina yapmayı isteyen ve kentleri şekillendiren mimar ile mimarlığı kendi içinde tanımlayan, onu talep eden toplumun karşılaşmasının sonuçları üzerinedir. Bu karşılaşma bir yok oluşun, çöküşün işaretleri ile dolu.

Kentlerimiz ve binalar bir anda böyle kötü ve niteliksiz olmadılar. Bunlar önceden tasavvur edildi, içerikleri kuruldu. Toplumun eğitim düzeyi, ekonomik gelişmişliği, kültür seviyesi, ya-

* Doktor

şamı dengeleyişi ve ahlaki değerleri mimarlığın biçimleri, nesneleri, eğilimleri oluşmadan önce mimarlığın içeriğini soyut olarak şekillendiriyor. Toplum mimarlığın mekânsal içeriğini baştan/önceden tanımlıyor ve sonuçta mimarlık bu tanımın mekanını üretiyor. Sonuçta da toplumsal içeriğin biçimlendirdiği mekânlar o toplumun hayat derinliğinin nesneleri olarak mimarlığı ve kentleri tanımlıyorlar (*Mimar bugünlerde nasıl tanımlanır? Tasarımcı olarak mı? Arabulucu olarak mı? Toplumcu mu? Ona karşı mı? Ekmeğinin peşinde ki biri mi? Bir çeşit teknik ressam mı?yoksa mimar para için suç işleyen bir tetikçiden farksız mıdır?Mimari tetikçilik nedir?*)

Bilinçli ve derin toplumların kentleri ve mimarlıkları ile aksi durumdaki toplumların kent ve mimarlıkları arasındaki nitelik farklılıkları ortadadır. Fark mekanın niteliğinde ve toplumun bu mekanda olma isteğindedir. Niteliği oluşturan unsurların tek bir bağlamı olmadığı ve toplum ve mimar arasında doğrudan geliştiği kuşkusuz. Toplum ve mimar arasında en temelde ekonomik çıkarlar var. Mimarın toplumsal isteğe karşı ekonomik gerekçelerden karşı durmasının zor olduğu en bilindik söylem (*ekonomik olarak kalkınmış mimarların kendi mimari kimliklerini göstermekten kaçınmalarına ne demeli? Hangi ulusal yarışma sıra dışı tasarımları, önerileri kendine dert eden mimarların yaptığı zor denemeleri barındırıyor?*). Mimarın yaşam koşulları, ticari varlığı ve gündelik hayatı arasında olan bağ ve mesleki hayatını sürdürmekte ne kadar zorlandığı da aslında çok tartışılan gündemden düşmüş bir konu. Daha iyi bir mimarlık ve daha nitelikli mekânlar için şartların zorlanması herkesin doğruluğunu kabul ettiği bir söylem fakat mimarlık ortamımız kabul ettiği bu söylemin üzerine bir tavır geliştirmedir, mesleğin niteliğini ve mimarın kişisel saygınlığını arttırmak, ekonomik olarak güçlendirmek için bu düşünce bir şey üretmedi. Bu düşünce ile daha iyi mekânlar, binalar ve kentler oluşmadı. Ayrıca mimarın toplumu dönüştürmesi, kentleri ve binaları onun isteklerinden ötede tanımlamaya, tasarlamaya çaba gösterebilmesi fikri de tutmadı. Mimar o “hayat gerçeği” adı altında kabul edilen söylem yüzünden toplumla çatışamadı. Mimarlık toplumu donatacak, toplum mimarlığı donattı ve bu, mimarlık içeriklerini her gün daha sıradanlaştırdı. Kenti şekillendiren bir araç olarak mimarlık geçerli bir alan olmaktan çıkmak üzere/ çıktı (*toplumun mimarlıktan nitelik talebi var mı? Talep yoksa mimarlık sadece bir iştir. Kent ise rant alanı..... Bilinçli toplumların hayal bulutları, ütopyaları olsa gerek, bilinçsiz ve isteksiz toplumların ise ağıtları ve katı eleştirileri.....mimarlık kenti şekillendirmiyor, nitelikli mekanlar değil nitelikli görüntüler kentleri biçimlendiriyor*).

Mimarlık analizi ve kent analizi yaparak ve bu ikilinin varoluş şartları üzerinde yoğun entelektüel fikirler hep üretildi. Mimarın profil olarak nasıl olması yeterince analiz edildi. Toplumsal şartları, onun olanaklarını, mimarının bu olanaklardan yararlanma seviyesini, mimarın her aşamada yaşadığı zorluklar hep dile getirildi. Mimarlık eğitimi analiz edildi, idareler eleştirildi, mimarlığın kendi geliştirdiği ve sonra içinden çıkamadığı yapısal zorluklar ve kısıtlamalar tartışıldı, meslek ahlakına değinildi. Tüm bunlar sadece büyük “gerçekleri” üretti veya tanımladı. “Gerçek bu”, “gerçekte öyle değil”, “gerçekte öyle olmaz”.... Vesaire, vesaire. “Gerçek” kelimesi ile başlayan bir dünya üretildi, bu sayede her konuşmada, her tartışmada mimarın çaresizliğin başka baş-

ka araçlarla dile getirildi. Bu gerçekler “yapılacak bir şey yok, yapılan da olabileceğin en iyisi” psikolojisini bizlere kabul ettirdi. Çok şükür ki hepimizin yaşadığımız mekânsal niteliksizliği ve bu kentleri açıklayabildiği “gerçek” diye bir siperimiz var. “Gerçekler” bizi uyuşturup içinde her şeyin açıklanabildiği, geçerli hale geldiği ve indirgendiği, tüm aykırı mimarlık reflekslerinin sadeleşmesine yol açan bir boşluk doğurdu.

İşte kendi gerçekliğimizin, kentlerin ve binaların anlatımı bu “gerçekler” kadar:

... Mimarlığımız ne kuramsal ne de yapısal yenilikler içermektedir.

... Mimari tasarım fikri güncel gerçekler tarafından yok edilmiştir.

... “Gerçekler” entelektüel olduğumuz, kuramlar üretebileceğimiz soyut bir dünya ile güncel olan arasında kopukluk doğurmuştur. Asıl olan gerçeklerdir, diğeri ise sadece çocukların oynadığı bir oyundur. Büyüyünce ayılır ve gerçeğin tarafına geçilir.

... “İstemeyen toplumun” hayal bulutları bu binaları ve bu kentleri doğurdu.

*Toplum bu kentleri hayal etmişti, onlar oluşmadan önce
Toplum bu binaları hayal etmişti onlar yapılmadan önce*

... Binalara ve kentlere bak! Onların arkasında ne var?

O binalar ve o kentler o toplumun kendisidir.

... O binalar, o kentler isteği olmayan toplumun tohumları, *tasarladığın bina sensin*, inşa ettiğin bina senin karakterin, *yaşadığın kent sensin / o kent senin eserin*.

... Bina dediğin, kent dediğin nedir?

O bina sensin

O kent sensin

... Mimardan tetikçi işverene koşulsuz itaat etmeye başladığı gün oldu; amacının kısa sürede çok iş yapıp az emek harcamak olduğunu gördüğü gün oldu.... Tetikçi, mimarın kendi mesleğine en büyük ihaneti, mesleğini değersizleştirdiğinin farkında olmadan para için, gerçekler için iş yaptığı oldu... Mimardan tetikçi, mimar her şeyi basitleştirdiğinde ve ticarileştirdiğinde oldu.

O zaman her şeyi tartışmış, her türlü kötülüğün/ kötü gidişin farkında olan mimarlık ortamı ve mimar için var oluş sorunu “gerçeklikler” bağlamında bir cevap bulmuyor mu?

... *Mimarlığın lüzumu yok!!!... Kentleri de yıkalım..*

... *O kent ben değilim, o binada ben değilim, benim talebim değil!*

Coop HİMMELB(L)AU kendileri adına bir istekte bulunuyor ve olmasını istedikleri toplum biçimini tanımlıyorlar:

“...İnsanlar yozlaşmış, bozulmuş iktidarların zararlı ağırlıklarından ve dar kafalı otoriteden arındıklarında yaşama öncülük ederler...”¹

1 Coop HİMMELB(L)AU, Get off of My Cloud, 2006, s:16

LONDRA

Bu metin herhangi bir kent tanıtım veya gezi notları derlemesinden öte bir kentin koynuna girebilmek hazzı ve özlemi üzerine kuruldu. Üç ay süreyle yaşanan aylaklığın duyumsamaları süzgecinde örüldü.

Adnan Aksu

Bir kenti anlamak ve anlatmak için dondurulmuş anların görüntüleri yetmez; gördüğünden ötesine ulaşabilmenin kişisel yordamını keşfetmekle başlanmalı. Keşiften kasıt, seyirlik bir konumun ötesine ulaşmak için, yüzey ile derinlik ilişkileri bağlamında, görünmeyen görünürdeki izlerini yakalamak. Kent gördüklerimizle kurduğumuz arayüzünde var olur. Dolayısıyla bir kent tek bir durum içermez. Ne kadar gezmeni varsa o kadar çeşitlidir. Tanımak ve anlamak istiyorsan, gerçeğe düş, gördüklerine kurduklarını katman gerek diyen Enis Batur, modern kent insanını anlatırken, kenti deneyimlemek ve gezmekten başka amacı olmayan *flaneur*'den söz ederek apayrı açılımları denemek için aylağı kesilmenin tek çıkar yol olduğunu söyler ve kentlerin ne çok yalnız gezeri olduğunu ekler. Özellikle anılarımıza başvurduğumuzda gördüklerimizden çok kurduğumuz öne çıkar belleğimizde. Gerçeklerden çok düşlerimizdeki imgelerdir kentleri bizim için var eden.

Aslında özellikle Avrupa kentleri ünlerini belli zaman dilimlerinde ki görünümlerinin dondurulması ile elde edilen bir açık hava müzesi olmalarına borçlu. Gündelik yaşamla pek de örtüşmeyen bu fiziksel durum seyirlik bir sahne oluşturur ne yazık ki belleklerde. Bu olgu, profesyonel çıkarımlar elde etmek istediğimizde, özellikle mimari bağlamda, “görsel bir okumaya başvurmaksızın nasıl anlatılabilir/ anlaşılabilir bir kent?” sorunsalının yanıtını kişisel duyumsamalarımızın ayırında var eder. Salt yapıları ile yetinemeyiz bir kenti anlatmak için; kamusal alanları: sineması, tiyatrosu, sokakları ve kaldırımları, kaldırım taşları, parkları, ulaşımı: metrosu, otobüsü, taksisi veya pencerele-ri, kapı tokmakları, sokak satıcısı, pazarı ile bütün bir perspektif ortaya koymak gerek. Ayrıca her kentin kendine özgü ışığı, sesi, kokusu var. Genelde ayırdına varamaz insan bu ayrıntıların. Çünkü görsel olan fiziksel gerçeklik baskındır daima; önünü kapatır kentin ruhunun; fark edemezsiniz kolay kolay. Kendinizi kentin sokaklarına teslim etmeniz ve rastlantısal olanın dayanılmaz albenisine açılmanız gerekir.

Belki de mimarlardan çok yazarları izleyerek anlayabiliriz bir kentin ruhunu. İstanbul için Orhan Pamuk, Yahya Kemal neyse Dublin için James Joyce, Bounes Aires için John Borges de aynıdır. Londra bu konuda oldukça şanslı bir geçmişe sahip. George Orwell’in “1984” ve “Hayvan Çiftliği” gibi romanlarını yazdığı gibi İrlandalı olmalarına karşın George Bernard Shaw ve Oscar Wilde, ayrıca Charles Dickens bu kentte yazdı romanlarını. Thomas Moore öteki dünya/anti dünya krallığı olan “Utopia”sını bu kenti ayna gibi kullanarak kurguladı.

Londra bugün bir ülkenin başkenti olmaktan çok tam da Thomas Moore’un anti dünyası gibi bir yapıya sahip. Zaman ve yer sanki dünyanın bugününden kopmuş gibi; bugünün dışında ama bugünü yönlendiren, kuran ve dönüştüren bir üst kimliğe bürünmüş durumda. Londra için İngiltere’nin başkenti değerlendirmesinin ötesinde; Dünya’nın merkezinde olan veya Dünya’nın merkezi olan bir kentten bahsettiğimizi söyleyebiliriz. Finansal, ticari, kültürel, tüm açılardan bu durum değişmez. *“iki yüzü aşkın dilin konuşulduğu, altmış değişik ülkenin mutfağının kaynadığı, toplam nüfusun çeyreğinin beyaz olmadığı bir etnik çeşitlilik ve dünyada en çok uluslararası telefon konuşmasının yapıldığı yer”* olduğu göz önüne alındığında merkez olma nitelemesi, görünen ve görünmeyen yanlarıyla, bu kent için yapılabilir.

Konu Londra olunca; kökleri ile bağlantısını yitirmemek ile gündelik yaşamın hızına yetişebilmek arasındaki sıkışmışlık daha belirgin bir görünüm sunuyor. Bu ürkeklik sonucu; gündelik hayatın hızı tarafından tüm değerlerinin yutulmasından korkmak, dengenin nasıl kurulabileceğini bilememek, zaman zaman koruma iç güdüsünün aşırı dışavurumu olan göstergelerle karşılaşılabilir. Eskiye kaybetme korkusuyla yeniden nefret etmek, özellikle aristokrat yapı tarafından, açıkça dile getirilebiliyor. Bu olgular farklı yoğunluklarda olsa da, dünya genelinde çoğu kentin ve çoğu insanın korkuları arasında önemli bir yere sahip.

Son yıllarda, Londra, mimarlarıyla ve binalarıyla da mimarlık alanının merkezine yerleşmiş durumda. Gündemi sürükleyen mimarlar: Norman Foster, Zaha Hadid, Richard Rogers, David Chipperfield, Nic-

holas Grimshaw, Will Alsop, Caruso St John ve Foreign Office Architects bu kentte yetiştiler ve çalışıyorlar. Ayrıca Jean Nouvel'den Daniel Libeskind, Herzog & de Meuron, Rem Koolhaas, Renzo Piano ve Rafael Vinoly'ye kadar geniş bir yelpazede ünlü mimarın bu kentte tasarımları inşa edildi ve bu mimarlardan bazıları Londra'da sürekli ofislerini açtılar. Bunlara ilave olarak dünyanın en önemli araştırmacı ve yeni düşünceler üreten mimarlık okullarından ikisi, Architectural Association School of Architecture ve The Bartlett at University College London, bu kentte eğitim veriyor. Bitti sanmayın; 2004'den beri "Londra Mimarlık Bienali" (London Architecture Biennale) ve her yıl eylül ayında, yaklaşık 600 binanın kamuya açık olduğu ve binlerce ziyaretçi çeken "Open House Weekend" organize ediliyor.¹ Akademik ve profesyonel ortamın çeşitliliği ve niteliği karşılıklı olarak birbirini zenginleştiriyor. Mimar ve mimarlıkla kentin birlikteliğine bakıldığında; kent mi onları ortamıyla etkiliyor, onlar mı kentte ortam yaratıyor kestirmek pek de olası değil.

Dünyanın kültürel ve finansal merkezi olma arzusu ve kararlılığı yapısal değişimi de beraberinde sürüklüyor. Çok kültürlülüğün sokaklara taşan popüler yansımalarına, en saygın sanatsal etkinliklerin gerçekleştirildiği ortamlar derinlik kazandırıyor. Tarihten gelen karmaşık dokunun içine serpiştirilen gökdelenlere boşaltılan endüstriyel alanlardaki dönüşüm projeleri eşlik ediyor. Bu hızlı başkalaşım yapı teknolojilerindeki yeniliklere olduğu kadar deneysel tasarımlara da uygulama olanağı sağlıyor. Londra bugün kent olgusunu ve tasarım kavramını yeniden yorumlamamız gerekliliğini vurguluyor ve karar

vericilerle tasarımcılara bunun laboratuvarını sunuyor. 20. yüzyılın kentsel paradigmasını belirleyen Manhattan gibi 21. yüzyılın paradigmasını belirlemeye soyunmuş gözüküyor.

Thames'in iki yakasında yeni yönetim, iş ve kültür yapıları günden güne pıtrak gibi çoğalıyor. Kule vinçler silüetinin ayrılmaz parçaları görünümünde kent peyzajına yerleşmiş durumda. Uzunca bir süre hiç müdahale edilmeyen Times Nehri üzerine kurulan "Millennium Bridge" (2000) gelenek ve gelecek arasında bir köprü olarak değerlendirilebilir. Sir Norman Foster tarafından tasarlanan bu köprü yeni dünya düzenine geçişin de bir simgesi olarak güneydeki kültürel ortamı (Tate Modern, National Theatre vb.) kuzeydeki finans bölgesine (City of London) bağlayan ve tasarımcısının deyimiyle "para ile kültür arasında köprü" olma niteliğiyle Londra'nın kimliğiyle örtüşmekte. Güneyde dönüşüme sahne olan South Bank bölgesinde, kültürel yapıların ve nehir boyunca uzanan eğlence kültürünün harmanlandığı bir ortam yaratılıyor. Tate müzeleri, Albert Hall, National Theatre, London Eye, Aquarium bu bölgenin kültür ve eğlence zenginliklerinden sadece bir kısmı. Üzerinde güneş batmayan imparatorluğun sömürgeleştirdiği bölgelerden getirdiği veya satın aldığı koleksiyon insanlık mirası olarak kabul edildiği için giriş ücreti alınmayan tüm kente yayılmış durumdaki müzelerde izleyicilere sunuluyor. Çocuk Müzesi, Tasarım Müzesi (Design Museum), Film Müzesi, Ulaşım Müzesi gibi özelleşmiş ve çağdaş ürünleri sergileyen örnekler de bu mozayici tamamlıyor.

Var olan dokunun içine hatta bu dokunun boş veya çöküntü alanlarına yerleştirilen yapılar yanında tamamen yeni kurulan bölgeler de bu çeşitliliği artırıyor. Eski liman bölgesi Canary Wharf bugün dünya kartellerinin yönetim merkezine dönüştürülüyor. Yüksek bloklar ve bu blokları yeraltından birbirine bağlayan alışveriş ve otopark düzenlemeleriyle yeni bir iş ve sosyal merkez yaratılıyor. Güncel eğilimlerle örtüşen görünümleriyle konut blokları bu dokuyu bütünüyor. Kent ve devlet yönetimi bu merkezin tüm altyapı desteğini tamamlamış durumda. 2012 yılı içinde düzenlenecek olan olimpiyat oyunları da dönüşümün jeneratörü olarak ele alınmış. Kentin merkezine dağıtılan tesisler olimpiyat sonrası öngörülen kullanımları ile dinamizmin habercisi gibi. Sürdürülebilirlik sloganı ile yola çıkan organizasyon komitesi, planlamacılar ve tasarımcılar olimpiyat sonrası için gündelik yaşam ile örtüşecek bir dönüşüm önerisi getiriyorlar.

Oyunların sosyal bir olguya dönüşmesi için kentli de harekete geçmiş durumda. Hackney Wick bölgesindeki eski sanayi yapılarını stüdyo olarak kullanan sanatçılar 2 yıl öncesinden oyunlar boyunca ev sahibi olarak düzenleyecekleri etkinlikleri kurgulamak için organizasyonları örgütlemeye başlamışlardı bile.

Tüm bu hızlı dönüşümü dışardan gözlemlemek onu anlamaya yetmiyor. Fotoğraflar, kentlerin tarihi ve mimari dokusu içindeki insanı ve onun yapıtlarını, konuşan, anlatacak hikayesi olan sokakları, binaları, detayları iki boyutlu bir yüzeyde tekrardan oluşturarak hikayelerini tekniğin de yardımıyla büyüğü bir gerçeklik içinde izleyiciye aktarmaya çalışır. Oysa kentler onları kullanmayı bildiğimiz oranda kendilerini bize sunar ve bizim tarafımızdan sevinebilir. Bazı kentler onu tanıyan insanı tekrar tekrar çağırır. Bu çağrıya karşı koymak çok güçtür. Hele ki sizi çağıran kent tüm enerjisiyle Londra olursa, dayanılmaz cazibesi bir sevgiliye özlem misali içinizi ezer. Her şeyin ötesi, eğer yolunuz düşerse, ister fotoğraf makinesine teslim olup resimlerle yetinin, isterseniz gidip bir şeyler yiyin, atıştırın, parklarda vakit geçirin, müzikal izleyin, alışveriş yapın Londra'da her yıl Oxford caddesini ziyaret eden 15 milyon insan gibi. Bence gözlerinize güvenmeyin; koklayın bu kentin havasını sevgilinizi koklar gibi, dokunun sevgilinizi okşar gibi.

serbest.MİMAR Magazine - Issue 8 / March 2012

BRIEF

We are happy to meet you again with the first issue of 2012.

The “Desktop” Section consists of selected projects such as Cultural Centre, Health structures, Airport, Municipal Service,.... etc. whose design have been just concluded or are still in progress.

Turkish Architects’ frequent international successes which we have been observing during the recent years are continuing and we are sharing these valuable efforts with you in the “Good Things” Section. At the 17th European Real Estate Awards of 2011, the “Ice Museum” designed by Akyürek/Elmas Mimarlık won the best project award in the “Public Service Buildings Interior Architecture” Category. In the World Architectural Festival, Emre Arolat Mimarlık was presented the “Highly Commended” award for the «Antakya Museum-Hotel”, “Futuristic Projects/ Commercial Structures” and “Sancaklar Mosque” projects in the “Futuristic Projects/Cultural Structures” Category. We congratulate our colleagues for these successes.

“From SMDs” Section contained in our Journal since the last issue are the news of Turkish SMD-Collection Exhibition-10 and Izmir SMD-Collection Exhibition-2. “Re-ACT: Re-reading the Traces of Culture Through Architecture” project for which the Turkish SMD has initiated activities in March 2011 is being started. You will also find in the “From SMDs” Section, the interview with Yeşim Hatırlı, the Chairperson of Turkish SMD Board of Management, and Project Consultation Board Representative Ekin Çoban Turhan, as well as information on the “Commercial Structures” book, containing structures above a certain quality and which happens to be the first of “Vitra Contemporary Architecture Series” publication and exhibition, again a Turkish SMD project jointly being carried out with Vitra.

The story of Gökdelen(Skyscraper, Emek Business Centre), one of Ankara’s symbolic structures in Kızılay and which lost all its characteristics due to recent negative interventions, is told by Hasan Özbay in the “Copy” Section.

In the “Round Table” Section, an important part of the Journal is devoted to discussions held with the actors of urban design process: City Planners, Architects and Landscape Architects, on the topic whether the Urban Design Competitions are providing solutions to urban problems.

We are continuing to provide a platform in the “Profile” Section to our colleagues who have received TSMD awards since 1992 but were not published during that period. This time around we are hosting Orhan Dinç in this issue, who for many years contributed to the profession as a designer, manager and educator and who was given the TSMD “Education Award” in the 2000-2002 term.

In the “New” Section, where we reflect the new structures worthy of attention in Türkiye, you will find our selection of quality structures. In this issue we are introducing the Karabük Municipal Service Building, Planetarium at Gaziantep, Bursa Academic Chambers Union Settlement and Montessori School(Magical Garden) structures.

In the “We Were There” Section, Adnan Aksu’s commentary on London’s different and varied aspects in terms of urban identity and experiencing the city meets with you.

Журнал “Свободный архитектор” - выпуск 8.

Содержание

Снова рады встретиться с вами в первом в 2012 году выпуске журнала.

Традиционно в разделе “рабочий стол” представлены проекты различного направления, незавершенные или находящиеся в стадии разработки, такие как культурные центры, объекты здравоохранения, аэропорты, административные здания и другие социальные объекты.

За последние несколько лет увеличилась доля успеха турецких архитекторов на международной арене. Об этом пойдет речь в разделе “приятные события”. На организованной в прошедшем 2011 году 17-ой “Премии объектов недвижимости Европы” в категории “внутренняя архитектура зданий общественного назначения” награду “лучший проект” получил “Музей льда”, разработанный фирмой “Акюрек-Эльмас мимарлык”. А на Мировом Архитектурном Фестивале в категории “культурные объекты будущего” награды “Highly Commended” были удостоены проекты “Антакья музей-отель” и “мечеть Санцаклар”, разработанные фирмой “Эмре Аролат мимарлык”. Сердечно поздравляем наших коллег.

Начиная с прошлого выпуска журнала, мы рассказываем о новостях “Объединения Свободных Архитекторов” (“SMD”). Продолжается совместная работа объединения “SMD” и фирмы “Колексион” по проведению архитектурных выставок “Тюрк SMD-Колексион -10” и “Измир SMD-Колексион - 2”, а также начатый в марте 2011 года проект “Re-ACT- новое прочтение культурного наследия с точки зрения архитектуры”. О работе над книгой и выставкой “Коммерческие Проекты” в рамках проекта “SMD” и фирмы “Витра” “Витра” как часть современной архитектуры” рассказывают президент “Объединения свободных архитекторов” Ешим Хатырлы и координатор консультационного отдела проекта Екин Чобан Турхан.

В разделе “авторские права” Хасан Озбай рассказывает о строительстве в центральной части города Анкары районе Кызылай небоскреба “Емек Ишхани”, который должен был стать одним из символов города, и о проблемах, отрицательно повлиявших на завершение этого проекта.

В одном из важнейших разделов журнала “круглый стол” освещаются проблемы принципов городского строительства и градоустройства. Свою точку зрения высказывают архитекторы и ландшафтные дизайнеры.

О вручаемой с 1992 года “Премии “Объединения свободных архитекторов Турции” мы продолжаем рассказывать в главе “профили”. В этом выпуске рассказывается о нашем коллеге Орхане Динче, удостоенном “Премии образования” в период 2000-2002 г.г., посвятившем своей профессии и ее продвижению многие годы.

В разделе “новое” вы найдете много интересного о проектах, вызывающих внимание и характеризующихся особой важностью. Среди таких проектов административное здание в Карабюке, здание планетария в Газиантепе, здание школы “Монтесори” в Анкаре, Научный комплекс в Бурсе.

Аднан Аксу в главе “мы там были” делится впечатлениями о своем посещении Лондона. О самом городе а также о различных интресных экспериментах, связанных с городской жизнью, вы узнаете из его рассказа.

مجلة الحرة للمهندسين المعماريين— العدد 8

ملخص

يسرنا أن نجتمع معكم مرة أخرى مع صدور العدد الأول للعام 2012.

يحتوي قسم "سطح المكتب" على مشاريع مختارة مثل المركز الثقافي والمباني الصحية والمطار والخدمات البلدية وخلاف ذلك ولقد تم تنفيذ هذا التصميم أو ما زال قيد التنفيذ.

تستمر النجاحات الدولية المستمرة للمهندسين المعماريين الأتراك ونحن نراقب هذا الأمر خلال السنوات الأخيرة ونحن نشارك هذه الجهود القيمة معكم في قسم "الأشياء الجيدة". في مهرجان الجوائز العقارية الأوروبي السابع عشر عام 2012 حصل مشروع المتحف الجليدي المصمم من قبل اكيورك/الملاس ميمارليك على جائزة أفضل مشروع عن فئة "التصميم الداخلي لمباني الخدمات العامة". في مهرجان الهندسة المعمارية الدولي حصل ايمري ارولات ميمارليك على جائزة "المفضل" عن مشاريع "فنسق متحف انطاكية" و "المشاريع المستقبلية/المباني التجارية" و "مسجد سانجاكدار" عن فئة "المشاريع المستقبلية/المباني الثقافية". نهني زملانكم على هذه النجاحات.

يوجد في "مجلة الحرة" للمهندسين المعماريين" قسم في مجلتنا تم إدراجه في العدد الأخير يتضمن أخبار معرض مجموعة مجلة الحرة للمهندسين المعماريين التركي العاشر ومعرض مجموعة مجلة الحرة للمهندسين المعماريين الثاني في إزمير. تمت مباشرة مشروع "إعادة قراءة الآثار الثقافية عبر الهندسة المعمارية" حيث قامت مجلة الحرة للمهندسين المعماريين التركية بإطلاق أنشطة تتعلق به في مارس 2011. نجد أيضاً في قسم من مجلة الحرة للمهندسين المعماريين مقابلة مع شسيم هاتيرلي، رئيس مجلس إدارة مجلة الحرة للمهندسين المعماريين التركية وممثل المجلس الاستشاري للمشاريع ايكين تشوبان تورهان إضافة إلى معلومات عن كتاب "المباني التجارية" الذي يتضمن مباني بجودة معينة وهو نشرة وبيان "سلسلة الهندسة المعمارية المعاصرة فيترا" الأول وهو مرة أخرى مشروع مذكور في مجلة الحرة للمهندسين المعماريين التركية يتم تنفيذه بشكل مشترك مع فيترا.

طرح اوزباي في قسم "النسخة" قصة جوكديلين (ناطحة السحاب، مركز ايميك للأعمال) وهو أحد المباني الرمزية في أنقرة في كيزيلاي ولقد خسر هذا المبنى كافة خصائصه بسبب التدخلات الأخيرة السلبية.

تم طرح قسم "الطاوله المستديرة" وهو جزء هام من المجلة للنقاش مع منفذي التصميم المدني: مخططي المدن، المهندسين المعماريين ومهندسي الحدائق على جدول الأعمال سواء كانت مناقشات التصميم المدني تقدم حلول للمشاكل.

نحن نقوم باستمرار بتقديم عمود في قسم "اللحة" لزملائنا الحاصلين على جوائز تي اس ام دي منذ عام 1992 لكن لم يتم نشرها خلال هذه المدة. نقوم باستضافة اورهان ديريس خلال هذا الوقت فيما يتعلق بهذا الأمر حيث أنه ساهم في العديد من السنوات في مهنة التصميم والإدارة والتعليم وحصل على جائزة التعليم "تي اس ام ايه" عن العام 2000—2002.

في القسم الجديد وحيث أننا نعكس المباني الجديدة التي تستحق المتابعة في تركيا ستجدون اختيارنا للمباني ذات الجودة في هذا العدد نحن نقدم هياكل مبنى الخدمات البلدية في كارابوك ونموذج النظام الشمسي في غازي عنتاب وتسوية موحدة لغرف أكاديمية بورصا وهياكل مدرسة منتينسوري (الحديقة السحرية).

في قسم "كنا هناك" تعقيب عدنان اكوسو على نواحي مختلفة ومتنوعة في لندن فيما يتعلق بالهوية المدنية واختبار الاجتماعات في المدينة معك.

ABONELİK FORMU

Adı / Soyadı : _____

Mesleği : _____

Çalıştığı Kurum : _____

Görevi : _____

Unvanı : _____

Posta Adresi : _____

Posta Kodu : _____ Semt : _____ Şehir : _____

Telefon : () _____ Faks : () _____

E-Posta : _____ @ _____ URL : _____

☐ İlk Abonelik

☐ Abonelik Yenileme

☐ 4 sayılı abonelik - 20 TL

Fatura Bilgisi ☐ Adıma fatura istiyorum ☐ Firma adına fatura istiyorum

Firma Adı : _____

Adres : _____

Vergi no : _____

Vergi Dairesi : _____

ÖDEME BİLGİLERİ

☐ Posta havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).

☐ Banka havalesiyle ödeme (Ödeme yaptığınız belgeyi bu form ile birlikte yollayınız).

☐ Kredi kartı ile ödeme. ☐ Visa ☐ Master Card

Kart No:

Son Kullanma Tarihi: / İmza: _____

BANKA HESAP BİLGİLERİ

Garanti Bankası - Tunalı Hilmi Bağlı Şube
IBAN: TR45 0006 2001 3610 0006 2979 12

Reklam İndeksi

ANKARA ALÜMİNYUM..... 55

ÇELİKAY 1

DETAŞ UYGULAMA..... ARKA KAPAK

EMEK MİMARİ..... 47

ENDER İNŞAAT ARKA KAPAK İÇİ

GERFLOOR..... ÖN KAPAK İÇİ

MITSUBISHI PLASTICS 51

ÖZPLAN ALÜMİNYUM 71

“ender yapılar... emsalsiz başarılar...”

ENDER
İ N Ş A A T

www.enderinsaat.com ender@enderinsaat.com

ENDER Mühendislik İnşaat ve Ticaret A.Ş.
Çetin Emeç Bulvarı No: 62 06520 Balgat - Çankaya / ANKARA
Tel: 0312 284 31 00 Faks: 0312 284 23 24

PROJE : TIMKO KOOPERATİFİ
ŞEHİR : ANKARA
MİMAR : TIMKO PROJE GRUBU

